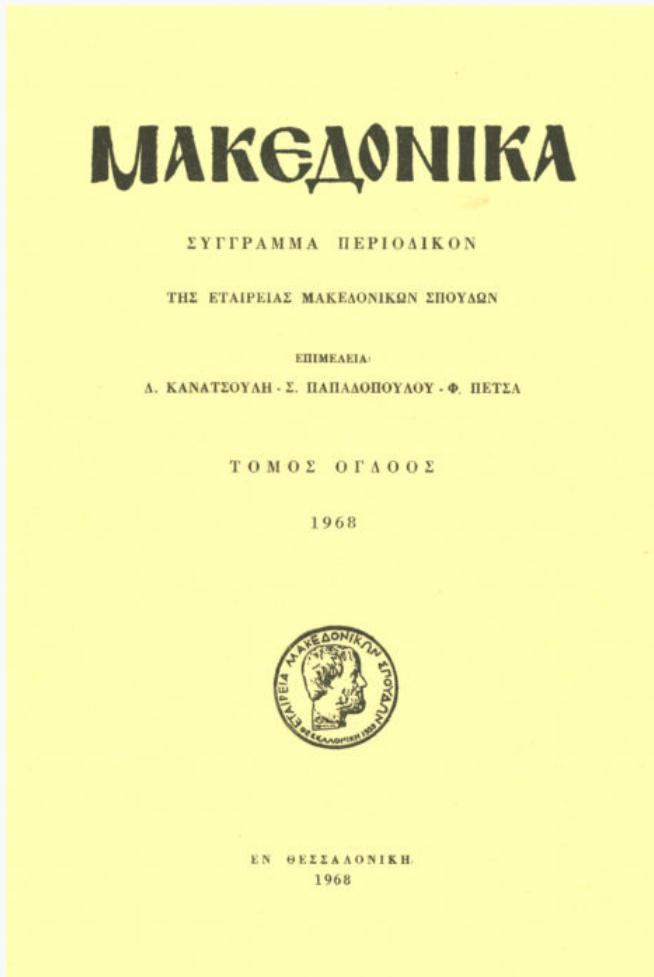

Μακεδονικά

Τόμ. 8, Αρ. 1 (1968)

Το ανέκδοτο ημερολόγιο του παπά-Νικόλα Κουκόλη απ' το Λιμπόχοβο της Δυτικής Μακεδονίας (1817-1926)

Γιάννης Τσάρας

doi: [10.12681/makedonika.308](https://doi.org/10.12681/makedonika.308)

Copyright © 2014, Γιάννης Τσάρας

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Τσάρας Γ. (1968). Το ανέκδοτο ημερολόγιο του παπά-Νικόλα Κουκόλη απ' το Λιμπόχοβο της Δυτικής Μακεδονίας (1817-1926). *Μακεδονικά*, 8(1), 257-322. <https://doi.org/10.12681/makedonika.308>

ΤΟ ΑΝΕΚΔΟΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΤΟΥ ΠΑΠΑ-ΝΙΚΟΛΑ ΚΟΥΚΟΛΗ
ΑΠ' ΤΟ ΛΙΜΠΟΧΟΒΟ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (1817-1926)

*Μνημόσυνο τῶν ἀφανῶν ἀγωνιστῶν
τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνα (1904-1908)*

Α. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

1. Τὸ Ἡμερολόγιον ποὺ δημοσιεύω παρακάτω εἶναι ἓνα μικρὸ ἐμπορικὸ κατὰστιχο σὲ πολὺ καλὴ κατάστασι, δεμένον μὲ μαῦρον πανί, μὲ διαστάσεις ὕψ. 0,21 καὶ πλάτ. 0,13, μὲ 160 σελίδες, ἀλλὰ μὲ γραμμένους μονάχα τὶς 140. Περιεχόμενόν του εἶναι γεγονότα λογῆς - λογῆς τοῦ περασμένου καὶ τοῦ πρώτου τέταρτου τοῦ δικοῦ μας αἰῶνα τοῦ Λιμπόχοβου, ἐνὸς χωριοῦ ποὺ τῶρα τὸ λένε Δίλοφο καὶ παλιότερα γιὰ κάποιο διάστημα Βραχοπλαγιά, τῆς Ἐπαρχίας Βοῖου — παλιότερα Ἀνασελίτσης — τοῦ Νομοῦ Κοζάνης τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας. Τόχει γράψει ὁ παπὰ-Νικόλας Κουκόλης κι ἀνήκει στὴν κ. Ἀθηνᾶ Κουκόλη, νύφη τοῦ παπα-Νικόλα, γυναίκα δηλαδὴ τοῦ γιοῦ του, καὶ μοῦ τόδωσε πρὶν ἀπ' τὸν πόλεμον ὁ φίλος γυμνασιάρχης κ. Ἀχιλλ. Τζιούφας, ἀνεπιὸς αὐτὸς τῆς κ. Κουκόλης, γιὰ νὰ τὸ ἐκδώσω.

Τὸ Ἡμερολόγιον αὐτὸ δὲν εἶναι τὸ προσωπικὸ κανενὸς λογίου, ἀλλὰ ἓνα ἀπλὸ βιβλίον, ὅπου ὁ παπα-Νικόλας Κουκόλης, παπὰς τοῦ Λιμπόχοβου ἀπ' τὰ 1895, ἔπιασε κι ἀντέγραψε ὅλα τὰ χρονικὰ καὶ τὶς ἐνθυμήσεις ἀπ' τὰ ἐκκλησιαστικὰ βιβλία τοῦ χωριοῦ ἢ ἀπὸ ἄλλα τεφτέρια. Μιὰ δήλωσι τοῦ ἴδιου στὴν πρώτη σελίδα τοῦ Ἡμερολογίου τὰ λέει ὅλα: καὶ τὸ περιεχόμενον καὶ τὶς πηγές καὶ τὸ σκοπὸ του. Κι ἐπειδὴ εἶναι αὐτόγραφη τοῦ παπᾶ τὴν ἀντιγράφω ἐδῶ μὲ ὅλα τὰ ὀρθογραφικὰ τῆς λάθη.

«Χρονολογικῶς Πίναξ δυλοποιοῖ τὰ Συμβάντα Τοῦ Δεκάτου ἐνάτου (19) ἑῶνος Τῆς χώρας λυμποχώβου. Εἰσυντάχθισαν ὑπὸ ἐμοῦ Τοῦ Ἐλαχίστου Ἱερέως Νικολάου Δ. Κοκόλι Τῷ 1895 ὅταν ἐχειροτονήθην Ἱερεὺς ὑπὸ Τοῦ Σ.Μητροπ.Κ.Κ. Ἀθανασίου Τοῦ Ἀπό Κῶων μετατιθέντος ἐξελέχθισαν Ἀπὸ τὰ Ἱερά Βιβλία Τῆς Ἐκκλησίας Τὰ Ἀρχαῖα καὶ Ἀπο Δευτέρια καθὸς φέροντε γεγραμμένα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ διὰ νὰ τὰ γρορίζωσιν καὶ οἱ Μεταγενέστεροι καὶ περικαλοῦμεν καὶ οἱ μὲ τὰ ταῦτα Διαδοχί μας νὰ τὰ γράφωσιν λυπτομερῶς».

Ἡ ὁμολογία αὐτὴ εἶναι εἰλικρινῆς καὶ δὲ χρειάζεται σχόλια. Ὅταν μάλιστα σκεφτῆ κανεὶς πὼς ὁ παπὰς αὐτὸς δὲν ἤξερε πολλὰ γράμματα, ὅμως ἔτρεφε μεγάλο σεβασμὸ στὶς εἰδήσεις πού εἶχαν «τ' ἀρχαῖα ἱερὰ βιβλία καὶ τὰ τεφτέρια», γιὰ νὰ μεταχειριστῶ τὴν ἔκφρασή του, πρέπει νὰ πιστέψουμε πὼς τὶς μάζεψε καὶ μ' ὄση μεγαλύτερη εὐλάβεια καὶ προσοχὴ μποροῦσε, χωρὶς ἴσως τίποτε νὰ παραλείψῃ ἢ νὰ παραλλάξῃ, καὶ μᾶς τὶς δίνει συγκεντρωμένες τώρα ἔτσι, ὅπως τὶς ἔχουμε μπροστά μας.

Ἐξάλλου ὑπάρχουν ἐνθυμήσεις, ὅπως θὰ παρατηρήσῃ ὁ ἀναγνώστης τοῦ Χρονικοῦ, πὸς τὶς δίνει μαζί μὲ τ' ὄνομα ἐκείνου πὸς τὶς ἔγραψε. Αὐτὸ ἂν δὲν εἶναι μιὰ ἀπόδειξη, εἶναι ὅμως μιὰ ἐνδειξη πὼς ὁ παπα-Νικόλας φρόντισε, ὅσο μποροῦσε, νὰ δώσῃ ὅ,τι εὑρίσκει γραμμένο στὰ περιθώρια τῶν βιβλίων, πὸς εἶχε γιὰ πηγές του. Γιατὸ καὶ τὶς ἀνορθογραφίες τοῦ Χρονικοῦ, πὸς εἶναι πρῶτ' ἀπ' ὅλα ἀνορθογραφίες δικές του, τὶς διόρθωσα ὅλες.

2. Ἄλλὰ τὸ Χρονικὸ δὲ σταματᾷ ἐδῶ. Μεγαλύτερη ἀξία ἔχουν τὰ κατοπινὰ γεγονότα πὸς καταγράφει ὁ ἴδιος ὁ παπα-Νικόλας. Ἔτσι τὸ Χρονικὸ τοῦ Λιμπόχοβου ἀπ' τὰ 1895 κι ὕστερα εἶναι τὸ προσωπικὸ τοῦ Ἡμερολόγιου. Ἄν ὥστόσο ἡ κατανομὴ τοῦ ὕλικου του εἶναι ἀνισόμερη, αὐτὸ εἶναι κάτι πὸς τὸ καθορίζει ἡ ἴδια ἡ ἐποχὴ. Γιατὸ καὶ ἓνα μεγάλο μέρος του τὸ πιάνει ὁ Μακεδονικὸς Ἄγώνας (1904-1908).

Συχνὰ μάλιστα τὶς εἰδήσεις αὐτὲς ὁ παπα-Νικόλας, ὕστερ' ἀπὸ χρόνια, αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκη νὰ τὶς συμπληρώνῃ μὲ καινούργια στοιχεῖα, ὅπως θὰ τὸ παρατηρήσῃ κανεὶς ἀμέσως ἀπὸ τὴ διαφορά χρονολογίας πὸς παρουσιάζουν οἱ εἰδήσεις αὐτὲς μεταξύ τους. Εἶναι ὅμως κι αὐτὸ μιὰν ἀπόδειξη, πόσο ἐνδιαφερόταν γιὰ τὸ Ἡμερολόγιό του πὸς τόθελε νάναί ἀντικειμενικὸς χρονολογικὸς πίνακας ὄλων τῶν συμβάντων τοῦ χωριοῦ του. Γιατὸ κι ὅ,τι γράφει τὶς πὸς πολλές φορὲς τὸ βεβαιώνει μὲ τὴν ὑπογραφή του.

Ὁ παπα-Νικόλας Κουκόλης, μόλις θ' ἀρχίσῃ ὁ Μακεδονικὸς Ἄγώνας, θὰ μῆ ἀπ' τοὺς πρώτους κάτω ἀπὸ τὴ σημαία του. Γίνεται ὑπεύθυνος τῆς Ἐπιτροπῆς Ἄγώνα τοῦ χωριοῦ του κι εἶναι ἓνας ἀπ' τοὺς 15 Λιμποχοβίτες πὸς πῆραν ὅπλα. Ἀπ' τὸ Ἡμερολόγιό του φαίνεται πὼς συχνὰ φιλοξενεῖ ἀντάρτες στὸ σπίτι του κι αὐτὸς εἶναι ἡ ψυχὴ τῆς ἀντάρτικης κίνησης στὴν περιφέρειά του. Ἀπὸ τὴ θέση του αὐτὴ παρακολουθεῖ τὴ δράση ὄλων τῶν ἀντάρτικων ὁμάδων καὶ καταγράφει μιὰ-μιὰ κάθε τους κίνηση. Γιατὸ καὶ ξεχωρίζει τοὺς ἀληθινούς πατριώτες, πὸς ἀγωνίζονται γιὰ τὴν ἐλευθερία τῆς Μακεδονίας, ἀπὸ τοὺς λησταντάρτες καὶ τοὺς ἀπειθεῖς, ὅπως τοὺς λέει, πὸς, ἐπειδὴ δὲν ἔχουν μισθό, γιὰ νὰ ζήσουν, ληστεύουν.

Ἡ προσφορὰ τοῦ Ἡμερολογίου τοῦ παπα-Νικόλα Κουκόλη στὴν ἱστορία τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγώνα εἶναι πολὺτιμη. Γιατὶ τὰ Ἡμερολόγια τῶν διαφόρων ὄπλαρχηγῶν, ποὺ ἔχουν βγεῖ ὡς τώρα, μιλοῦν γιὰ τὴν προσωπικὴ τους δράση καὶ βάζουν σὲ δευτερότερη μοῖρα τὴ συμβολὴ τοῦ Μακεδονικοῦ Λαοῦ. Κι ὅμως δίχως τὴ συμβολὴ τῶν Μακεδόνων ποὺ πῆραν μέρος στὸν ἀγώνα αὐτὸν ὅλοι τους χωρὶς ἐξαιρεση, ἄντρες καὶ γυναῖκες, μικροὶ καὶ μεγάλοι, οἱ ἀρχηγοὶ αὐτοὶ ποὺ τὰ ὀνόματά τους πᾶνε νὰ σκεπάσουν τὴν ἀπρόσωπη δράση τῶν ἀπλῶν ἀγωνιστῶν τῆς Μακεδονίας, δὲν θὰ πετύχαιναν πολλὰ πράματα. Γιατὶ τὰ χωριὰ τοὺς δίνουν πληροφορίες, τοὺς κρύβουν, τοὺς ταΐζουν, τοὺς ὀδηγοῦν σὲ λημέρια ἢ στοὺς τόπους ποὺ θέλουν νὰ πᾶνε, τοὺς ἐνισχύουν οικονομικὰ μὲ μηνιατικὲς εἰσφορές.

Γιαυτὸ καὶ τὸ Ἡμερολόγιο τοῦ παπα-Νικόλα Κουκόλη εἶναι ἕνας ἀντικειμενικὸς καὶ τίμιος μάρτυρας πὼς τὸ μεγαλύτερο βᾶρος, γιὰ νὰ φυλάξῃ τὴν ἐλληνικότητά της ἀπὸ τοὺς Βουλγάρους κομιτατζήδες, τὸ σήκωσε ἡ ἴδια ἡ Μακεδονία μὲ τὴν καθοδήγηση καὶ τὴ βοήθεια τῶν ἀντάρτικων ὀμάδων. Ἡ ἀπρόσωπη ἱστορία λέει πάντα τὴν ἀλήθεια.

Ἄπ' ὅλ' αὐτὰ ὅμως φαίνεται πὼς ὁ παπα-Νικόλας Κουκόλης εἶναι ἀπ' τοὺς ἱερωμένους ἐκείνους ποὺ μὲ τὸ φλογερὸ πατριωτισμὸ τους τίμησαν τὸ ράσο καὶ τὸ ὕψωσαν σὲ σύμβολο. Ἡ ἱστορία μας μπορεῖ νὰ καμαρώσῃ πολλοὺς τέτοιους πατριῶτες ἱερωμένους, ἀλλὰ ὁ παπα-Νικόλας Κουκόλης εἶναι ὁ πρῶτος-πρῶτος τῆς ἐποχῆς του. Τὸ Ἡμερολόγιό του, ποὺ εἶναι γεμάτο φιλοπατρία, εἶναι ὁ καλύτερος μάρτυρας τῆς μεγαλοσύνης του.

3. Ἀκολουθεῖ ὕστερα ἡ ἀνακήρυξη τοῦ Συντάγματος τῶν Τούρκων (Ἐπανάσταση τῶν Νεοτούρκων) στὰ 1908. Τὴν εἰδηση αὐτὴ ὁ παπα-Νικόλας τὴ χαιρετίζει μὲ ἰδιαίτερη χαρὰ: *«Εἰς τὰς 18 Ἰουλίου»*, σημειώνει, *«μᾶς ἦλθεν χαροποιὰ ἀγγελία, διότι ἐκηρύχθη τὸ Σύνταγμα ὑπὸ τῶν Νεοτούρκων εἰς Θεσσαλονικὴν καὶ Μοναστήριον τῇ ἐνδεκάτῃ Ἰουλίου, τουρκιστὶ ἔσασί κανὸν (Σύνταγμα) ἀδαλέτι, χουριγέτι, μουσαβαὰτ (δικαιοσύνη, ἐλευθερία, ἰσότης) . . . . ἐδόθη ἀμνηστία γενική»*.

Ἐστερ' ὅμως ἀπὸ δυὸ χρόνια ὁ παπα-Νικόλας ἀναγκάζεται νὰ συμπληρώσῃ τὴν εἰδηση αὐτὴ μὲ τὴ χαρακτηριστικὴ κρίση: *«Ἀλλὰ τὸ Σύνταγμα εἶναι καθαρὸν τουρκικὸν γενιτζάρικον»* θέλουν νὰ ἐκτουρκίσουν τοὺς Χριστιανοὺς. 1910 γράφω».

4. Ἄπ' τὰ 1913 κι ὕστερα τὸ Ἡμερολόγιό του παύει νὰ ἔχῃ ἐνδιαφέρο. Ἡ διήγησή του γίνεται σύντομη καὶ τὸ γράψιμό του δίχως τὴν πρωτοτερινὴ του ζεστασιά. Κι εἶναι πολὺ φυσικὸ αὐτό, μιά καὶ ἡ χώρα τοῦ Λιμπόχου ἀνάπνεε πιά τὸν ἀέρα τῆς ἐλευθερίας. Ἡ ἐθνικὴ ἀποστολὴ τοῦ παπα-Νικόλα, ὅπως τὴν ὀραματίστηκε, ὅταν νέος παπὰς στὰ 1895 πρωτάρχησε

νά γράφει τὸ Ἡμερολόγιό του, εἶχε τελειώσει. Καὶ μπορεῖ βέβαια ν' ἀποθέσει τὴν πένα του ἀπὸ δῶ καὶ πέρα, ὅμως καὶ πάλι θὰ σημειώσῃ κάπου-κάπου κανένα στιγμιότυπο ἀπ' τὰ δύσκολα χρόνια ποὺ ἀκολουθοῦν. Ἔτσι ὁ παπα-Νικόλας πρὶν ἀκόμα χαρῆ τὴν ἐθνικὴ του ἐλευθερία καὶ ἀρχίσει νὰ βασιλεῖ στὴν ταλαιπωρημένη «χώρα» του ἢ εἰρήνη κι ἢ πρόοδο, βλέπει νὰ ξεσπάῃ ὁ Α' παγκόσμιος πόλεμος (1914-1918) καὶ σὲ λίγο ὤμως κι ἀνελέητος ὁ ἐθνικὸς διχασμὸς (1915-1922).

Τὰ σαστισμένα μάτια τῶν ἀπλῶν ἀνθρώπων τοῦ Λιμπόχοβου βλέπουν νὰ φιγουράρουν μπροστὰ τους Βενιζελικοί, Γουναρικοί, Ἐπίστρατοι, ὄλοι Ἕλληνες βέβαια, μὰ κι ὄλοι τους φανατισμένοι, νὰ σκοτώνονται μεταξύ τους, δίχως νὰ καταλαβαίνουν οἱ Λιμποχοβίτες τὸ γιατί, καὶ νὰ μαχαιρώνουν πίσωπλατα τὴν ἐθνικὴ ψυχὴ τοῦ χωριοῦ τους, ποὺ αἰῶνες λαχταροῦσε τὴν ἐλευθερία του καὶ πάλευε σκληρά, ὥσπου νὰ τὴν καταχτήσῃ.

Θὰ μιλήσῃ ἀκόμα γιὰ τὴν ἐπιστράτευση ποὺ ἀκολουθεῖ καὶ γιὰ τὴν ἀκρίβεια ποὺ ὑψώνεται ἐφιαλτικὴ στὸ φτωχὸ πιά χωριό τους. Στὸ σημεῖο αὐτὸ μάλιστα θὰ σταματήσῃ μὲ μιὰ μεγάλῃ ἐνθύμηση μὲ τὴν ἐπιγραφή *«Ἐνθύμιον πείνης, 27 τοῦ Μάρτη 1917»*, γιὰ νὰ φτάσῃ στὶς 11 τοῦ Μάη τῆς ἴδιας χρονιᾶς καὶ νὰ γράψῃ: *«Ἐπήραμεν ὀκτάδες 450 πρὸς 2 καὶ 25 λεπτὰ σιτάρι καὶ καλαμπόκι ἀναμειγμένας καὶ ἐτρέχαμεν ὄλοι μὲ τὰς σακκούλας. Ἀνστυχία. Φρίκη»*.

Ἄλλὰ γιὰ τὸν ἀγνὸ πατριώτη παπα-Νικόλα πῶς δραματικὴ εἶναι ἡ συμφορὰ τοῦ 1922. Τὴ δίνει ἐπιγραμματικὴ: *«Τὸ 1922 ἔγινε μεγάλη ἤττα τοῦ στρατοῦ μας ἀπὸ τὸ Μουσταφᾶ Κεμάλ»*.

Ἐδῶ τελειώνει οὐσιαστικὰ τὸ Ἡμερολόγιό τοῦ παπα-Νικόλα Κουκόλη. Τὸ συνεχίζει ὕστερα μὲ τρεῖς ἐνθυμήσεις, μιὰ τοῦ 1923, καὶ δυὸ τοῦ 1925 κάποιος ψευτολόγιος τοῦ Λιμπόχοβου, γιὰ νὰ τὸ κλείσῃ πάλι μιὰ γιὰ πάντα ὁ παπα-Νικόλας μὲ τὴν τιμὴ τοῦ συναλλάγματος τοῦ 1925 καὶ 1926.

Ἡ ἐπιθυμία του ὥστόσο «νὰ γνωρίζουν τὰ συμβάντα τῆς χώρας τοῦ Λιμπόχοβου καὶ οἱ μεταγενέστεροι» δὲν ἔμεινε ἀνεκπλήρωτη. Τὸ Ἡμερολόγιό του, ποὺ μὲ τόσο μεγάλῃ φροντίδα τὸ κρατοῦσε 32 δλάκερα χρόνια καὶ μ' ἀκόμα μεγαλύτερη τὸ συμπλήρωνε, καθὼς δημοσιεύεται τώρα, ἀνταποκρίνεται μὲ τὸν πιὸ εὐλαβικὸ τρόπο στὸν ἱερό του σκοπὸ: *«νὰ γνωρίζουν τὰ συμβάντα τῆς χώρας τοῦ Λιμπόχοβου καὶ οἱ μεταγενέστεροι»*.

5. Ἄπὸ τὸ ὑλικὸ τοῦ Χρονικοῦ αὐτοῦ ὁ ἀγαπητὸς φίλος καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου κ. Ἄπ. Βακαλόπουλος, ἔγραψε στὰ 1940 τὴ μελέτη *«Ἐνα σπουδαῖο Χρονικὸ περὶ τῶν Μακεδόνων στὸ 1821»* (Ἡμερολόγιό Φάρος τῆς Βορείου Ἑλλάδος», τ. Β', Θεσσαλονίκη 1940, σ. 111-119) κι ἀργότερα ὁ σεβαστὸς καθηγητῆς μου κ. Α. Σιγάλας δυὸ ἐπιφυλλίδες, στὶς 19 καὶ 23 Ἰουνίου 1949, στὴν ἐφημερίδα τῆς Θεσσαλονίκης *«Μακεδονία»*.

Ἄλλὰ οἱ ἐργασίες αὐτές, ἐνῶ δὲν ἐξαντλοῦν τὸ περιεχόμενο τοῦ Χρονικοῦ, μαρτυροῦν ὡστόσο τὴν ἱστορική του ἀξία. Κι ἀληθινὰ στὶς σελίδες του κάποτε θὰ σκύψουν καὶ ὁ ἱστορικός καὶ ὁ γλωσσολόγος καὶ ὁ λαογράφος καὶ ὁ οἰκονομολόγος καὶ ὁ κοινωνιολόγος καὶ πολλοὶ ἄλλοι εἰδικοί, ποὺ θὰ διψοῦν νὰ μάθουν καὶ θὰ χρειαστοῦν νὰ φωτίσουν μὲ περισσότερα στοιχεῖα τὶς ἐρευνές τους. Προπάντων γιὰ τὸν ἱστορικό ποῦ θὰ θελήσῃ νὰ δώσῃ σὲ μιὰ σύνθεση τὴ ζωὴ τοῦ Ἑλληνισμοῦ στὰ χρόνια τῆς Τουρκοκρατίας, τὸ Χρονικὸ τοῦ Λιμπόχοβου θάναί ἕνας μάρτυρας ἀπλὸς ἴσως, μὰ εἰλικρινής, ποῦ θὰ τοῦ δίνει ὄχι μονάχα στοιχεῖα ἀπ' τὴν ἰδιωτικὴ καὶ τὴν κοινωνικὴ ζωὴ τοῦ χωριοῦ, μὰ καὶ θὰ θυμίζει πόσο μόχθησαν οἱ πατέρες μας στὰ μαῦρα ἐκεῖνα χρόνια, γιὰ νὰ κρατηθοῦν σ' αὐτὰ ἐδῶ τὰ προγονικά τους χῶματα, ποῦ τὰ πότισαν δάκρυ καὶ αἷμα αἰῶνες ὀλάκερες γενεές γενεῶν.

Ἡ ἱστορία βέβαια δὲ μπορεῖ νὰ σταματήσῃ στὸ Χρονικὸ τοῦ κάθε χωριοῦ καὶ ν' ἀφουγκραστῇ μονάχα τὸ δικό του πόνο. Κι ὅμως κάποια τέτοια Χρονικά θὰ τὴ βοηθήσουν νὰ παρακολουθήσῃ τὴν ἀσίγαστη πάλῃ τοῦ λαοῦ μας, γιὰ τὴν ἐθνικὴ του ἐλευθερία καὶ τὴν κοινωνικὴ του ὀργάνωση, ὥστε νὰ δώσῃ ἔτσι τὴ γενικὴ τῆς εἰκόνα ξεκαθαρισμένη κι ἀκέρια.

Ἔτσι τὸ ταπεινὸ Χρονικὸ τοῦ Λιμπόχοβου θὰ μείνῃ ἕνα κείμενο μ' ἀγάραστη ἀξία καὶ μέσ' ἀπ' τὶς σελίδες του θὰ μιλήσῃ ἀσώπαστη ἢ θρησκευτικὴ κι ἐθνικὴ παράδοσή του, ποῦ φύλαξε στοργικὰ στοὺς κόρφους τῆς ἡ Ἐκκλησία, γιὰ νὰ φωτίξῃ καὶ νὰ διδάσκῃ τοὺς ἀπογόνους, ὅπως τὸ λαχτάρησε ὁ σεμνὸς παπα-Νικόλας Κουκόλης «τῆς χώρας τοῦ Λιμποχόβου».

B. ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ *

Χρονολογικὸς Πίναξ

1

Δηλοποιεῖ τὰ συμβάντα τοῦ δεκάτου ἐνάτου (19) αἰῶνος τῆς χώρας Λιμποχόβου. Ἐσυντάχθησαν ὑπ' ἐμοῦ, τοῦ ἐλαχίστου ἱερέως Νικολάου Δ. Κουκόλη τῷ 1895, ὅταν ἐχειροτονήθην ἱερεὺς ὑπὸ τοῦ Σ. Μητροπολίτου κ. κ. Ἀθανασίου τοῦ ἀπὸ Κῶου μετατιθέντος. Ἐξελέχθησαν ἀπὸ τὰ ἱερά βιβλία τῆς Ἐκκλησίας τὰ ἀρχαῖα καὶ ἀπὸ δευτέρια καθὼς φαίνονται γεγραμμένα ἐδῶ κι ἐκεῖ, διὰ νὰ τὰ γνωρίζουν / καὶ οἱ μεταγενέστεροι / καὶ παρακαλοῦμεν καὶ οἱ μετὰ ταῦτα διάδοχοί μας νὰ τὰ γράφουν λεπτομερῶς.

2

* Οἱ ἀριθμοὶ στὸ περιθώριο δείχνουν τὶς σελίδες τοῦ χειρογράφου. Οἱ ἀγκύλες [ ] σημαίνουν προσθήκες στὸ κείμενο τοῦ Χρονικοῦ ἀπὸ ἄλλο χέρι. Οἱ γωνίες < > σημαίνουν συμπλήρωση λέξεως.

1895 Μαρτίου 18, χειροτονήθη διάκονος εἰς τὸ παρεκκλήσιον τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς τῆς Μητροπόλεως καὶ τὴν ἐπιούσαν, τῆ 19, χειροτονήθη ἱερεὺς ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου κ. κ. Ἀθανασίου τοῦ ἀπὸ Κώου μετατιθέντος, γόνος δὲ ἦν ἐκ Θεραπειῶν Κων/πόλεως. Ἱεροδιάκονος ἦτον ὁ κ. Μαργαρίτης Τουμπαλίδης καὶ ἱεροκήρυξ τῆς Μητροπόλεως, γόνος δὲ ἐξ Ὁζοῦν-Κιοπρῶ τῆς Ἀδριανουπόλεως. Πνευματικός μου δὲ ὁ Αἰδεσιμώτατος παπὰ-Χατζῆς Βασίλειος, Σιατιστεύς.

Νικόλαος ἱερεὺς Δ. Κουκόλης ἐκ / Λιμποχόβου γράφω δι' ἐνθύμιον.
Δηλοποιῶ.

3

1817 Μαρτίου 25.

Ἐσυμφώνησαν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ προϊστάμενοι ὅλοι τοῦ χωρίου Λιμποχόβου διὰ νὰ κρατοῦμεν ὅλην τὴν ἐβδομάδα τὴν διακαινίσμιον, ἤτοι τοῦ Πάσχα, καὶ τὰς Πέμπτας νὰ δουλεύωμεν ὅσον νὰ βρίσκεται τὸ χωρίον νὰ μὴ χαλάσῃ αὐτὸ τὸ κανόνι¹ καὶ ὅποιος τὸ γυρίσῃ ἀπὸ αὐτὴν τὴν κοβέντα νὰ ἔχη τὸν ἀφορισμὸν ἀπὸ τοὺς 318 πατέρες καὶ ἱερεῖς καὶ πάντων τῶν Ἀγίων

Καλλίνικος Ἱερομόναχος γράφω κατὰ προσταγὴν τῆς χώρας
[ἐκ παλαιοῦ «Πεντηκοσταρίου» κειμένου ἐν τῷ ναφῷ μας].

1817 Ἀνοιξίς. Κατὰ τὸν Ἀπρίλιον ἐκτίσθη ἡ βρύσις, ἡ ὁποία εἶναι εἰς τὸν πέραν μαχαλὰ τὸν μικρό, ὑπὸ Θεοδώρου Παπαδήμου καὶ ἀπὸ τότε καὶ ἔπειτα ἔκανόνισθη διὰ νὰ πηγαίνωμεν τὰ Θεοφάνεια διὰ νὰ γίνεταί ὁ Μέγας Ἀγιασμὸς ἐκεῖ.

4

Καλλίνικος ἱερομόναχος.

1821. Κατὰ Ἀπρίλιον ἐκτίσθη καὶ ἡ βρύσις, ἡ ὁποία εἶναι εἰς τὸ λιβάδι ἄντικρυ καὶ ὀνομάσθη «Μακρυγιάννη», πάλιν ὑπὸ τοῦ Θεοδώρου Παπαδήμου.

Καλλίνικος ἱερομόναχος.

Τὸ 1821, Ἀνοιξίς. Ἐξεργράγη ἡ Ἑλληνικὴ γνωστὴ Ἐπανάστασις καὶ διήρκεσεν μέχρι τοῦ 1828. Ὅκτὼ ἔτη κατὰ σειρὰν οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου ἔφευγον εἰς τὰ δάση, εἰς σπήλαια· ἐκεῖ ἦτον ἡ κατοικία τῶν. Ἀπερνοῦσαν στρατεύματα ἀλβανικὰ καὶ δὲν εἶχον πειθαρχία, ἦτον ὅλοι ἐθελονταὶ (τουρκιστὶ μπασιποζοῦκ) καὶ ἔκαναν μεγάλας καταχρήσεις, ἔκλεβον, ἐφόνευσαν, αἰχμαλώτιζαν, ἐπρόσβαλναν καὶ πολλὰ ἄλλα. Πολλοὶ κάτοικοι ἀπέθνησκον εἰς τὰ δάση καὶ τὰς νύκτας τοὺς ἔφερναν καὶ τοὺς ἔθαπταν εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Ἐφημέριος τῆς χώρας ἦτον ὁ Νικόλαος ἱερεὺς Ντρούγκας.

5

Εἰς τὰ 1828 ἔφυγεν οἰκογενειακῶς ἡ Πανάγιω, ἀδελφὴ τοῦ παπα-Κώ-

6

1. κανόνι (τὸ)· συνήθεια.

στα Ζήκου καὶ Πούλου Βραμπαῖοι μαζί με τοὺς υἱοὺς τῆς Ἰωάννην καὶ Ζαχαρή καὶ ἐκατοίκησεν εἰς Ἀδριανούπολιν, κώμην Καραγάτζ ἔνεκα τὰ κακουργήματα καὶ τὰ πληρώματα.

Εἰς τὰ 1826 ἐπῆγαν ἀγγάρειαν 7 ἄνθρωποι με τὰ ζῶα των εἰς τὴν ἐπανάστασιν τὴν Ἑλληνικὴν καὶ ἐκάησαν μαζί με τὰ ζῶα των εἰς Φανάριον Θεσσαλίας, ἐπειδὴ εἶχον φορτώματα πυρίτιν καὶ φυσίγγια.

Τὸ 1829, ἄνοιξι.

Ἦτον κάποιος ἀρχιληστής Τζώρτζιος ἐκ Ζουπὰν¹ καὶ ἐζητοῦσεν τὸ καπιταλίκι, δηλαδὴ νὰ περιφέρῃ τὰ χωριά ὡς Ἀρχηγὸς διὰ πειθαρχία καὶ ἔμασεν τὰ γαλάρια² ἀπὸ τὴν μάντρα ἀπὸ Ντάλα τὸ ἄλῶνι ὀπισθεν τοῦ Πρ<οφῆτη> Ἡλία, 1.600, καὶ τὰ πῆγαν εἰς τὸ Ζουπανότικο τὸ μέρος καὶ τὰ ἐβάσταξαν ἡμέρας πέντε καὶ τοὺς ἔστειλαν γρ<όσια> χίλια ἑξακόσια (ἀρ. 1.600) ὡς λάφυρα καὶ ἔπειτα τὰ ἄφησαν.

Τότες εἰς τὴν χώραν κεφαλῆς ἦτον ὁ Κων/νος Κοτρώτζιος, Νικόλαος Τζικολός, Γεώργιος Ντελής καὶ Νίκος Φίκας καὶ Γεώργιος Κομπορέλας καὶ Καραγιάννης ἀδελφός του.

Τὸ 1829, καλοκαίριον.

Ἐπὶ τῆς ἐνδόξου βασιλείας τοῦ Σουλτὰν Μαχμουτ τοῦ Β' ἦλθεν νέος σατραζάμης, δηλ. Βαλῆ-πασάς, εἰς Βιτόλια καὶ ἐπροσκάλεσεν τοὺς ἀρχηγοὺς Ἀλβανοὺς Ἀσλὰν βέην, Καπλὰν βέην καὶ Βελίκο Γιάτζον καὶ ἄλλους μικροτέρους βέηδες, διὰ νὰ τοὺς δώσῃ τὰ μνηαῖα, ὅπου ἀγωνίσθησαν εἰς τὴν Ἐπανάστασιν τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀπέρασαν ἀπὸ τὴν χώραν μας καὶ ἀπὸ τὰ πέριξ χωριά ἕως τρεῖς χιλιάδες Ἀλβανοὶ (μπασὶ μποζοῦκ) καὶ ἐκαυχόνταν καὶ ἔλεγαν, «ἐὰν μᾶς πληρώσῃ ὁ σατραζάμης τὰ μνηαῖα καλῶς, εἶδὲ καὶ δὲν μᾶς τὰ πληρώσῃ εἰς τὴν ἐπιστροφὴν τὰ χωρία θὰ τὰ κάψωμεν ὅλα» καὶ ἐπῆγαν εἰς Βιτόλια καὶ τοὺς ἔκανε συμπόσιον ὁ σατραζάμης· τοὺς ἔβγαλεν διὰ νὰ τοὺς γυμνάσῃ καὶ / τότες ἐκαταρτίσθη καὶ ὁ τακτικὸς στρατὸς (δηλ. τὸ νιζάμ ἀσκέρ) καὶ τοὺς περικύκλωσαν καὶ τοὺς ἐπυροβόλησαν καὶ τοὺς ἐφόνευσαν καὶ ὅσοι ἐπρόκταναν ἔφυγαν. Πολλοὶ ὀλίγοι καὶ διεσκορπίσθησαν καὶ ἔγινε ἡσυχία ἀπὸ καταλύματα καὶ ἀπὸ κακουργήματα καὶ ἄλλα κακά³.

Τὸ 1832, ἄνοιξι.

Πάλιν ὁ Τζώρτζιος ἀρχιληστής ἐζητοῦσεν τὸ ἀρματολίκι (νερβε-γανλίκι) καὶ ἐζητοῦσεν χαράτσι ἀπὸ τὸ χωρίον μας καὶ ἦλθον καὶ ἐσκότω-

1. Ζοῦπὰν (ι)· Πεντάλοφον.

2. γαλάρια (τὰ)· ζῶα θηλυκὰ ποὺ τὰ ἀρμέγουν· ὁ ἐνικὸς σπανιότερος.

3. Αὐτὸ ἔγινε στὶς 30 Ἰουλίου τοῦ 1830.

σαν ένα μουλάρι του 'Αδάμου, έκαψαν και τὸ ὄσπιτιον τοῦ Τζουμάδικο εἰς τὴν κορυφὴν τῆς χώρας.

Ἐπειτα ἦλθεν ὁ Ἰσοῦφ βέης ἀπὸ Λιαψίστι καὶ ἐφώναζεν τὸν καπετὰν Γεωργάκη ἀπὸ τὸ Τζέρον¹ τὸ χωρίον καὶ τὸν ἔδωσεν τὸ καπιτανίλκι / ἐπειδὴ ἦτον πατρογονικὸς καπιτάνιος καὶ ὁ καπιτὰν Γεωργάκης ἐκ Τζέρου ἐφώναζεν τοὺς ὁπαδοὺς τοῦ Τζώρτζη καὶ τοὺς ἐπῆρεν αὐτὸς καὶ ὁ Τζώρτζιος ἔμεινε μὲ δυὸ-τρεῖς ἐκλεκτοὺς του. Καὶ ἔπειτα τὸ καλοκαίριον τὸ ἴδιον ἔτος ἐπῆγαν καὶ τὸν ἐφόνευσαν εἰς τὸ Πάππου τὸ πηγάδι εἰς τὸ μέρος τὸ Ζωπανάτικο. Καὶ ἐλευθερώθησαν τὰ χωρία μας ἀπὸ ἑναν τύραννον.

Τὸ 1833.

Ἐκτίσθη ἡ βρύσις Κούσαβος εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Μεγάλου Μαχαλά. Αὐτὸ τὸ ἔτος ἔφυγαν εἰς Ἄδριανούπολιν καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Κατζανίκου Βλαχοστέργιος καὶ Ἄντωνιος.

1833.

Ἀπερνώντας ὁ καιρὸς, ὁ καπιτὰν Γεωργάκης ἐκ τοῦ χωρίου Τζέρου, βαθμηδὸν ἄρχιζαν καὶ αὐτοὶ / νὰ κάνουν πολλὰς καταχρήσεις, ἀπὸ ντιρβαναγάδες, ἄρχεψαν νὰ κάνουν καὶ τοὺς κλέφτας. Ἐστάλη ἀναφορὰ εἰς Βιτόλια εἰς τὸν πασάν ἀπὸ τὰ χωρία καὶ ἔστειλεν ὁ πασάς τὸν φοβερὸν Καφτάναγα τοῦ 1835, ὁ ὁποῖος ἔκανε καὶ τὸ γεφύρι εἰς Λιαψίστι² καὶ ὀνομάζεται Καφτάναγα γιοφύρι.

Τὸ 1836.

Ἦλθεν εἰς Ζωπάνιον ὁ Καφτάναγας, ἐφώναζεν τοὺς μοχτάρηδες τοῦ κάθε χωρίου καὶ εἶπαν τὰ παράπονά των. Καὶ τοὺς ἔδωξαν τοὺς ἄρματολοὺς μὲ τὰ ὄπλα καὶ ἔφυγεν ὁ καπετὰν Γεωργάκης μὲ τὴν συμμορίαν του, διὰ νὰ ἀπεράσῃ πέρα κατὰ τὴν Σιάτιστα, ἀλλὰ ὁ ποταμὸς εἰς Λιαψίστι εἶχεν πολὺ νερὸν καὶ δὲν ἀπερνοῦσιν, ἐρρίφθησαν εἰς / μίαν τρύπαν εἰς τὸ χωρίον Κύναμι³, ἐβγήκαν εἰς τζομπάνον νὰ πάρουν ψωμί, τοὺς ἐπρόδωσεν καὶ ἐπῆγεν ὁ Καφτάναγας καὶ τοὺς ἐπιασεν ζώντας δέκα ἐπτὰ (17) ἀνθρώπους καὶ τοὺς ἔστειλεν εἰς Βιτόλια. Ἐφώναζεν ὁ πασάς πάλιν ἀπὸ τὰ χωρία νὰ κἀνῃ ὁ καθεὶς τὸ παράπονόν του. Ἀπὸ τὸ χωρίον μας ἐπῆγεν ὁ Γεώργης Ντελής· ἔδωσεν ἀνάκριση ὁ Ντελής καὶ εἶπεν καλοὶ εἶναι ἀλλὰ μὲ τὸ χέρι εἶπεν κ ὀ ψ ι. Ὁ Βαλῆ-πασάς εἶπεν μὴ φοβῆσθε ἐγὼ κόφι γιαπατζάιμ ὄναρί⁴. Ἐπειτα τοὺς ἔβαλε καὶ ἐχόρευαν ἕναν καλὸ χορὸ καὶ ἔπειτα τοὺς ἀπεκεφά-

1. Τζέρου· Τσέρος· ἐρειπωμένο παλιὸ χωριὸ κοντὰ στὸ Δίλοφο.

2. Λιαψίστι· Νεάπολις·

3. Κίναμη· Πολύλακκο·

4. γιαπατζάιμ ὄναρί· φράση τούρκικη, ποὺ θὰ πῆ αὐτὸ θὰ γίνῃ.

λισεν ὄλους. Ἄλλὰ ὁ καπετὰν Γεωργάκης ἦτον ἓνας ἄνδρας γενναίος. Τέλος καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν τυραννίαν ἐλευθερώθησαν τὰ χωρία μας.

Πάλιν τὸ 1836, Ἄπριλιον.

Εἰς τὸ μανδρὶ Παλαιόκαστρον τῆς ἐπαρχίας Ἐλασσῶνος ἐπῆγαν οἱ ληστὰι καὶ αἰχμαλώτισαν τοὺς δύο συγχωριανοὺς μας Μήλιον Δούβαλην καὶ Κοντοπούλιον Παπακώστα καὶ τοὺς ἐπῆγαν εἰς τὸν Ὀλυμπον τὸ ὄρος καὶ δὲν ἠμπόρῃσαν νὰ συνεννοηθοῦν οἱ ληστὰι μὲ τοὺς χωριανοὺς μας νὰ στείλουν τὰ λάφυρα καὶ τὸν Μήλιον τὸν ἀπόλυσαν καὶ ἦλθεν ἐλεεινός, τὸν δὲ Κοντοπούλιον ἐμάζευσαν ἕως δύο χιλιάδας γρόσια (2.000) καὶ τὰ ἔστειλαν μὲ ἓναν Μετσοβίτην καὶ τὸν ἄφησαν ἐλεύθερον· τὸν ἔκοψαν δὲ καὶ τὰ ὄρα του, ἀλλὰ ὅταν ἦλθεν καὶ αὐτὸς ἐλεεινός ἦτον, καθὼς ὁμολογοῦσαν οἱ γνωρίσαντες αὐτούς.

Τὸ 1837.

Εἰς τὴν Κων/πολιν κατὰ Ὀκτώβριον ἦτον ἡ φοβερὰ νόσος πανώλης (πανούκλα) καὶ οἱ χωριανοὶ μας οἱ εὐρισκόμενοι ἔφυγον καὶ ἦλθον ἐδῶ ἦτον ὁ Ζαχαρὴς Κωσταβέλης, Ἀντώνιος Κωσταβέλης, Δῆμος Δούβαλης, Δημήτριος Καβέλλας, Γιάννης Σιάκας καὶ ἄλλα ἕως 15 ἄτομα καὶ ἦλθον ἕως τὴν Τζούκαν, εἰς τὸ Σμόλκα, εἰς τοῦ Τζατζαρογιάννη τὴν καλύβα καὶ ἐκάθισαν ἓνα μῆνα σχεδὸν καὶ ὕστερον τοὺς ἐπέτρεψαν καὶ ἦλθον εἰς τὸ χωρίον, οἱ τότες πρόκριτοι, διὰ νὰ μὴ μολύνωσιν.

Τὸ 1839, Ἰουλίου Δ'.

Ἀπέθανεν ὁ Σουλτὰν Μαχμουτ ὁ Β', αὐτοκράτωρ καὶ βασιλεὺς τοῦ Ὄθωμανικοῦ κράτους καὶ ἀνηγορεύθη ὁ υἱός του Σουλτὰν Ἀπτούλ Μετζίτ.

Αὐτὸς ἔκοψεν τὰ ἀργυρὰ μετζίτια τῶν εἴκοσι γροσίων καὶ τὴν λίρα τὴν ὀθωμανικὴ τῶν 100 γροσίων. Ἔως τότες ὑπῆρχον φλουριά τῶν εἴκοσι γροσίων ὀνομαζόμενα μαχμουτιέδες καὶ μεταλλικὰ τῶν 5 γροσίων, 1 γροσίου καὶ εἴκοσι παράδων.

Τὸ 1844, Δ' Σεπτεμβρίου.

Ἐτέθη ὁ θεμέλιος λίθος καὶ ἀνηγέρθη ἡ ἐκκλησία τῆς χώρας μας ἐπὶ ὀνόματι τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, τὰ δὲ ἔξοδα ἔκανε ἡ Κοινότης καὶ ἀπὸ εἰσπραξίν τῆς ἐκκλησίας.

Τὸ 1845, Ὀκτωβρίου 18.

Ἐγκαινιάσθη ἡ ἐκκλησία ἀρχιερατεύοντος τοῦ πανιερωτάτου Μητροπολίτου Κ. Κ. Λεοντίου, ἀλλὰ ἔνεκα τοῦ γήρατος εἶχεν τινὰ ἐπίσκοπον ὑπὸ τὸν τίτλον Μακαριουπόλεως Γρηγόριος· αὐτὸς ἐτέλεσεν τὰ ἐγκαίνια· προϊστάμενος ἱερεὺς ἦτον ὁ Νικόλαος ἱερεὺς Ντρούγκας.

Τὸ 1846.

Μοχτάρης ἦτον ὁ Νικόλαος Τζικλὸς Κατζόγιανος· 400 γρ<όσια> πρόστι-

13

14

15

16

17

μον έδωσαν τούς Βέηδες διά τήν έκκλησίαν [είχον γίνει τὰ παράθυρα μεγαλύτερα] 55 γρ. τούς μαμουζάδες, όπου έμέτρησαν τὰ κοσούρια τῆς έκκλησίας (γρ. 455).

Τò 1847 μοχτάρης Κώτας Νούλας.

580 γρ<όσια>, 4 ζῶα πρὸς 145 γρ<όσια> τὸ ζῶον ἀγγάρεια εἶχον στείλει τὸν Κώστα ἀπὸ Κριμίνι,

370 δύο ἔτερα ζῶα πρὸς 185 τὸ ζῶον,

357 ἔτερα δύο ἀλόγατα τὸν Μπρίκα ἔστειλαν,

186 γρ<όσια> βούτυρον τὸν Γιαγιάμπεη Ἀλβανὸν,

306 δύο ἀλόγατα μὲ τὸν Ντελὴν Γεώργην πάησαν εἰς Ἀργυρόκαστρον,

181 ἓνα ποδάρι τοῦ ἀλόγου ἀγγάρεια ἕτερη δηλαδὴ ἓν τέταρτον τοῦ ἀλόγου.

1980

Τò 1848 καλοκαίρι.

Ἦτον ἡ μεγάλη χολέρα εἰς Κων/πολιν καὶ ἀπέθανον ἐκεῖ τρεῖς χωριανοὶ μας.

Τò 1850, Δεκεμβρίου 20.

Οἱ χωριανοὶ ὁμοφώνως ἐβγαλαν ἀφορισμὸν ἐναντίον ἐκείνουσ ὁποῦ λύνουν καὶ δένουν ἀνδρόγυνα (δηλ. ἀποδένουν) τὸ ἐξέδωκεν ὁ Μητροπολίτης Σισανίου Λεόντιος· εὑρίσκεται τὸ ἐπιτίμιον εἰς τοῦτο τὸ παρὸν χρονγραφικὸν βιβλίον.

Εἰς τὰ 1851 Ἰούνιον καὶ Ἰούλιον.

Εἰς τὴν ἐπαρχίαν Κοριτζᾶς χωρίον Κιφεζῆς ἐγένετο μιὰ μεγάλη πλάνη εἰς τὸν λαὸν ἔνεκα τῆς ἀμαθείας καὶ τῆς βάσεως¹. Ὁ λαὸς ἔτρεχαν σωρηδὸν διὰ τὰ ἰδοῦν· ἔλεγαν ὅτι ἐφανερῶθη ἡ Παναγία καὶ οἱ ἄνθρωποι ὅτι μεταξωτὰ φορέματα καὶ ἂν εἶχον ἐπάνω τους τὰ ἔρριχαν· ὅποιος δὲν τὰ ἔρριπτεν, ἔλεγον, θὰ ἀνάψουν ἐπάνω του. Καὶ ὅσοι εἶχον σώας τὰς φρένας τὰ ἐμάζευαν. Λοιπὸν τελειώνοντας εἰς τὸ Κιφεζῆς ἐφανερῶθη εἰς τὸ πλησίον μας χωρίον Κωνσταντζικόν². Εἰς τὸ Κιφεζῆς ἐπῆγον ἀπὸ τὸ χωρίον μας ἕως 50 ἄνθρωποι, μικροὶ καὶ μεγάλοι. Εἰς τὸ Κωνσταντζικόν ἐπῆγον σχεδὸν ὅλοι ἀπὸ ἐδῶ· ὅσα μαντίλια, ἀλατζάδια, σειρίτια ἀγοραστά, ὅλα τὰ ἔρριξαν καὶ μετὰ ὀλίγον τὰ ἐγύρευον. Ποῦ τὰ εὑρεσκάν!

Εἰς τὰ 1852.

Μοχτάρης ἦτον ὁ Κων/νος Κωτρότζος [πατὴρ τοῦ Παπαδήμου] γρ<όσια> 3.225 ἔδωσαν ἓνα τζερεμὲν³ τούς Βροστανίτες ἀγάδες· διὰ ποίαν αἰτίαν δὲν εἶχον γραμμένο εἰς τὸ δευτέρου τὸ χωριανικόν. Τὸ αὐτὸ ἔτος Σεπτέμβριον

1. β ἄ σ ι σ ις· καταγωγή, μόρφωση.

2. Κ ω σ τ ἄ ν τ σ ι κ ὸ ν· Ἀδερνιός.

3. τ ζ ε ρ ε μ ἔ σ· πρόστιμο.

ἔπεσαν ὁ γερο-Κολίκας ἀπὸ τὴν Καστανιά εἰς Σμούρδα¹ καὶ ἀπέθανεν [ὁ πατὴρ τῆς Τσιτσιπούλας].

1853 μοχτάρης ἦτον Κώνστας Κωτρότζος.

280 γρ<όσια> ἔδωσαν κριάρια εἰς τοὺς ληστάς.

1854 ἦτον ὁ Ρωσοτουρκικὸς πόλεμος καὶ ἐπῆγεν ἀγγάρεια ὁ Ἀδάμος χωριανός μας καὶ ἐκάη εἰς Σούμλαν Βουλγαρίας μὲ τὰ κανόνια.

Εἰς τὰ 1854 Μάϊον.

Ἦτον μεγάλη ἐπανάστασις² ἐβγήκεν ὁ ἀρχηγὸς Ζιάκας μὲ 300 ἄτομα ἀπὸ τὸ Ἑλληνικόν. Ἀπὸ τὸ / χωρίον μας ἐπαναστάται ἦτον οἱ ἐξῆς: Νικόλαος Κουκόλης - Κώστας Κάτζου - Στέργιος Κ. Νούλας - Γεώργης Νούλας - Νικόλαος Κομπορέλας - οἱ ἀδελφοὶ δύο Δημήτρης καὶ Βασίλειος Τζουφαῖοι - Χρῆστος Τζούβαλης - Κώστας Κωσταβέλ [Λάμπρου πενθερός] - καὶ Κώστας Ζαχ. Κωσταβέλ [ὁ ἀντάρτης] ἤλθον εἰς Δεμενίτσα³, χωρίον τῆς ἐπαρχίας Γρεβενῶν, καὶ ἔκαναν μία μεγάλη μάχη μὲ τοὺς Ἀλβανοὺς καὶ Γκέκιδες. Ἐκ τῶν ἐπαναστάτηδων ἐφονεύθησαν 5 καὶ ἐπληγώθησαν 15. Ἀπὸ τοὺς χωριανούς μας ἐπληγώθη ὁ Νικόλας Κουκόλης καὶ τὸν ἐπῆγαν εἰς τὸ Μοναστήριον ἐκεῖ πλησίον ὀνομάζεται Ζιμνάτζι⁴ καὶ ὁ Νικόλαος Κομπορέλας ἦτον φύλαξ τῶν πληγωμένων.

Ἦσαν ἤλθον εἰς τὸ Σπήλιον καὶ ἐπολέμησαν ἐπὶ ἓνα μῆνα καὶ μετὰ ταῦτα ἔφυγον. Ἐφυγον δὲ καὶ τὰ γυναικόπαιδα ἀπὸ τὰ βλαχοχώρια⁴ καὶ μετὰ ἓν ἔτος ἐπέστρεψαν αἱ οἰκογένειαι. Ἀρχηγὸς τῶν Τούρκων ἦτον ὁ Αὐδὴ πασάς.

1. Σ μ ο ῦ ρ δ α : τοποθεσία.

2. Εἶναι ἡ ἐπανάστασις ποὺ ξέσπασε στὰ 1854 στὴν Ἠπειρο, στὴ Θεσσαλία καὶ στὴ Μακεδονία μὲ ἀφορμὴ τὸν Κριμαϊκὸ πόλεμο (1853-1856). Γιὰ τὴν ἐπανάστασις αὐτὴ δὲν ἔχομε ἀκόμα καμιάν ἐξαντλητικὴ μελέτη. Ὁ Μίλτος Παπαϊωάννου, στὴ μελέτη του «Ὁ Θεόδωρος Ζιάκας καὶ ἡ ἐπανάστασις τοῦ 1854», Θεσσαλονίκη 1961 (ἀνατύπωσις ἀπ' τὸ 15 τόμο (1961) σ. 15-45, τῶν «Χρονικῶν» τοῦ Πειραματικοῦ Σχολείου τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, καὶ σὲ ξεχωριστὸ τεύχος σ. 13-23, ἀσχολεῖται μὲ τὴν ἐκδήλωσὴ τῆς στὴ Δυτικὴ Μακεδονία καὶ πάντοτε, σὲ σχέση μὲ τὸ Ζιάκα. Ἐκεῖ βρίσκει κανεὶς κι ὅλη τὴν πρόσφατη βιβλιογραφία.

3. Δ ε μ ε ν ί τ ζ α : ἡ Δεσκάτη.

4. Β λ α χ ο χ ῶ ρ ι α : σχετικὰ μ' αὐτὰ ὁ Μίλτος Παπαϊωάννου γράφει: «Μὲ τὴ λέξη βλαχοχώρια ἔννοεῖ [δηλαδὴ ὁ παπα-Νικόλας Κουκόλης] τοὺς κατοίκους τῶν χωριῶν τῆς περιφέρειας Γρεβενῶν, ποὺ εἶναι ἀμειγῶς ἐλληνοφώνοι καὶ μιλοῦσαν ἀνεκάθεν καθαρότητα ἐλληνικὰ καὶ μάλιστα χωρὶς σχεδὸν καθόλου τοὺς ἰδιοματισμοὺς τῶν ἄλλων περιοχῶν, ὅπως τῆς Σιάτιστας, τῆς Κοζάνης, τῆς Καστοριάς, ἐκτὸς ἀπ' τὴν κάποια συγκοπὴ τῶν φωνηέντων ποὺ εἶναι κοινὸ χαρακτηριστικὸ τῶν βορειοελλαδικῶν ἰδιομάτων. Μόνο 4 - 5 ὄρεϊνά χωριά τῶν παρυφῶν τῆς Πίνδου καὶ συγκεκριμένα ἡ Σαμαρίνα, ἡ Ἀβδέλλα, τὸ Περιβόλι, ἡ Σμιζη, ἡ Κρανιά μιλοῦν βλάχικα, μὰ κι ἐκεῖ ἀκόμα τὸ βλάχικο

Εἰς τὰ 1855 Ἰούνιον.

Οἱ λησται ἦλθον ἓνα ἑσπέρας εἰς τὸ χωρίον μας καὶ ἐγδίασαν¹ τὴν οἰκίαν τοῦ Νικολάου ἱερέως Ντρούγκα καὶ τὸν ἐπῆραν ἕως 7.000 γρόσια. Τὸ αὐτὸ ἑσπέρας ἐπῆγαν καὶ εἰς τοῦ Ἰωάννου Σακαλιῆ τὴν οἰκίαν καὶ αὐτὸς ἐβάσταξεν ἀπὸ μέσα μὲ τὸ ὄπλον του. Ἀλλὰ ἔπειτα ἐφυγεν μαζί με τὴν γυναῖκα του· δύο παιδία καὶ ἓνα κορίτσι τὰ ἄφησαν μέσα· κοιμοῦνταν καὶ οἱ λησται ἔθεσαν πῦρ καὶ ἔκαυσαν τὴν οἰκίαν του. Καὶ τὰ ἄθθα τὰ τέκνα του εὔρον τὸν πικρὸν θάνατον ἐν μέσῳ τῶν φλογῶν.

400 γρ<όσια> ἔδωκεν βοήθεια τὸ χωρίον εἰς τὸν Ἰωάννην Σακαλιῆν, ἐπειδὴ τὸν εὔρεν τὸ δυστύχημα. 4.600 γρ<όσια> κονάκια ἀπὸ στρατεύματα εἶχον αὐτὸ τὸ ἔτος εἰς τὸ χωρίον μας μεγάλως ὑπέφεραν.

Αὐτὸ τὸ ἔτος ἐλήστευσαν καὶ τὴν οἰκίαν τοῦ Νικολ. Κουκόλη καὶ τὸν ἐπῆραν γρ<όσια> 16.000, ὄλο τάλαρα Αὐστριακά· αὐτὸς ἐφυγεν εἰς τὸ Ἑλληνικόν· τὴν σύζυγόν του τὴν ἐξημάτισαν· ὑπόφερε πολὺ.

1857 μοχτάρης Πούλιος Βράμπας.

234 γρ<όσια> ἔδωσαν τὸ Μελέτ Βεκίλ.

Εἰς τὰ 1858 οἱ χωριανοὶ μας ἔγιναν ὀκτῶ (8) ἀδελφοί, καθὼς φαίνονται εἰς τὸ ἰλλάμι² καὶ εἰς τὸ Δευτέριον τοῦ Τζέρου καὶ ἔδωσαν λίρας 300, γρ<όσια> 30.000 καὶ ἀγόρασαν τὸ παλαιὸν χωρίον Τζέρον καὶ 1.600 γρ<όσια> ἔδωσαν τὸν ἱεροδικὴν (Κατὴν) καὶ τοὺς ἔδωσαν τὸ ἰλλάμι (δηλ. τὴν ἀπόφαση) καὶ 400 γρ<όσια> ἔγιναν ἕτερα ἔξοδα καὶ ἔγινεν ὄλον τὸ ποσὸν γρ<όσια> τριάντα-δύο χιλιάδες (ἀριθ. 32.000).

Εἰς τὰ 1859 μοχτάρης Πούλιος Βράμπας.

500 γρ<όσια> τὸν Κουτζούκ Ἀλίβηην λουφέν³,

500 βοήθεια ἔδωσαν εἰς Βιτόλια,

33 γρ<όσια> μία δορκάδα δῶρον τὸν μπέη,
1033.

1861 κατὰ Ἰούνιον.

Ἀπέθανεν ὁ Σουλτάν Ἀπτούλ Μετζιτ Βασιλεὺς καὶ ἀνηγορεύθη αὐτοκράτωρ καὶ βασιλεὺς ὁ ἀδελφός του Σουλτάν Ἀπτούλ Ἀζίζ.

1862 μοχτάρης Πούλιος Βράμπας.

Ἰδιῶμα τείνει νὰ ἐξαφανισθῆ. Πέφτει δηλ. κὶ ὁ χρονογράφος τοῦ Λιμποχόβου στὸ ἴδιο βασικὸ λάθος μὲ πολλοὺς ἄλλους ποὺ ἀπὸ ἀγνοία ἀσύγγνωστη ἢ θεληματικὰ παρουσιάζουν τὴν περιφέρειαν Γρεβενῶν νὰ κατοικηθῆται ἀπὸ βλαχόφωνο πληθυσμό». (δ. π., σ. 34 (22), σημ. 27).

1. Ἐ γ δ ι α σ α ν ἔ γ δ υ σ α ν.

2. ἰ λ ἄ μ ι ἄ πό φ α σ η ἱ ε ρ ο δ ι κ ε ἰ ο υ.

3. λ ο υ φ ἔ ς ἄ ῶ ρ ο.

250 γρ<όσια> κομάρικα¹ διὰ ἓν ἄλογον εἰς Μαυροβούνιον.

1863 Μέγας (ἱραδές)².

Διάταγμα ἔδωσεν ὁ Σουλτάν Ἀπτούλ Ἀζίζης καὶ ἐκόπησαν τὰ ντερβένια, διότι ἀπὸ ἐπαρχίαν εἰς ἐπαρχίαν ἄν ἐπήγαιναν ἐπλήρωνεν φόρον / ὁ ἄνθρωπος μὲ τὸ ζῶον του. Ἐπλήρωνεν γρ<όσια> 2.20, ἀλλοῦ 5, ἀλλοῦ 10 καὶ ὅπως ἤθελαν οἱ ντερβεντζήδες ἔτζι τὸ ἔκαναν καὶ ἐγλύτωσαν ἀπὸ αὐτὴν τὴν τυραννίαν οἱ ἄνθρωποι καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν δυσκολία.

1863 Δεκεμβρίου 15.

οἱ Ἀδελφοὶ Βασίλειος Κώστα Μπίνγκας καὶ Δημήτριος Κώστα ἐξ ἀπροσεξίας ἔρριχναν ὅπλα εἰς τὰ πουλιὰ ἀπὸ τὸ παράθυρον καὶ ἐφόνευσαν τὴν Ἀναστασία Ἰωάννου Κατζούλη, σύζυγον τοῦ Ἰωάννου Δήμου Ντούβαλη. Ἀλλὰ οἱ γονεῖς τῆς καὶ ὁ σύζυγός τῆς δὲν ἔκαναν ἀγωγὴν ἐναντίον τους· μόνον ἠ Κυβέρνησις τοὺς ἐτιμώρησεν χρηματικῶς.

Τὸ αὐτὸ ἔτος ἔφυγον εἰς τὸ Ἑλληνικόν³ οἱ τρεῖς ἀδελφοὶ Κατζαῖο Κων/νος, Φώτιος καὶ Νικόλαος καὶ ἐκατοίκησαν εἰς Θήβας.

Εἰς τὰ 1864 Ἰανουάρ<ιον> καὶ Φεβρουάριον.

Ἦτον εἰς τὰ μικρὰ τὰ παιδιά ἓνας βήχας δυνατὸς καὶ λαιμὸς καὶ ἀπέθανον ἕως 10 μικρὰ κάτω τῶν πέντε ἐτῶν. Ἀλλὰ ἰατροὶ ἐπιστήμονες ἦτον ἔλλειψη· ὑπῆρχον τότες πολλοὶ πρακτικοὶ ἀγύρται καὶ τοὺς ἔστειλαν ἀναυλα εἰς τὸν Ἀθῆν.

Εἰς τὰ 1865.

Ἦτον χολέρα εἰς Κων/λιν καὶ ἀπέθανον δύο χωριανοὶ μας, ὁ Στέργιος Κατζόγιαννος καὶ Ἰωάννης Στεργίου Καραγιαννούλης.

1866 Μαΐου 31.

Ἡμέρα Δευτέρα ἔπεσεν πολλὴ χάλαζα καὶ χάλασεν τὰ ἀμπέλια καὶ ὄλα τὰ ὄπωρικά.

Εἰς τὰ 1866.

3.424.20 Τρεῖς χιλιάδες τετρακόσια εἴκοσι-τέσσερα καὶ μισὸ ἔδωσαν βοήθειαν εἰς τὸν Σουλτάνον μας,

3.125 Κονάκια ἀπὸ στρατεύματα,

100 γρ<όσια> ἔδωσαν ἓναν ἱατρόν,

6.749.20 τὸ ὄλον ἐξ χιλ. καὶ ἐπτακόσια σαράντα ἐννέα.

1867 μοχτάρης Δ. Πούλιος [ὁ Μίτσκος].

Φανερόνομεν πόσα ἔξοδα ἐκάμαμε μὲ τὸν Σιρέτ<η> Στέργιον διὰ τίς κάμαρες τίς βακούφικες εἰς Σουλτάν Μεμὲτ Κων/λεως.

1. κομάρικα· λέξη ἄγνωστη.

2. ἱραδές· ἀνώτερη διαταγή.

3. Τὸ Ἑλληνικόν· [Βασίλειον]· ἡ ἐλεύθερη Ἑλλάδα.

80	γρ<όσια> τὸν Γεώργ. Κούρναβον	}	Εἰς Λιαψίστι
108	» δῶρον		
112	εἰς Ἰωάννην Σιάκαν		
48	εἰς Δημήτριον Πούλιου		
96	εἰς Κοσμῶν Ντελεῆν		
444			

Τὸ 1867.

444 γρ<όσια> μία ἀγγάρεια εἰς Καλιάρ¹, 9 πράματα² πρὸς 8 γρ<όσια> τὴν ἡμέραν καὶ 4 ἄνθρωποι· 1590 αὐτὸ τὸ ἔτος ἦτον ἔξοδα ἀπὸ καταλύματα τῶν ντερβεναγάδων.

Εἰς τὰ 1867 μοχτάρης Δημήτρης Πούλιου.

Ἰούλιον καὶ Αὐγουστον ἦτον μία ἀσθένεια· τὴν ὠνόμαζαν καρδιάν, δηλαδὴ ἡμιχολέραν καὶ ἀπέθανον μικροὶ μεγάλοι ἕως 20 ἄτομα.

Τὸ 1868 μοχτάρης Δημήτριος Πούλιου.

1.200 γρ<όσια> τοὺς μαστόρους ἐπλήρωσαν διὰ μία ἐργασία Βασιλικὴν ἀγγαρεία εἰς Γενὴ Παζάρ,

295 γρ<όσια> χάρτζια³ διὰ ντερβέναγαν,
1.495

Τῷ αὐτῷ ἔτει ἔγιναν καὶ τὰ ἐγκαίνια τοῦ Προφήτου Ἴηλία ἀρχιερατεύοντος Ἀλεξάνδρου Μητροπολίτου Σιουαίου, Λασκάρεως

115 γρ<όσια> ἔξοδα διὰ τὰ ἐγκαίνια.

1869 Μάιον.

Εἰς θέσιν λεγομένην Τζαπουρνιά ἐμάλωσαν καὶ ἐδάρθησαν οἱ χωριανοὶ μας μὲ τοὺς Μαεργιώτας διὰ τὸν τόπον καὶ ἔφερον ἐπιτοπίως τὸ δικαστήριον τὸν ἱεροδικὴν (Κατὴν) καὶ δύο μεμουράδες⁴, καὶ ἔδωσαν / δῶρα καὶ ἔξοδα τέσσαρες χιλιάδες (4.000) ἦτοι λίρας 40.

1869 μοχτάρης ἦτον ὁ Δημήτρης Πούλιου.

967.20 διὰ τὸν δρόμον Ὁστροβον

984.20 ἕτερα διὰ δρόμους

1.951

Τὸ 1870 μοχτάρης Δημ. Πούλιου.

500 γρ. μία βοήθεια εἰς Γενὴ Παζάρ.

1. Καλιάρι ἢ Πτολεμαῖς.

2. πράμα· ζῶο φορηγόν.

3. χάρτζι· σειρήτι, γαϊτάνι· χρυσαφένια ἢ ἀσημένια κλωστή γιὰ ράψιμο.

4. μεϊμουράς· δικαστικὸς ὑπάλληλος.

Τὸ 1871 μοχ<τάρης> Δημ. Πούλιου.

1.000 χίλια γρ<όσια> κομάρικα.

Τὸ αὐτὸ ἔτος κατὰ Σεπτέμβριον κακόβουλοι τινες εἰσήλασαν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Γιάννη Ζαχαρᾶ Σακαλῆ καὶ τὸν ἀφήρεσαν ἕως ἑπτὰ χιλιάδας γρ<όσια> (ἀριθ. 7.000)· ὁ ἴδιος ἔλειπεν εἰς Κων/λιν.

1872 κατὰ Σεπτέμβριον.

Ἐξέδωκεν ἐπιτίμιον ὁ Ἰωάννης Ζαχαράς εἰς τοὺς κακόβουλους ὅπου εἰσήλθον εἰς τὴν οἰκίαν του πρὸ ἐνὸς ἔτους ὑπὸ τοῦ πανιερωτάτου Μητροπολίτου Κ. Ἀμβροσίου. Καὶ ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ αἰδεσιμωτάτου ἐφημερίου τῆς χώρας μας παπᾶ-Ἰωάννου Ντρούγκα.

Εἰς τὰ 1873 Ἰανουαρίου 3.

ἐγράφη ὅτι ὁ χειμὼν οὗτος ἦτον μεγάλη καλοκαιρία· καὶ ἐνόμιζον οἱ ἄνθρωποι ὅτι εὐρίσκοντο εἰς τὸ καλοκαίρι.

Δημήτριος Ζαχ. Κούρναβος

Εἰς τὰ 1873 Σεπτέμβριον.

Ἡ Περιστέρου, θυγάτηρ τοῦ Μπαρπαγιάν<νη> καὶ πρώτη σύζυγος τοῦ Γεωργ. Τζότζολα ἐπῆγεν εἰς τὸν Ἀμύντελον νὰ τινάξῃ μιὰ καστανιά καὶ ἔπεσεν καὶ ἐφονεύθη.

Τὸ 1873 Αὐγούστον.

Ἐκτίσθη τὸ σχολεῖον· τὰ χρήματα ἐστάλησαν ἐκ Κων/πόλεως ἀπὸ τὰ ἀκαρέτια τῆς ἐκκλησίας. Ἐξοδεύθησαν λίρες 60 (ἑξήκοντα).

Τὸ 1874 καλοκαίριον.

Ὁ Στέργιος Δημητρίου Κατζόγιανος ἡλικίας 16 ἐτῶν ἐργάζονταν εἰς Κων/πολιν καὶ ἔπεσεν ἐν ξύλον ἀπὸ τὴν σκεπήν, τὸν ἐκτύπησεν καὶ ἐφονεύθη.

Τὸ 1874, ἄνοιξιν.

Ἐφυγεν ἡ Δέσπω Τζιολικά μετὸν υἱὸν τῆς Δημήτριον καὶ ὁ Ἰωάννης Κατζανίκου καὶ ἔμειναν εἰς Φιλιππόπολιν.

Τὸ 1875 Μάϊος.

Ἦλθεν ἡ καταγραφή καὶ κατέγραψαν οἰκίας, χωράφια καὶ ἀμπέλια. Μοχ<τάρης> ἦταν ὁ Νικόλαος Κώστα Κωτρότζου.

Τὸ 1876 κατὰ Μάϊον.

Ἐφονεύθη ὁ Σουλτάν Ἀπουλ Ἀζίζ βασιλεὺς ὑπὸ τὴν ἀντιπολίτευσιν καὶ ἐξελέγη ἀντ' αὐτοῦ ὁ ἀνεψιὸς του Σουλτάν Μουράτ καὶ μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἀπαραιτήθη καὶ ἐνθρονίσθη ὁ ἀδελφὸς τοῦ Σουλτάν Μουράτ, Σουλτάν Ἀπουλ Χαμίτ Χάν ὁ Β' τῆ 19ῃ Αὐγούστου.

1876, μοχ<τάρης> Νικόλαος Μήλιος.

31

32

33

34

- 100 μικερέδης¹ ἄλογα εἰς Βιτόλια
 1005 τὸν Ἀλήμβενον μαμούρην ὅπου ἤλθεν πέρυσι εἰς τὴν καταγραφὴν
 300 ἕτερα τοὺς μαμουράδες καταγραφὴ
 620 ἓνα ἄλογον ἀπὸ Παπαλέκου Ντόλου² ἀγγάρεια διὰ Ἐρζεγοβίνη
 123 ἓν ἄλογον τὸν Ἀλούσβειν
 205 τὸν Ἀμπιτὴν βέην διὰ ἄλογα
 700 ἓν ἄλογον ἀπὸ Τζοτύλιον διὰ Ἐρζεγοβίνην
 675 βοήθεια τὸν Σουλτάν Μουράτ
 800 ἓν ἄλογον ἀπὸ Γεώργ. Βράμπα διὰ Σουφαρίδη
 620 ἕτερον ἄλογον διὰ ἀγγάρεια
 325 Μισὸ ἄλογον
 219 ἔξοδα διὰ τὰ ἀλόγατα
 75 γρ<όσια> πέντε κιλὰ στάρ διὰ στρατὸν
 154 γρ<όσια> βούτυρον διὰ τὸν στρατὸν
 211 ξεκλεμές³ ἓν ἄλογον
- 6.132 Τὸ ὄλον.

Εἰς αὐτὸ τὸ ἔτος 1876 ἦταν πόλεμος· εἶχον ἐπαναστατήσῃ ἡ Βόσνα, ἡ 35
 Ἐρζεγοβίνη καὶ ἡ Σερβία ἐναντίον τῆς Ὀθωμανικῆς κυβερνήσεως καὶ
 ἡμεῖς ἐβοηθήσαμεν τὴν Κυβέρνησιν βιαστικῶς.

Κατὰ Σεπτέμβριον τὸ 1876 ὁ Γεώργιος Νικολ. Κατεσοῦλη [υἱὸς τῆς
 Σταμάτας, ἀδελφῆς Κεχαγιᾶ] κατεπλακώθη εἰς τὸ λατομεῖον εἰς χωρίον
 Καλόχι τῆς ἐπαρχίας Γρεβενῶν καὶ ἀπέθανεν.

Τὸ 1877 μοχτ<άρης> Κοσμᾶς Ντελής.

Κατὰ Σεπτέμβριον ἀπέρασαν Ἀλβανοὶ ἐθελονταὶ διὰ Θεσσαλίαν ἕως
 90 καὶ διὰ νὰ μὴν κάνουν καταλύματα τοὺς ἔδωσαν λίρ. 4 : γρ<όσια> 400.

Μετὰ 15 ἡμέρας ἀπέρασαν ἄλλοι ἕως 35 ἄτομα καὶ διὰ νὰ μὴ κάνουν
 καταλύματα τοὺς ἔδωσαν λίρ. 2 1/2 : γρ<όσια> 250.

1877 ἔφυγαν ἡ οἰκογένεια Μάγκου καὶ οἰκογένεια Νικόλαος Λέσος εἰς
 Θεσσαλίαν ἐπαρχία Φάρσαλα.

Τὸ αὐτὸ ἔτος 1877

Ἐπλήρωσεν τὸ κάθε νεφούζ⁴ δηλαδὴ στέφανον, βοήθεια γρ<όσια> 13 36
 1.300 βοήθεια τὰ 100 νεφούζια

600 γρ<όσια> ἐπληρώσαμεν ὄπλα διὰ τὴν Κυβέρνησιν.

1877 ἦταν ὁ Μέγας Ρωσοτουρκικὸς πόλεμος.

1. μικερέδες· λ. ἄγνωστη.

2. Ντόλος· Βυθός.

3. ξεκλεμές· λ. ἄγνωστη.

4. νεφούζι· πιστοποιητικὸ ἡλικίας.

Τὸ 1878 Μαΐου 20.¹

Ἐβγήκαν ἐπαναστάται ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ εἰς Βορρᾶν· ἐβγήκεν ἓνας ἀρχηγὸς Καραγιώργους ἐκ Βορβοσκό² εἶχεν ἔως 80 ἐπαναστάτας.

β' φορὰν ὁ Καραμητζου Κωνσταντζότης με 35 ἐπαναστάτας.

Ἀπὸ αὐγούστον 1878 οἱ ἐπαναστάται ἔγιναν ληστὰι / καὶ ἐφορολογοῦσαν τοὺς κατοικοῦς.

37

Τὸν Σεπτέμβριον 1878 ἐφορολόγησεν τὸ χωρίον μας ὁ Καραμητζος καὶ ἐπῆρεν λίρας 35, γρ<όσια> 3.500, φουστανέλλες καὶ τζαρούχια ἰδιαίτερα.

Τὸ 1878 περὶ 20 Σεπτεμβρίου.

Ἐγένονταν γάμοι· ὁ Κώστας Καρακίτζου ἀπὸ Μαέρην³ ἔπαιρνε θυγατέρα τοῦ Νικολάου Μαλτέσου ἐκ τοῦ χωρίου μας καὶ ἦλθον καὶ οἱ ληστὰι συμπεθεροὶ καὶ ὁ Καραμητζος ὁ καπετάνιος ἦτο καὶ σύντεκνος ἦτοι νουνός.

Καὶ μετὰ μίαν ἐβδομάδα ἐφθασεν ὁ ντερβέναγας Ντόκος Ἄλβανός με 20 Ἄλβανοί, ἐξυλοκόπησαν τὸν γαμβρόν, ἐτζερεμέτισεν⁴ καὶ τὸ Λιμπόχοβο καὶ Μαέρην ἀνὰ 5 ἔως 6 λίρας, 2 κάθε χωρίον.

Τὸ 1878 ἀπὸ καταλύματα, ἀπὸ δῶρα, ἀπὸ ξύλον ὑπόφεραν πολὺ τὰ χωρία αὐτὸ τὸ ἔτος.

38

Αὐτὸ τὸ ἔτος Ἰούλιον ἢ Σούλτου Ἄθανασιάδινα, γριὰ 50 ἐτῶν, ἀνύμφευτη ἐπῆγεν εἰς τὸ ἀμπέλι με δυὸ ἀρνιά μανάρια. Ἀνέβη διὰ νὰ κόψη κλαδιὰ εἰς ἓνα σφεντάκι καὶ ἔπεσεν κάτω καὶ ἐφονεύθη· εἶχε κτυπήσει εἰς τὴν κεφαλὴν.

Τὸ 1878 Ὀκτώβριος.

Ὁ Κώστας Κοσμᾶ Ντελῆς ἐργάζονταν εἰς τὸ μύλον εἰς τὴν Βοχορίνα, ὁ ὁποῖος ἦτον ἰδιοκτησία του κι ἐκεῖ ὅπου ἐφόρτωνεν πέτρες / με τὸ μουλάρι του ἐξ ἀπροσεξίας ἔπεσεν μία πέτρα καὶ τὸν ἐκτύπησεν εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ ἐφονεύθη.

39

Αὐτὸ τὸ ἔτος 1878⁵, καθὼς φαίνονται εἰς Δευτέρια, χωριανικὰ ἔξοδα ἀπὸ καταλύματα τοῦ στρατοῦ καὶ ντερβεναγάδων ἦτον ἔως ἑξ χιλιάδας (ἀρ. 6.000).

1. Γιά τὰ γεγονότα αὐτὰ κοίταξε τὴν παλιά, μὰ πολὺ καλὴ μελέτη τοῦ Μίλιτ. Σ. Σετζάνη, Ἡ πολιτικὴ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ ἐπανάστασις τοῦ 1878 ἐν Μακεδονίᾳ, Ἡπειρῶ καὶ Θεσσαλίᾳ, Ἀθήναι 1878.

2. Βορβοσκό· Ἐπαχόριον.

3. Μαέρην ἢ Μαγέρην· Δασύλλιον.

4. τζερεμετίζω· προστιμέρω.

5. Γιά τὰ γεγονότα τοῦ 1878 στή Μακεδονία βλέπε, Ἀρχεῖον Στεφάνου Νικ. Δραγούμη, Ἀνέκδοτα ἔγγραφα γιά τὴν ἐπανάστασι τοῦ 1878 στή Μακεδονία, εἰσαγωγὴ καὶ ἐπιμέλεια Ἰω. Σωτ. Νοτάρη, Θεσσαλονίκη 1966.

1879 'Ιουνίου 24.

Κυριακή ἐσπέρας ἦλθον οἱ λησται ὁ ἀρχηγὸς Καραμητζος καὶ ἐγδυσαν τὴν οἰκίαν τοῦ παπα-Ἰωάννου Ντρούγκα καὶ τὸν ἀφαίρεσαν ἕως 80 λίρας τουρκικὰς· τὴν θείαν του Βασίλινα τὴν ἐξεμάτισαν καὶ πολλὴ ὑπόφεραν· τὶς νύφες τοῦ ἐξαδελφοῦ του τὰς ἔλαβεν αἰχμάλωτες καὶ τὶς βάσταξαν πέντε ἡμέρας καὶ ἔστειλαν ἄλλες ἰδι/αίτερες πενήτηκοντα λίρας (ἀριθ. 50) καὶ τὰς ἀπόλουκαν.

40

παπα-Ἰωάννης γράφω διὰ ἐνθύμισιν.

Τὸ 1879 Σεπτέμβριον.

Μία κόρη τοῦ Κοσμᾶ Καπζέ ὀνομάζονταν Περιστέρου, ἡλικίας 13 ἐτῶν, ἔπεσαν ἀπὸ τὴν καρδιά εἰς τοῦ Μακρυγιάννη τὴ βρύση εἰς τὸν λάκκον καὶ ἐφονεύθη

Τὸ αὐτὸ ἔτος Ὀκτώβριον ἐφυγεν οἰκογενειακῶς ὁ Κων/ντίνος Βασιλείου Ντρούγκας, ἐξάδελφος τοῦ παπα-Ἰωάννου καὶ ἐπῆγεν καὶ ἐγκατεστάθη εἰς Βουλγαρίαν εἰς ἐπαρχίαν Καβακλή. Ἐφυγεν καὶ ὁ Θωμᾶς Α. Ντιλῆς καὶ ἔμεινεν εἰς Φιλιππούπολιν Βουλγαρίας.

Τὸ 1879 ἦτο δυστυχησμένον ἔτος. Ἀπὸ ἓν μέρος λησται πολλοί· ἐξ ἄλλου τὰ στρατεύματα τοὺς ἐδιώχων· οἱ λησται ἐφευγον, οἱ Τοῦρκοι ἔρχονταν.

41

Ἐπλήρωσαν ἔξοδα κλέφτικα καὶ καταλύματα τῶν ντερβαναγῶν πρ. 3 γρ. τὸ γρόσι τὸ βεργί¹ 3.200 βεργί· ἔπεσαν ἔξοδα γρόσια 10.500 δέκα χιλιάδες καὶ πεντακόσια καὶ 30 γρόσια τὸ στέφανον.² Ἄλλα ἑκατὸ στέφανα ἕτερα 3.000 χιλιάδες ἦτοι τρεῖς.

Τὸ 1879 Ἄνοιξιν, τὴν Μεγάλην Πέμπτην, ἐσπέρας ἦλθεν ἓνας ντερβέναγας ἀπὸ Βρόστανηκ, Μεχμέτ ὀνομαζόμενος, μὲ δώδεκα ὄπαδοὺς καὶ τοὺς ἔκαναν κατάλυμα εἰς τὸν Μικρὸν Μαχαλά καὶ τὸ ἐσπέρας / ἡ ὥρα δώδεκα ἦλθον καὶ 7 ἕως 8 λησται εἰς τὸν Μεγάλον Μαχαλάν· ζητοῦσαν ψωμί καὶ τοὺς ἔδωσαν· ἔδωσαν εἰδήσιν τὸν ντερβέναγα καὶ ἐβγῆκαν καὶ τοὺς ἐπυροβόλησαν καὶ ἔπειτα εἶπεν ὁ ντερβέναγας «ἐπίτηδες μὲ ἐφέρατε εἰς τοῦτον τὸν μαχαλά, ἐπειδὴ οἱ κλέπται ἦτον εἰς τὸν ἄλλον, διὰ νὰ μὲ φονεῖσουν» καὶ τὸν ἔδωσαν λίρας δέκα (ἀριθ. 10) καὶ ἠσύχασαν.

42

Τὸ 1879 Σεπτέμβριον.

Ἦλθεν ἓνας δερβέναγας Ἄλβανός, Ἄμπετίνας· ἐμάζευσεν ὅπου τὸν ἄρεξεν τραγιά καὶ κριάρια καταδυναστικῶς· ἐξυλοκόπησεν καὶ τὸν Νικολ. Ἀναγνώστου καὶ ἔλαβε δέκα λίρας πρόστιμον, ἄνευ αἰτίας· τοιαύτη ἐποχὴ ἦτον· τί ὑπόφερναν τὰ χωριά μας!

1. βεργί· φόρος τοῦ δημοσίου.

2. στέφανον· ἡ οἰκογένεια.

Ἔδειραν καὶ τὸν Ἰωάννην Καραβαγγέλην, τζομπάνον, καὶ τὸν πῆραν καὶ αὐτὸν λίρας ἑπτὰ (ἀρ. 7).

Εἰς τὰ 1880 Ἰανουαρίου 6, τὸ ἑσπέρας.

43

Ὁ Κώστας Ζαχαρίας, ἀντάρτης, ἦτον τζομπάνος εἰς Ἀργυρουπούλι¹ καὶ ἐκεῖ διαχειμαζαν οἱ ἀρχηγοὶ τῶν ληστῶν Δ. Καραμητζός καὶ Νικόλ. Τζέρμας, ἐσυνενοήθησαν μὲ ἕναν Κωνσταντζιώτην Ζῆκον Κρούταν καὶ τοὺς ἐφόνευσαν διὰ πελέκεως καὶ τοὺς πῆραν ἕως 20 λίρας ὄθωμ. ἀπάνω τοὺς.

Τὴν ἀνοιξη, ἅμα ἦλθεν εἰς τὴν πατρίδα, ἀπαράτησεν ἀπὸ τὰ πρόβατα καὶ ἐπῆγεν μὲ τὸν ντριβέναγα διὰ νὰ τοὺς κυνηγήσουν τοὺς ἐτέρους ληστές.

Κατὰ Ἰούλιον ὁ ντριβέναγας καὶ ὁ ἀρχιληστής Λεωνίδας Σαμαρνέας συνεπλάκησαν καὶ ἐπλήγωσαν τὸν Κώστα Ἀντάρη εἰς τὸ πόδι / καὶ εἰς τὸ χέρι εἰς τὸ δάχτυλον τὸ μικρόν· ἔπειτα ἔφυγεν καὶ ἐπῆγεν εἰς Ρεδαιστόν. Τὸ χινόπωρον ἦλθον οἱ λησταὶ καὶ τὸν ἔκαυσαν τὴν οἰκίαν· τὸν Κώστα Ἀντάρη καὶ αὐτὸν, ἂν τὸν ἐπιαναν, θὰ τὸν ἐφόνεον. Καὶ αὐτὸ τὸ ἔτος ὑπόφεραν ἀπὸ καταλύματα καὶ ἀπὸ ληστές πάρα πολλὰ καὶ ἀπὸ ξύλον· Αὐτὸ τὸ ἔτος ἦταν ἕως ἑπτὰ χιλιάδες ἔξοδα (7.000 ἀρθ).

44

Ποτές νὰ μὴ ἔλθῃ τοιαύτη ἐποχή!

Τὸ 1881 τὰ Θεοφάνεια ξημερώνοντας

45

ἦλθεν ἕνας ἀρχηγὸς ληστής Ἀθανάσιος Ρουμελιώτης καὶ ἐπῆραν τὰς οἰκίας μὲ τὴν σειράν καὶ ἐμάζευσαν ἕως 80 λίρας ὄθωμανικὰς (ἀρ. 8.000 γρόσια). Καὶ μετὰ 15 ἡμέρας ἔπειτα γάμος ἐγίνονταν εἰς Λούντζι² καὶ αὐτὸς ἐτοιμάζονταν διὰ νὰ γενῆ σύντεκνος, ἦτοι νουνός, καὶ ἕνας Μιραλιώτης ἐπῆγεν καὶ ἐπῆρεν τὸν στρατὸ καὶ ἐπῆγαν καὶ ἐκύκλωσαν τὸ Λούντζι· οἱ ἄλλοι λησταὶ ἐπρόκταναν καὶ ἔφυγαν. Αὐτὸς μὲ τὸν ψυχογιό του δὲν ἐπρόκταναν καὶ τὸν ἐφόνευσαν καὶ τὸν πῆραν ἐπάνου του λίρες ὄθωμ. 150 καὶ ὁ γιούσμπασης τοὺς διεμοίρασεν στὸ στρατό. Ἦτον καὶ χιόνι ἕως δύο πιθαμῆς.

Τὸ 1881 Φεβρουαρίου 10.

46

Ὁ Ζήσης Γεωργίου Νούλας εἶχεν ὑπάγει εἰς τὰ Γρεβενὰ εἰς τὸ παζάρ καὶ ἐπιστρέφοντας ἀντικρυ εἰς τὴν Μιραλή³ εἰς τοῦ παπα-Ζαχαρή τὴν καλύβα εἰς τὸν μάρμαρο τὸν μεγάλο ἐγλύστηρησεν τὸ μουλάρι του καὶ ἔκαθεν νὰ τὸ βαστάξῃ καὶ τὸν ἄμπωξεν κάτω καὶ ἐφονεῦθη καὶ τὸν ἤφερεν ἀποθαμένον ἐδῶ καὶ τὸν ἔθαψαν.

1. Ἀργυροπούλι· χωριὸ τῆς Ἐπαρχίας Τυρνάβου.

2. Λούντζι· Καλλονή.

3. Μιραλή· Χρυσσαγή· ὁ κάτοικος Μιραλιώτης.

Τὸ αὐτὸ ἔτος Μαΐου 23.

Πόλεμος ἔγινεν εἰς Παλομάγερον¹ μετὸν στρατὸν καὶ μετὸν ἀρχι-
ληστήν Νταβέλην καὶ ἐφονεύθη εἰς ἀδελφὸς τοῦ Ντάβελι· Ἡλίας ὀνομά-
ζονταν· ἐφονεύθη καὶ εἰς Κωνσταντζιώτης Γεώργιος, ὁ ὅποιος / ἦτον μετὸν
στρατὸν· ἐφονεύθησαν καὶ ἕως 6 στρατιῶται, τὰ δὲ χωρία μας ὑπόφεραν ἀπὸ
ξύλον, ἀπὸ καταλύματα καὶ ἀπὸ δωροδοκίες πάρα πολὺ. Ἦτον δὲ καὶ ἀκρί-
βεια μεγάλη ἀπὸ ἔτος 1880 ἕως 81. Τὸ στάρι τὸ κιλὸ εἶχεν γρόσια 70, τὸ
καλαμπόκι εἶχεν ἀπὸ 40 ἕως 45. Τὰ καταλύματα δὲν ἔλειπαν. Εἶχαμε δὲ καὶ
ἕναν γύφτον Φώτιον, ὁ ὅποιος ἦτον λησταποδόχος· αὐτὸς ἔκανε τὰ κινήμα-
τα ὅλα· ἐπρόδωκεν τοὺς χωριανούς μας, τοὺς ὑποχρῶνεν ἀλλουνοὺς, ψωμί,
πανιά, φορέματα καὶ ὅ,τι ἤθελεν· ἔπειτα ἔκαναν ἀναφορὰ οἱ χωριανοὶ μας
οἱ εὐρισκόμενοι εἰς Κων/λην Ν. Βράμπας, Εὐθύμιος Κατζόγιαννος, Στέρ-
γιος Τζότζολας, Βασίλειος Κωσταβέλ / καὶ ἄλλοι εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν
στρατιωτικῶν καὶ ἐτελεγράφησεν καὶ τὸν ἐσύλλαβαν καὶ ἐπῆγεν ἐξορία
καὶ οὔτε ἀκούσθη καὶ ἡσύχασεν τὸ χωρίον μας ὀλίγον. Καὶ αὐτὸ τὸ ἔτος
ἀπὸ καταλύματα ἐξοδα ἦταν ἕως ἑξ̄ χιλιάδες γρόσια (ἀρ. 6.000).

Τὸ 1881 Ὀκτώβριος.

Ἦλθεν ἕνας μίνιμπασης (χιλιάρχος) καὶ τοὺς ἐκυνήγησεν τοὺς ληστές.
Ἀπέρασεν καὶ ἀπὸ τὸ χωρίον μας καὶ οἱ λησταὶ ἦταν εἰς Μαέρην καὶ ἐφο-
βοῦνταν νὰ προδώσουν οἱ ἄνθρωποι καὶ ἐξύλισεν τὸν Κοσμάν Ντιλήν·
ἦτον Μοχτάρης· καὶ τὸν Μπαρμπαγιάν καὶ ἔπαυσαν / πλέον οἱ λησταὶ·
ἐπειδὴ ἦτον φανερά· δὲν φοβοῦνταν ἕως τότες· καὶ ἔγινεν ἡσυχία πλέον.

Τὸ 1882.

Ἔγινεν τὸ Μουδουρλόκι εἰς τὸ Ζουπάνιον καὶ διωρίσθη Μουδίρης ὁ
Σαφεντὴν μπέης ἐκ Λιαψίστι.

Τὸ 1882 Μαΐου 20.

Ἦλθαν ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν μαμούρης καὶ κιατίπης (γραμματεὺς)
καὶ ἐκατέγραψαν πόσαι οἰκογένειαι καὶ πόσες ψυχὲς ἀρσενικὲς καὶ θήλειες
εὐρίσκονται εἰς τὸ χωρίον μας καὶ διέταξαν τοὺς ἱερεῖς διὰ μέσου Μητρο-
πόλεως νὰ βάζουν Ληξιαρχικὸν Κατάστιχον νὰ φανερόνουνσι τὰς γεννή-
σεις, τοὺς θανάτους / καὶ τοὺς γάμους καὶ ἀπὸ τότες ἐβγῆκαν αἱ χαμιτιέδες².
Ἐφημέριος ἦτον ὁ παπα-Ἰωάννης Ντρούγκας.

Ἀπὸ τὸ 1882 Αὐγούστον.

Τὸ σχολεῖον ἐτακτοποιήθη καὶ διηρέθησαν εἰς τάξεις· ἕως τότες ἦτον
ἀνάμалον διδάσκαλος πρῶτος ἐδιορίσθη ὁ Ζήσης Φωτιάδης ἐκ Ζουπάν.

1. Παλομάγερο· τοποθεσία.

2. χαμιντιές· νόμισμα τούρκικο.

Τὸ 1883 Ἰανουάριον.

Οἱ ἀδελφοὶ Γεώργιος καὶ Γρηγόριος Νικολάου Κοσέρα ἔφυγον κρυφίως καὶ ἐπῆγαν εἰς Θεσσαλίαν, ἐπαρχία Τυρνόβου, χωρίον Καζακλάριον ¹.

Τὸ αὐτὸ ἔτος Ἀπρίλιον ὁ Κώστας Ἀντάρης Κωσταβέλης μὲ δύο υἱοὺς του καὶ μὲ τὴν γυναῖκα του ἔφυγαν εἰς Καζακλάριον.

Τὸ 1883 Σεπτεμβρίου 30.

Ὁ Ἰωάννης Ζήσου Ντρούγκας ἔφυγεν οἰκογενειακῶς εἰς Καζακλάριον.

Ὁκτωβρίου 30.

Ἐφυγεν καὶ ὁ Θωμᾶς Κοσέρας οἰκογενειακῶς εἰς Καζακλάριον.

Τὸ 1883 Ἰούλιος, μοχτάρης ἦτον ὁ Στέργιος Μήλιος.

Ἐπῆγαιναν εἰς τὴν ἀγοράν Τζουτλίου οἱ χωρικοὶ μας καὶ κάτωθεν εἰς τὴν Μιρασάν ² τοὺς ἐγδυσαν οἱ ληστὰι καὶ τοὺς πῆραν ὅ,τι καὶ ἂν εἶχον τὸν δὲ Κώσταν Νούλιν Σακαλὴν τὸν ἐπῆραν αἰχμάλωτον καὶ Κοσμάν Τζακνάκην ἀπὸ Ζουπάν καὶ Κοσμάν Πάρτην τοὺς Ζουπανιώτας τοὺς ἔκοψαν καὶ τὰ ὄτα. Ἄρχηγός τῶν ληστῶν ἦτον ὁ Ἀθανάσιος Ζβάρναρης, Ἀρβαντόβλαχος, καὶ ἐπῆγεν ὁ στρατὸς κατόπιν καὶ τοὺς ἐκυνήγησαν καὶ οἱ αἰχμάλωτοι ἔφυγαν. Ἀφοῦ ἐπιάσθησαν εἰς τὸν πόλεμον καὶ μία ἐβδομάδα ἔπειτα ἐπῆγαν εἰς τὸ ποτάμι τὸ δικό μας ἄντικρυ εἰς τοῦ Παπαγιάν τὴν καλύβα καὶ τοὺς ἐπῆγαν ψωμί καὶ κρασί οἱ Ζουπανιώτες καὶ ἀπὸ κατόπιν τὸ στρατὸ τοὺς περικύκλωσαν καὶ ἐφόνευσαν ἐκ τῶν ληστῶν ὀκτώ καὶ ἕνας ἐπιάσθη ζωντανός καὶ ἕνας ἔφυγεν ἐπληγώθη καὶ ὁ Μελαζιμης εἰς τὸ ἀριστερόν χερί ὁδηγός ἦταν ὁ Χρήστος Κατζίκας, τὰ δὲ πτώματα τῶν ληστῶν δὲν ἄφησαν νὰ τὰ θάψουν καὶ τὰ ἔφαγαν τὰ ὄρνεα.

Τὸ 1883 Ὁκτώβριον.

Ἐφυγαν κρυφίως ὁ Γεώργης Τζούφας μὲ τὰ παιδιά του Πασχαλὴν καὶ Ἀθανάσιον, μὲ τὲς γυναῖκες τῶν καὶ ἐπῆγαν εἰς Καζακλάριον, χωρίον τῆς ἐπαρχίας Τυρνόβου Θεσσαλίας.

Τὸ 1884 μοχτάρης Ἀθανάσιος Ζήκου.

Διαταγὴ τοῦ ὑπουργείου διὰ νὰ γένωσιν οἱ δρόμοι καὶ ἐφορολόγησεν φόρον βαρὺν τὸ στέφανον μία λίρα καὶ μισή: 1 ½.

Γρ. 19.536 δέκα-ἑννέα χιλιάδες καὶ πεντακόσια τριανταεξ γρόσια

1.920 καὶ χίλια ἑνεακόσια εἴκοσιν ἕτερα διὰ γεφύρας πρ. 15 τὸ στέφανον (δηλ. τὸ νιφουζ) τὸ ὄλον

21.456 τὸ ὄλον 21 χιλιάδας καὶ τετρακόσια πενήκοντα ἕξ

1.110 κονάκια ἀπὸ στρατεύματα,

22.536

1. Καζακλάριον (Τυρνόβου). Ἀμπελών.

2. Μιρασάνη Μόρφη.

51

52

53

54

Τὸ 1884 ἄνοιξιν.

55

Ἐφυνεν ὁ Ἰωάννης Δήμου Ντρούγκας διὰ Καζακλάριον οἰκογενειακῶς. Τὸ αὐτὸ ἔτος, κατ' Αὐγούστον, ὁ Εὐάγγελος Ἰωάννου Μουλογιάννης ἐφονεύθη μόνος του εἰς Ἐλευσίνα ἔξω ἀπὸ τὰς Ἀθήνας ἕως δύο ὥρες· τὸ αἷτιον κανεῖς δὲν ἐγνώρισεν· ἔδωσεν ἀνάκρισιν καὶ εἶπεν ὅτι ἐβαρέθηκεν τὴν ζωὴν του.

Τὸ 1885 Ἀπρίλιον.

Οἱ ἀδελφοὶ Παναγιώτης καὶ Εὐάγγελος Κουλοσάκη καὶ Ζήσος Ν. Σπέλας ἔμειναν εἰς Χαλκίδα καὶ ἐνουμφεύθησαν ἐκεῖ.

Τὸ 1885 Ἰούλιον.

56

Ἐφυνεν οἰκογενειακῶς ὁ Χαρίζης Νικολάου Σπανός· ἐκατοίκησεν εἰς Θήβας, εἰς τὸ Ἑλληνικόν.

Τὸ 1885 Μοχτάρης πάλιν ὁ Ἀθανάσιος Ζήκου.

Κατὰ Σεπτέμβριον ἐγένιν ἐπιστρατεία Τοῦρκοι καὶ Ἑλληνες (δηλ. πόλεμος)

350 ζῶα ἀγγάρεια

570 ἕτερα 3 Ἀλόγατα

624 χαρκάδες¹ καὶ τζιράπια² διὰ τὸν στρατὸν

300 βοήθεια τὸν Σαφεντίνμπεη μουδέρην

150 ἕτερα ἀγγάρεια

120 ὁ Γεώργιος Τζούβαλης ἐπῆγεν ἀγγάρεια

50 μιὰ ἀγγάρεια εἰς τὸ Καλιάρι³

1400 τὸν Καϊμακάμην διὰ τὴν ὑπόθεσιν τῆς Ἀδάμινας· φαίνεται γεγραμμένο κάτωθεν

50 ἀγγάρεια ἕτερη

3336 Κονάκια διὰ τὰ στρατεύματα

6.250

Τὸ 1885 περὶ τὰ μέσα Δεκεμβρίου.

57

Λησταὶ εἰσῆλθον εἰς τῆς Ἀδάμαινας τὴν οἰκίαν καὶ ἐξημάτησαν τὴν θυγατέρα τῆς Δέσπω καὶ τὴν ἐπῆραν χρήματα καὶ ἀσήμια ἕως τρεῖς χιλιάδες γρόσια καὶ ὁ Νικόλαος Κουμπορέλας ἐβγήκεν, διὰ νὰ ἴδῃ τί εἶναι καὶ ἐπυροβόλησαν οἱ λησταὶ καὶ τὸν ἔσπασαν τὸ δεξιὸν χεῖρ εἰς τὸν ὄμον καὶ ἔμεινε κουλός, ἡ δὲ θυγατέρα τῆς Δέσπως, σύζυγος Στέργιου Πρίτζου, Ἀγό-

1. χαρκάδες· λ. ἄγνωστη

2. τζιράπι· τσουράπι, κάλτσα.

3. Βλ. σ. 270, σημ. 1.

ρου ὀνομαζόμενη, ἀπὸ τὸν φόβον καὶ ἀπὸ τὰς ἀνακρίσεις τῶν Τούρκων ἐτρελλάθη καὶ ἔμεινε τρελλή καὶ περιφέρεται ἐδῶ κι ἐκεῖ.

Ἐο Καϊμακάμης (δηλ. ἔπαρχος) διὰ τὴν ὑπόθεσιν ἔλαβε τὸ ἄντικρυ ποσὸν 1.400

Τὸ 1885 Νοεμβρίου 5, Ἐσπέρας.

Οἱ ἀστέρες ἐπιπτον ὡς ραγδαία βροχὴ καὶ ἀποροῦσαν οἱ ἄνθρωποι διὰ τὸ συμβεβηκός.

1886.

Ἐπειδὴ ἦτον ἡ ἐκστρατεία ἀπὸ τὸ πρῶν ἔτος πάλιν εἶχαμε ἀγγαρεῖες.

250 Κομάρικα

200 Εἰς Λιαψίστι ὁ Γούλας Φίκας ἔδωσεν

242 Τὸν Κώσταν Τζούφαν μὲ 5 ζῶα

90 Κώστας Γκούπης μὲ ἓνα ζῶον

120 ἕτερα τὸν Κώστα Γκούπη

90 τὸν ἴδιον ἕτερα

150 τὸν Γεώργην ἀπὸ Μαέρην

90 τὸν Κώστα Νούλην Σακαλὴν

Γρόσια 630

Τὸ αὐτὸ ἔτος Σεπτέμβριον ἔφυγεν οἰκογενειακῶς ὁ Ἄνδρέας Κατζόγιαννος καὶ ἐγκατεστάθη εἰς Λάρισαν Θεσσαλίας. Ἐφυγεν καὶ ὁ Βασίλειος Ντιλῆς οἰκογενειακῶς ἐγκατεστάθη εἰς Καζακλάριον.

Τὸ 1887 μοχτάρης Κώστας Τζούφας.

Ἐκτίσθη τὸ χοκμάτι (ὑποδιοικητήριον) εἰς Ζωπάνιον καὶ ἔδωσαμεν βοήθεια γρόσια 200 ἦτοι διακόσια.

1888 μοχτάρης Ἄθανάσιος Ζήκος.

1.110 χίλια ἑκατὸν δέκα κονάκια ἀπὸ στρατεύματα.

Κατ' Αὔγουστον ἔφυγεν οἰκογενειακῶς ὁ Ζήσος Ἀντωνίου Σούτας εἰς Κων/λιν καὶ ἐκατοίκησεν εἰς Τατάουλα, ἐνορία τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου.

Ἀρχιερατεύοντος τοῦ Ἀθανασίου Μητροπολίτου γέννημα ἦτον Ἀδριανουπολίτης.

1889 Σεπτέμβριον.

Περιοδεύοντος τοῦ Ἀρχιερέως ἦτον Συνοδικὸς εἰς Κων/λιν καὶ ὁ ἀντιπρόσωπός του ὁ αἰδέσιμος Χατζηπαπα-Βασίλειος ἐδιορίσθη ἐπίτροπος τῆς ἱερᾶς ἐκκλησίας ὁ Ἀθανάσιος Ζήκου καὶ ἀπὸ τότε ἐτακτοποιήθησαν τὰ κατάστιχα τῆς ἐκκλησίας καὶ θεωροῦνται καὶ κατ' ἔτος οἱ λογαρισμοὶ ἐνώπιον τοῦ Ἀρχιερέως τοῦ κατὰ καιροῦ. Ἐως τότε ὑπῆρχεν μεγάλη ἀνωμαλία καὶ ἀκαταστασία. Τὸ θεωροῦσαν μικροπρέπεια οἱ ἐπίτροποι νὰ δίδωσι λογαριασμὸν ἕνεκα τῆς ἀμαθείας καὶ βαρβαρότητος.

58

59

60

Τὸ 1890 Μοχτάρης Καραγιῶργος Δημάκη.

Ἐξεδόθη (ἱραδές) διάταγμα διὰ τὴν ὁδοποιῖαν νὰ πληρῶνῃ τὸ κάθε στέφανον γρόσια 16, διὰ νὰ γίνωνται οἱ δρόμοι καὶ ἐξακολουθεῖ ἀπὸ 20 ἐτῶν μέχρι τῶν 60 καὶ δίδονται κατ' ἔτος.

Τὸ 1890 Ὁκτωβρίου 18.

Ὁ Παναγιώτης Δημητ. Κατζόγιαννος εἰς τὰ λατομεῖα εἰς Τρίκαλα, ὅπου ἐργάζοταν, ἐφονεύθη. Ἦτον ἀδελφὸς τοῦ Στέργιου Δ. Κατζόγιαννου, ὁ ὁποῖος ἐφονεύθη εἰς Κων/λιν τὸ 1874 καὶ μάλιστα δίδυμοι.

Τὸ 1890 20 Ὁκτωβρίου.

Κατ' ἐντολὴν πατριαρχικὴν ἔπαυσαν τὰς ἱεροπραξίας ἱερεῖς ἐντὸς τοῦ Ὄθωμανικοῦ κράτους μέχρι τῆς 25 Δεκεμβρίου ἕνεκα τοῦ μεγάλου ζητήματος τῆς ἡμέρας, ἦτοι τοῦ προνομιακοῦ. Ἐπινεύσει τοῦ κραταιοτάτου ἡμῶν ἄνακτος Σουλτάν Ἀβτοῦλ Χαμίτ ἐλύθη αἰσιῶς καὶ ἔδωκεν τὴν ἄδειαν ὁ Παναγιώτατος Πατριάρχης Διονύσιος ὁ Ε' καὶ ἤρχισαν πάλιν νὰ λειτουργοῦν οἱ ἱερεῖς ¹. Ἐφημέριος τῆς χώρας ἦτον ὁ παπα-Ἰωάννης Δ. Ντρούγκας.

Εἰς τὰ 1892 Ὁκτωβρίου 5.

Ὁ Δημήτριος Κων/νου Μπίνγκας ἦτον ταχυδρόμος καὶ τὸν ἐφόνευσαν οἱ λησται εἰς τὸ Ἑλληνικὸν κράτος εἰς τὴν νῆσον Εὐβοίαν, τὸν ἐπῆραν καὶ ἔως 2 χιλιάδες δραχμῆς. Ἐφημέριος ἦτο ὁ παπα-Ἰωάννης Δ. Ντρούγκας.

Τὸ 1893 Ἰανουαρίου 6 (τοῦ Φωτός).

Ἐρχονταν ἀπὸ τὸ Ζουπάνιον ὁ Θωμᾶς Γ. Κούρναβος· ἐπειδὴ ἐργάζονταν ἐκεῖ, ἦτον ὑποδηματοποιός, καὶ δὲν ἠμπόρεσεν νὰ σχίσῃ τὸν δρόμον ἕνεκα τοῦ πολὺ χιῶν καὶ τοῦ ἀέρος καὶ εὗρέθη νεκρὸς ὀπισθεν τῆς καστανιάς τῆς Δημακάδικας καὶ ἐπλήρωσεν τὸ χωρίον γρ. 60 εἰς τὸ χοκιμάτι Ζουπάνιον καὶ τὸν ἔθαψαν. Ἐφημέριος ἦτον ὁ παπα-Ζήσης Δ. Μπικιάρης ἐκ Ζιουπάν.

Τὸ 1894, Ἰουνίου 28.

Μέγας σεισμός ἐγινε εἰς Κων/λιν καὶ ἐκρημίσθησαν πολλὰ κτήρια καὶ οἱ χωριανοὶ μας, ὅσοι ἐργάζονταν ἐκεῖ, ἤλθον πολὺ εὐτυχισμένοι.

Κατὰ τὴν 24 Σεπτεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἀνεγνώσθη ἐπιτίμιον ἐναντίον ἐκεῖνων τῶν διαδωσάντων διὰ τὴν ὑπόληψιν τῆς Ἀλεξάνδρας Καραγεώργου, συζύγου τοῦ Ἀθανασίου Θ. Ντρούγκα. Ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ ἀρχιερατικοῦ ἐπιτρόπου τοῦ τμήματος Ζιουπανίου αἰδεσμι. οἰκόνου κ. Παπακων/τίνου Βακάλη. Ἐφημέριος ἦτον ὁ παπα-Ζήσης Φ. Μπικιάρης.

1. Φιλάρτου Βαφείδη, Μητροπολίτου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, τόμ. Γ' Μέρος Β', Ἀλεξάνδρεια 1928, σ. 22 - 51, § 255.

Τὸ 1895 Ἰούλιον.

Ἐφυγεν οἰκογενειακῶς ὁ Ζαχαρ. Μπαρμπαγιάννης καὶ κατοίκησε εἰς Χαλκίδα. Ἐφημέριος παπα-Νικόλαος Κοκόλης.

Τὸ 1895 καλοκαίριον.

Ἐβγήκαν λησταντάρτες ἐκ Βουλγαρίας καὶ ἐπερίφεραν τὰ μέρη τῆς Μακεδονίας καὶ εἶχον δώσει φόβον εἰς τοὺς κατοίκους καὶ προπάντων εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος.

Τὸ 1896 κατὰ Ἰούλιον.

Ἐβγήκαν λησταντάρται ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ. Ἀρχηγοὶ ἦτον Ἄθαν. Μπρούφας καὶ Τάκης καὶ ἐπολέμησαν εἰς τὸ Ξηρολίβαδον μὲ τὸν Ὄθωμ. στρατὸν καὶ πάλιν ἔφυγον.

Τὸ 1896 Σεπτεμβρίου 15.

Ἐβγήκαν ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ λησταντάρται. Ἀρχηγοὶ ἦτον ὁ Γούλας Κρούτας ἐκ Κωνσταντινίου μὲ 40 ἄτομα καὶ ἐπολέμησαν γενναίως μὲ 400 νιζάμηδες εἰς Νιτρούζι¹ καὶ ἐφονεύθη ὁ ἀρχηγὸς Γούλας.

Ἐφημέριος παπα-Νικόλαος Δ. Κοκόλης.

Τῇ δὲ 14ῃ Σεπτεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους.

Ἐπολέμησαν 17 λησταντάρται εἰς τὸ Παλαιομάγειρον μὲ 30 στρατιώτας ὀθωμανοῦς. Ὁδηγὸς τοῦ στρατοῦ ἦτον ὁ Χρῆστος Κατζίκας ἀπὸ Ζιοπάνιον καὶ ὁ Κώστας Τζούφας ἀπὸ Λιμπόχοβον καὶ ἐφόνευσαν ἕναν ἀντάρτην ὀνομαζόμενον Γεώργιον· ἦτον ἀπὸ Τζεσμὲ ἀντίκρυ τῆς Χίου· ἐσύλλαβον καὶ ἕναν ζωντανὸν Μιχαὴλ ὀνομαζόμενον Ἡπειρώτην· ἐπῆραν ἕξ ὄπλα γκρά καὶ ἑξακόσια φυσίγγια ἀπὸ τοὺς ἐπαναστάτας.

Ἐφημερεύοντος τοῦ Αἰδεσιμ. Νικολάου Δ. Κοκόλη

Τὸ αὐτὸ ἔτος 1896 ἐδώσαμεν βοήθειαν εἰς τὴν Κυβέρνησιν γρόσια 600
Τὸ 1897.

Ὁ Ἰανουάριος καὶ Φεβρουάριος ἦτον καλοκαιρία, ὥστε οἱ παλαιοὶ δὲ ἐνθυμοῦνταν ἄλλοτες.

Τὸ αὐτὸ ἔτος Μάρτιον ἔφυγεν οἰκογενειακῶς ὁ Στέργιος Σιώπης καὶ ἐκατοίκησεν εἰς Καλαμπάκα. Καὶ τὸ ἴδιον ἔτος, Ἀπριλίου 7, ἐκηρύχθη ὁ Ἑλληνοτουρκικὸς πόλεμος. Ἰδοὺ ὀπισθεν καὶ τὰ ἔξοδα καὶ βοήθειες, ὅπου ἐδώσαμεν :

1897 ἀπὸ Ἀπρίλιον ἔξοδα τοῦ πολέμου ὅσα ἔδωσε ἡ χώρα,

Βοήθεια διὰ πληγωμένους Γρόσια	75
εἰς Μοναστήριον » »	20
	95

¹ Νιτρούζι· παλιὸ ἐρειπωμένον χωριὸ τῆς Καλλονῆς.

			95
	ἔτερα διὰ πληγωμένους	γρόσια	100
	διὰ Κρητικὸς »	»	150
	εἰς Κρητικὸς ἔτερα		130
	ἄρνιὰ δῶρα εἰς Ζιοπάνιον	»	80
	3 ζῶα εἰς Λάρισαν	»	320
Μαΐου 6,	3 » »	» »	240
Μαΐου 8,	3 » »	ἔτερα	228
Μαΐου 9,	4 » »	» »	340
	ἓν ἕτερον		60
	Εἰς Ζιοπάνιον		100
	3 ζῶα ἔτερα		210
	1 ζῶον ἐπήγεν ὁ Βελῆς ἀπὸ Πλάζομη ¹		65
	ἔτερα 5 ζῶα		350
	εἰς ζαπιέν ²		40
	ζῶα ἔτερα		195
	Ἐξοδα διὰ τὰ ζῶα		165
	Εἰς Μουδῆρην		60
	μερομίσθια τοῦ Μοχτάρ μαζί με ζῶον του		254
	εἰς ἄλλα ὀνόματα ἡμερομίσθια γρόσια		84
	ἕτερες ἀγγάρειες ἕως Λιαψίστι καὶ ἡμερομίσθια		<u>195</u>
	ἀγγάρεια τὸ ὄλον γρόσια		3.433
	ἔτερα ἔξοδα 110 στέφανα πρὸς 40 γρόσια		
	τὸ στέφανον ἀγγάρεια τὸ ὄλον		<u>4.400</u>
			8.833

69

Τὸ 1899 Μαρτίου 13.

70

Ἐφύσησεν ἕνας ἀέρας δυνατὸς καὶ ἔπεσαν οἱ καπνοδόχοι σχεδὸν ὄλοι ἀπὸ τὰς οἰκίας· ἐκρήμισεν καὶ ἕως 40 δένδρα εἰς τὸ Ἀνήλιον τὸ Μιγάλο καὶ εἰς τὸν Σιόποτον καὶ κάμποσες καστανιές. Ἐφημ. παπα-Κ. Δ.

Τὸ 1900, Μάρτιον.

Ἀπέθανεν ὁ Μητροπολίτης Ἀθανάσιος καὶ ἐξελέγη Μητροπολίτης Σιανίου ὁ Σεραφεὶμ Σκαρούλης, γέννημα Λέρου καὶ Καλύμνου.

Τὸ 1900 ἀπὸ Ἰανουάριον ἕως Μάρτιον ἦτον μία ἀσθένεια εἰς τὰ μικρά·

71

1. Πλάζομη Ὀμαλή.

2. Ζαπιές χωροφύλακας.

έβηχοῦσαν· ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ ἱατρικὴ τὴν ὀνόμαζεν κοκκίτην· ἀπέθανον ἕως 5 μικρά· ἀλλὰ ὅλα τὰ μικρὰ ὑπόφεραν ἀπὸ τὸν κοκκίτην.

*Ἐγραψε δι' ἐνθύμιον ὁ ἐφημέριος παπα - Νικόλαος Δημ.

Τὸ 1900, Σεπτέμβριος 9 ἡ Κονδύλω Ζαχαρῆ Κωσταβέλη, σύζυγος Νικολ. Π. Βράμπα, ἐπῆγεν διὰ νὰ κλαρίση κλαδί με τὴν νύφη της Χριστίνα εἰς Τσοῦκαν καὶ ἔπεσεν ἀπὸ τὸ δένδρο καὶ ἐφονεύθη· ἔζησεν ἕως 4 ὥρας καὶ ἀφοῦ ἤλθεν ὁ ἱατρός καὶ τὸ δικαστήριον καὶ τὴν ἐπιθεώρησεν ἔλαβον ἀμοιβὴν 5 (πέντε) λίρας ὀθωμανικὰς καὶ ἔδωσαν ἄδειαν καὶ τὴν ἐθάψαμεν.

*Εφημέριος παπα-Νικόλ. Δ. μοχτάρης Κώστας Τζούφας.

Τὸ 1901· ἀπὸ Ἰανουάριον ἕως Ὀκτώβριον.

72

*Ἐπαρουσιάσθησαν κάτι ἀσθένειες φοβερὲς εἰς διάφορα ὀνόματα· 3 (τρεῖς) ἀπέθανον ἐκ φθίσεως· δύο γυναῖκες εἶχον λευκὸν ὄγκον εἰς τὰ γόνατα τῶν ποδῶν καὶ ἄλλα εἶχαν νεφρίτιδα. Οἱ ἐπιστήμονες ἱατροὶ καὶ ἄλλοι ἀγύρται, δηλ. μασκαρέοι ἔλαβον ἕως 50 (πεντήκοντα) λίρας ὀθωμανικὰς ἀπὸ αὐτὰ τὰ ὀνόματα ὅπου ἔπασχον. Γράφω διὰ ἐνθύμιον.

*Ὁ Ἐφημέριος παπα-Νικόλας Δ. Κουκόλης.

Τὸ 1901 Ὀκτώβριος 14.

*Ἡ Ἄναστασία θυγάτηρ τοῦ Πούλιου Δ. Φίκα καὶ σύζυγος τοῦ Βασιλ. Λάμπρου Κωσταβέλ ἔπασχεν ἀπὸ τὰς φρένας καὶ ἐπῆγεν καὶ ἐπνίγη εἰς τὸν ποταμὸν εἰς θέσιν Κόκκινη Μπιστιργιά καὶ ἀφοῦ τὴν ἐπιθεώρησεν / ὁ ἱατρός καὶ τὸ Δικαστήριον ἔλαβον λίρας δύο ὀθωμανικὰς καὶ ἔδωσαν ἄδειαν καὶ τὴν ἐθάψαμεν εἰς τὸ μέρος, ὅπου εὐρέθη.

73

Γράφω διὰ ἐνθύμιον παπα - Νικολ. Δ.

Τὸ 1903, Ἰουνίου 24.

74

Αὐτοκτόνησεν ὁ Στέργιος Ν. Βράμπας εἰς Ἀθήνας, φοιτητὴς τριετῆς τῆς ἱατρικῆς, καὶ εὐρέθη ἐπιστολὴ ἐπάνω του· ἔγραφεν :

«Εἰς τὸν πρῶτον, ὅστις με εὔρη :

Νὰ μὴ ἐνοχοποιηθῆ κανεῖς. Αὐτοκτονῶ, διότι ἔχω δύο ἐρωμένας. Τὴν πατρίδα μου . . . ζητήσατε ἀναθεώρησιν τοῦ Συντάγματος . . . καὶ Δευτέραν τὴν Α. Τ. ἐν Χαλκίδι διατί; . . .

Στέργιος Βράμπας τριτοετῆς φοιτητῆς τῆς Ἰατρικῆς»

*Ἡ κηδεῖα του ἐγένετο ἄνευ ἱερέως.

Τὸ 1904 Ἀπριλίου 30.

75

*Ἐγένετο πρακτικὸν καὶ ἐξέλεξαν ἐπιτροπὴν πρὸς ἀνάγερσιν τοῦ Ἄμελικοῦ¹ καὶ διώρισεν ἡ Κοινότης ἐπιτροπὴν παπα-Νικόλ. Κοκόλην, Κώ-

1. Ἄμελικόν· ξενώνας τοῦ Δίλοφου.

στην Β. Τζούφαν, Ίωάννην Γ. Κούρναβον, Βασίλειον Ζ. Κωσταβέλην, Ίωάννην Γ. Σαμαράν, Ίωάννην Β. Τζούφαν, Βασίλειον Παπαδημήτρη γραμματεὺς καὶ Εὐάγγελος Ίω. Τζούφας ταμίας καὶ (ἐσυνάξαμεν) ποσὸν ἀπὸ τῆν Κοινότητα, καθὼς φαίνεται εἰς ἰδιαίτερον Κατάστιχον γρόσια 4.647, ἦτοι τέσσαρας χιλιάδας καὶ ἑξακόσια τεσσαράκοντα ἐπτὰ. Τὴν 30ὴν Ἀπριλίου ἐτέθη ὁ θεμέλιος λίθος. Ἀρχιτέκτων ἦτον ὁ Ἡλίας Α. Μαιτέσιος.

Τὸ 1904 Μαΐου 3.

Δύο λησταὶ ὀνομαζόμενοι Γιάννηδες ἀπὸ χωρίον Ραδοσίνιστα ἐπαρ. Γρεβενῶν ἐπεριφέρονταν εἰς τὰ χωριά μας καὶ ἐφορολογοῦσαν τοὺς κατοικοὺς· ἐβγήκεν χωροφυλακὴ καὶ τοὺς ἐπυροβόλησεν καὶ τὸν ἓνα ἐφόνευσαν εἰς Παλιομάγερο καὶ τὸν ἀπέρασαν ἀπὸ ἐδῶ νεκρὸν καὶ ἐπῆγαν καὶ τὸν ἔθαψαν εἰς Ζιοπάνιον καὶ ὁ ἄλλος συνελήφθη καὶ ἐπῆγεν εἰς φυλακὴν εἰς Σέρβια.

Τὸ 1904 Μαΐου 17.

Ἐκερανοβολήθη ὁ Ίωάννης Γ. Σαμαρᾶς ἐντὸς τῆς οἰκίας του, ὅπου ἐκάθονταν εἰς τὸ παράθυρον καὶ ἔμεινεν νεκρὸς καὶ ἤλθαν ἀπὸ Ζουπάνιον ἱατρὸς καὶ χωροφυλακὴ καὶ τὸν ἐπιθεώρησαν καὶ ἔδωσαν διαταγὴ καὶ τὸν ἐθάψαμεν.

παπα - Νικόλαος Ἐφημέριος.

Τὸ 1905, Ἰούλιον, ἐφάνησαν τρεῖς λησταὶ ἄγνωστοι καὶ ἐχαράττωσαν τὸν Λάμπρον Κωσταβέλη καὶ Γεώργιον Βράμπαν ἀπὸ 6 (ἕξ) λίρας τὸν ἓναν καὶ ὄρολόγια καὶ κάλτζαι καὶ φανέλλες καὶ καπνὰ καὶ λουκούμα καὶ ρακὶ καὶ λοιπά.

παπα - Νικόλαος Δ.

Τὸ 1905 Ἀπριλίου 17¹.

Ἐστάλησαν ἀπὸ Ἀρχηγὸν Βάρδα Γ. ἀποδείξεις πληρωμῆς διὰ ἱερὸν σκοπὸν.

Ἀπὸ Λιμπόχοβον λίρες ὀθωμανικῆς ἕξ (6)

Λίρας διὰ τὸν Γ. Βάρδα

ἀπὸ Μαγέρην διὰ χειρὸς Χρ. Γαλάν δύο (2)

Ἀπὸ Λούντζι διὰ χειρὸς Παπα - Στεργίου τρεῖς (3)

Ἀπὸ Τριτσκό² διὰ χειρὸς Παπα - Ἰωάννου μία (1)

Ἀπὸ Μιραλὴν διὰ χειρὸς Ἰωάννου Κάλφα τρεῖς (3)

1. Ἀπ' τὴν ἡμερομηνία αὐτὴ ἔχομε τὴν πρώτη πληροφορία γιὰ τὸ ρόλο τοῦ Λιμπόχοβον στὸ Μακεδονικὸ Ἀγῶνα (1904 - 1908).

2. Τριτσκό· Τρίκορφο.

Ἐκ τῆς Σβόλιαν¹ διὰ χειρὸς Ἄντων. Τζάτζου δύο (2)

Ἐκ τῆς Μιρασάν διὰ χειρὸς Ἰωάννου Τζέπου τέσσαρας (4)

Τὸ ὅλον εἴκοσι μία 21

Ἐστάλησαν εἰς Τζοτούλιον.

Τὸ 1905 Σεπτεμβρίου 12.

Ὁ Παναγιώτης Κ. Τζούφας ἐφύλαξεν εἰς θέσιν Κουτζομούτην καὶ γυρίζοντας ὁ Νούλας Θεοδόσης ἀπὸ τὸ χωράφι τὸν ἐξυλοκόπησεν δυνατὰ καὶ ἦλθεν ἀπὸ Λιανίστι καὶ Ζιοπάνη τὸ χοκίματι καὶ τὸν ἐπιθεώρησεν καὶ ἐδικάσθη ὁ Παναγιώτης φυλάκισιν δύο μῆνας καὶ ἕξοδα γρόσια τετρακόσια ἑβδομήντα (470).

Τὸ 1905 Ἰουλίου 10.

Ἦλθον δύο ἐπαναστάται Ἀνδρέας καὶ Ἀχιλλεὺς μετὰ δύο φορτώματα πολεμοφόδια καὶ τὰ ἐστείλαμεν εἰς Βορβοσκὸν εἰς τὸ σῶμα τοῦ Ἀρχηγοῦ Μάλλιου Στεφάνου.

Ἄρχ. Ν. Δ.

Τὸ 1905, Αὐγούστου 29, ἀπέρασαν τρεῖς Κρητικοὶ ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ Βέργα μετὰ ἓνα μουλᾶρι καὶ τοὺς ἐπῆγεν ὁ Καραγιῶργος διὰ νυκτὸς εἰς Μπόρσιαν².

Τὸ 1905 Σεπτέμβριος 10.

Ἦλθεν ὁ ὄπλαρχηγὸς Κῶτζος Μπουρανιώτης μετὰ 8 ἄτομα· ἐφιλοξενήθησαν 24 ὥρες καὶ ἔφυγον διὰ Βορβοσκόν.

Εἰς τὰς 13 Ὀκτωβρίου ἦλθεν ὁ Τζάρας μετὰ ὀκτὼ ἄτομα καὶ ἐφιλοξενήθη ὥρας τρεῖς (3) καὶ ἔφυγεν διὰ Μαγέρην.

Τὸ 1905 Δεκεμβρίου 4 ἦλθον οἱ ὄπλαρχηγοὶ Λούκας³, Πάππος καὶ Διαμάντης⁴ καὶ ἔβαλαν ἐπιτροπὴν Παπα - Νικόλαν, Κώσταν Τζούφαν, Κώστα Σπανόν, Ἀθ. Τζούφαν, Κώστα Νίκου, Γεώργιον Μαλτέσιον, Κυριαζήν Ντελὴν καὶ ἀγγελιαφόρον Ἠλίαν Α. Μαλτέσιον· ἐφιλοξενήθησαν ὥρας τριάντα ἕξ (36) καὶ ἔφυγον διὰ Σβόλιανη. Τοὺς ἐπῆγεν ὁ Ἠλίας Μαλτέσιος.
παπα - Ν. Δ.

Τὸ 1905 Δεκεμβρίου 25 ἦλθον οἱ ὄπλαρχηγοὶ Ν. Μπέλιος ἀπὸ Ζουπάνιον καὶ Ἀρκούδας μετὰ 13 ἄτομα, ἐφιλοξενήθησαν 24 ὥρας καὶ ἔφυγον διὰ Μιραλήν· τοὺς ἐπῆγεν ὁ Νικόλαος Γούσιος.

1. Σβόλιανη· Ἁγία Σωτήρα

2. Μπόρσια· Κορυφή.

3. Λούκας (Λουκάς Κόκκινος ἢ Ρουμειώτης).

4. Διαμάντης (Τσιάπρας).

Τὸ 1906 Ἰανουαρίου 24 ἦλθεν ὁ ὄπλαρχηγὸς Κώστας Μαυρομάτης· ἐφιλοξενήθη ὥρας τριάντα ἐξ (36) καὶ ἔφυγον διὰ Μαγέρην.

παπα - Νικόλαος Δ.

1906 τῆ 27 Ἰανουαρίου ἦλθεν ὁ ἀρχηγὸς Ἀντωνάκης Λίτζας¹ μετὰ πενήντα ἄτομα καὶ ἐφιλοξενήθη ὥρας εἴκοσι τέσσαρας καὶ ὁ ἀρχηγὸς Λίτζας ἔφυγεν διὰ Τρισκόν.

Ἔνας ὄπλαρχηγὸς Γεωργάκης (Κρητικὸς) μετὰ ἕνδεκα (11) ὄπαδοὺς ἔφυγεν διὰ Μερίχοβο εἰς Βιτόλια· τοὺς ἐπῆγεν ὁ Δημ. Κωσταβέλης ἕως Μιρασάν.

Τῆ 12η Φεβρουαρίου Κυριακῆ τῆς Τυρινῆς ἦλθεν ὁ ἀρχηγὸς Α. Λίτζας μετὰ τοὺς ὄπλαρχηγούς Βαγγέλην, Λούκαν, Μπέλον καὶ Κῶτζον καὶ ἐφιλοξενήθησαν ὥρας εἴκοσι τέσσαρας. Ὁ Λίτζας ἀρχηγὸς ἔφυγεν διὰ Λούντζι μετὰ τὸν Λούκα. Τοὺς ἐπῆγεν ὁ Ἡλίας Μαλτέσιος. Ὁ Μπέλιος καὶ ὁ Βαγγέλης ἔφυγον διὰ Σβόλιανη μετὰ εἴκοσι τέσσαρας ὄπαδοὺς· τοὺς ἐπῆγεν ὁ Κώστας Κομπορέλας

παπα - Νικολ. Δ. Κουκόλης.

1906.

Εἰς τὰς 8 Μαρτίου ἦλθαν οἱ ὄπλαρχηγοὶ Μπέλιος καὶ Γεώργης Σούλιος μετὰ δέκα ὀκτὼ ὄπαδοὺς· ἐφιλοξενήθησαν ὥρας εἴκοσι τέσσαρας. Ὁ Μπέλιος ἐπῆγεν εἰς Ντόλο μετὰ ὄδηγόν τὸν Ἡλία Μαλτέσιον, ὁ δὲ Γεωργάκης ἐπῆγεν εἰς Κωσταντζικόν μετὰ ὄδηγόν τὸν Δημ. Κωσταβέλη.

Εἰς τὰς 17 Μαρτίου ἦλθεν ὁ ὄπλαρχηγὸς Λούκας μετὰ εἴκοσι ὄπαδοὺς· ἐφιλοξενήθη ὥρας εἴκοσι τέσσαρας καὶ ἔπειτα ἐπῆγεν εἰς Σβόλιανη μετὰ ὄδηγόν Ἀναστάσην Κούρναβον.

Εἰσπράξαμεν ἀπὸ πέντε γρόσια τὸ στέφανον διὰ νὰ καλύψωμεν τὰ ἔξοδα τὰ ὀδοιπορικὰ διὰ τοὺς ὄπλαρχηγούς.

παπα - Ν. Δ.

Τῆ 1906, Μάρτιος 26.

Ἐφερον οἱ ἀγγελιαφόροι ἕνδεκα ὄπλα γκρά καὶ ἐξήκοντα φουσίγια τὸν καθένα· εἶχεν δώσει ἀπόδειξιν ὁ ἀρχηγὸς Λίτζας προηγουμένως καὶ ἐπῆραν ἕν ὁ παπα-Νικόλ. Δ. Κοκόλη, ἕν ὁ Νικόλαος Γούσιας, ἕν ὁ Ἀθανάσιος Τζούφας, ἕν ὁ Νικόλαος Διαμαντῆς, ἕν ὁ Βασίλειος Παπαδημήτρης, ἕν ὁ Ἀλέξανδρος Παπαϊωάννου, ἕν ὁ Ζαχαρῆς Καρανίκας, ἕν ὁ Ἡλίας Μαλτέσιος, δύο ὁ Κυριτζῆς Ντελής, ἕν ὁ Νικόλαος ράφτης Δούβαλης καὶ ἕνα ὁ Βαγγ. Μήλιος. Καὶ ἐδώσαμεν ἀπὸ μιστὴ λίρα Τουρκίας τὸν καθένα διὰ ἔξοδα ὀδοιπορικὰ. Γράφω δι' ἐνθύμιον παπα-Νικόλ. Δημ. Κοκόλης.

1. Ἀντωνάκης Λίτζας (Ἀντώνης Βλαζόπουλος).

Ἐν ὁ Ἀντώνιος Τζημοτζέλας, ἐν ὁ Δημ. Β. Κωσταβέλης, ἐν ὁ Ἀπόστολος Δημ. Μήλιος, τὸ ὄλον 15 ὄπλα ἔγιναν.

Αὐτὴν τὴν ἐποχὴ ἐνομφεῦθη ὁ Βασίλειος Εὐθυμίου Κατζόγιαννος εἰς τὸ Ἑλληνικόν, ἐπαρχία Θῆβαι, χωρίον Βάγια καὶ ἐγκατέλειπεν τὴν πατρίδα. Ἦτον παραγιὸς τοῦ Λάμπρου Κωσταβέλη.

παπα-Νικόλ. Δ. Κοκόλης.

1906 Ἀπριλίου 4, τρίτην ἡμέραν τοῦ Πάσχα.

83

Ἦλθεν ὁ Λοχίας Ἀθανάσιος καὶ ἐκατέγραψεν τὰ ὄπλα μαζί με ἀγγελιαφόρους Νικόλ. Γκάραν καὶ Ἰωάννην Καλόγηρον ἀπὸ χωρίον Βιβίστι¹ καὶ ἐφιλοξενήθησαν ὥρας 10 καὶ ἔφυγον διὰ Δέλλον².

Εἰς τὰς 5 τοῦ ἰδίου μηνὸς ἐπῆγεν ὁ Ἀναστάσιος Ἰωάν. Κούρναβος εἰς Ζιοπάνιον εἰς τὸν μουδῖρην Μεμετ Ἀλῆ Μπέην καὶ ἐπρόδωσεν τὰ ὄπλα καθὼς καὶ τὸν λοχίαν ὄπου ἦλθεν καὶ τὰ κατέγραψεν.

Εἰς τὰς 7 τοῦ ἰδίου μηνός.

Ἦλθεν ἕνας ἀντάρτης, Βασίλειος ὀνομαζόμενος, ἀπὸ Κωστάντζικο καὶ ἔφυγεν διὰ Μαγιέρι τὴν νύκτα.

Εἰς τὰς 10 τοῦ ἰδίου μηνός.

Ἦλθεν ἕνας ἀντάρτης, Νίκος ὀνομαζόμενος, ἀπὸ χωρίον Μπλίσια³ ἐπαρχ. Κονίτζης, ἀπὸ μέσον Ζοπανίου καὶ ἔφυγεν διὰ νυκτὸς διὰ Μαγιέρι.

παπα-Νικόλ. Δ. Κοκόλης.

1906 Ἀπριλίου 2.

84

Ὁ Ἀναστάσιος Ἰωάν. Κούρναβος ἀνεχώρησεν μυστικῶς διὰ νὰ φύγη εἰς Ἑλληνικόν κράτος ἕνεκα ἐπρόδωσεν τὸ μυστικόν καὶ εἰς τὰς 14 τοῦ ἰδίου μηνός τὸν ἐσύλλαβεν ὁ ἀρχηγὸς Ἀντώνιος Βλαχόπουλος ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Λίτζας εἰς τὰ σύνορα χωρίον Ρίγκλαβον⁴ καὶ τὸν ἐφόνευσαν διὰ μαχαίρας. Τοιοῦτον θάνατον λαμβάνουν οἱ προδότες.

Εἰς τὰς 15 τοῦ ἰδίου.

Ἀπέρασαν δύο ἀντάρτες Μπλαχάβας καὶ Τζικούρας ἐκ τοῦ σῶμα τοῦ καπιτὰν Μπέλου· ἐφιλοξενήθησαν 10 ὥρας καὶ ἔφυγον διὰ Λούντζι.

Εἰς τὰς 14 τοῦ ἰδίου μηνός.

Ἦλθεν ὁ ὄπλαρχηγὸς Λουκάς Κόκκινος με εἴκοσι τέσσαρας ὄπαδοῦς· ἐφιλοξενήθησαν 24 ὥρας καὶ ἀνεχώρησαν διὰ χωρίον Ντοσκόν.

Εἰς τὰς 19 τρέχοντος ἔφυγεν ὁ Πούλιος Φίκας οἰκογενειακῶς διὰ Ἀθήνας, ἐπειδὴ ἔπασχεν ἠ θυγάτηρ του.

1. Βιβίστι· Ἐκκλησιά.

2. Δέλλον· Πρόσβορρον.

3. Μπλίσια· Μελίσσια (Γρεβενῶν).

4. Ρίγκλαβον· χωριὸ ἀγνωστο.

1906. Εἰς τὰς 22 τοῦ ἰδίου μηνὸς ἤλθον τρεῖς ἀντάρται· ὁ εἰς ὠνομάζονταν Ζουρμπᾶς καὶ ἕτεροι δύο καὶ ἐφιλοξενήθησαν ὥρας δέκα καὶ ἀνεχώρησαν διὰ Γρεβενά. 85

Εἰς τὰς 25 τοῦ ἰδίου μηνός.

Ἦλθεν ἓνας Καπιτάνιος Γεώργ. Σούλιος μὲ 15 ἄτομα ἄμισθοι ἀπὸ Κομιτᾶτον καὶ τὴν ἄλλην ἡμέραν εἰς τὰς 26 ἤλθον καὶ ὁ Νικόλ. Γκάρας καὶ Ἰωάννης Καλόγηρος ἀπὸ Βιβίστι καὶ εἰς Ἄναστάσιος, Ζιοπανιώτης καὶ ἡ ὥρα εἰς τὰς 8 ἤλθον μέσα εἰς τὸ χωρίον μας, ἐσύλλαβαν τὸν Ἰωάννην Κούρναβον νὰ τὸν φονεύσουν, ἐπειδὴ ἐπρόδωσεν ὁ υἱὸς του. Καὶ δὲν τοὺς ἄφησαν οἱ χωριανοί· τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐσύλλαβον ἓνα Τοῦρκο Σαλῆ· εἶχε φέρεи ἀλεύρι· ἐσύλλαβον καὶ τὸν Σουλιμάνη τὸν Ὀμάρ ἀπὸ Πλάζομη μὲ 5 ζῶα· ἔρχονταν νὰ πάρη ξενιτεμένους διὰ Βέροιαν καὶ τοὺς ἐπῆραν μαζί μὲ τὰ ζῶα τους καὶ τοὺς ἔκαναν¹ / κατὰ τὸν Ντοσκὸν καὶ τοὺς Ἀγάδες τοὺς ἐφόνευσαν οἱ αἰμοβόροι ἄδικα καὶ τὰ ζῶα τὰ ἐπῆγαν εἰς Τρίκαλα καὶ τὰ ἐπούλησαν. 86

Εἰς τὰς 5 Μαΐου 1906.

Ἦλθεν ὁ ἐκατόνταρχος ἀπὸ Λιαψίστι, ὁ μουδῖρης ἀπὸ Ζιοπάν, ὁ γραμματεὺς του ὁ Μηλιαζίμης ἀπὸ Ζιοπάν καὶ 50 στρατιῶται καὶ ἐκάθισαν ὥρας 24· ἔκαναν ἀνακρίσεις· ἐδώσαμεν καὶ πέντε λίρας ὄθωμ. δῶρα καὶ ἔφυγον. Διὰ τὴν ὑπόθεσιν τῶν ἀγᾶδων ἐδόθησαν ἕτερες 3¹/₃ λίρες.

Εἰς τὰς 8 τοῦ ἰδίου μηνός.

Ἀπέρασαν ἀπὸ μέσα τοῦ χωρίου ἡ ὥρα 8 τῆς ἡμέρας ὁ Γεώργ. Σούλιος καὶ Ἄναστάσιος Ζιοπανιώτης καὶ ἕτεροι δέκα καὶ ἔφυγον διὰ τὸ Κλάδιο² τὸ Ζιοπανιώτικον.

Γράφω παπα-Ν. Δ. Κ. δι' ἐνθύμισιν.

Εἰς τὰς 7 τοῦ ἰδίου ἐγινεν μάχη εἰς χωρίον Ὀσνιτza³, ἐπαρχ. Καστορίας, καὶ ἐφονεύθη ὁ ἀρχηγὸς Λίτζας μόνος ἐξ ἀπροσεξίας μὲ τὴν μπόμπαν καὶ ὁ ὄπλαρχηγὸς Λεωνίδας Πετροπουλάκης καὶ 14 ἀντάρται καὶ 4 συνελήφθησαν ζῶντες ὑπὸ Τουρκικοῦ στρατοῦ. 87

Εἰς τὰς 11 τοῦ ἰδίου ἔφυγον δύο οἰκογένειες τῶν ἀδελφῶν Γκούπη Στεφάνου καὶ Γεώργη διὰ Λάρισαν.

Εἰς τὰς 18 ἔφυγεν ἡ οἰκογένεια Στέργιου Ἰωάν. Κουρνάβου διὰ Κων/λιν. Ἐπέστρεψεν ὀπίσω τὸ 1909 Σεπτέμβριον.

1. τοὺς ἔκαναν τοὺς ὀδήγησαν, τοὺς πῆγαν.

2. Κλάδιο· τοποθεσία.

3. Ὀσνιτza· ἢ Ὀσνίτσανη· Καστανόφυτον.

18 Μαΐου.

Ἀπέρασαν καὶ ἓνας ἀντάρτης, Νίκος ὀνομαζόμενος, ἐκ Μοναστηρίου καὶ ἐπήγαιναν εἰς τὸ σῶμα τοῦ καπιτὰν Λούκα.

Εἰς τὰς 20 τοῦ ἰδίου ἤλθεν ὁ Μπέλιος καπιτάνιος μὲ 17 ἄτομα· ἐφιλοξενήθη ὥρας 10 καὶ ἔφυγεν διὰ Ντόλον.

Εἰς τὰς 28 τοῦ ἰδίου ἤλθον οἱ ὀπλαρχηγοὶ Λούκας καὶ Βαγγέλης μὲ 40 ἄτομα καὶ ἐφιλοξενήθησαν ὥρας 15 καὶ ἔφυγον διὰ χωρίον Ντόλον.

Π. Ν.

1906, Μαΐου 29.

88

Ἀπέρασαν τρεῖς ἀντάρται· ἔρχονταν ἀπὸ Ἑλληνικὸν διὰ τὸ Σῶμα τοῦ καπιτὰν Μπέλιου καὶ ἔφυγον διὰ Σβόλιανη μαζὶ μὲ ντραγάτην Τζομοτζέλαν.

Π. Ν.

Εἰς τὰς 13 Ἰουνίου ἔγινε πόλεμος μεταξὺ τοῦ Αἰ. Στρατοῦ καὶ ἀρχηγοῦ Ζιάκα εἰς τὸν σύνορον Μαγιέρης καὶ Λούντζι καὶ ἐφονεύθη εἰς ζαπιτιές, Ἀπτουλάς ὀνομαζόμενος.

Π. Ν.

Εἰς τὰς 20 Ἰουνίου ἀπέρασαν ἓνας ἀντάρτης Εὐάγγελος Παπαμήλιου ἀπὸ Ζιουπάν, ἐκάθισεν ὥρας 24 καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ σῶμα τοῦ καπιτὰν Λούκα.

Π. Ν.

Εἰς τὰς 21 Ἰουνίου ὁ Ἀρχηγὸς Γ. Βάρδας μὲ ἐξήκοντα τρεῖς (63) ἄνδρας ἐκάθισεν εἰς Σμουρδα ὥρας 18 (δέκα ὀκτώ) καὶ ἔφυγεν διὰ Κορέστια. Τὸν ἐπῆγεν ὁ Δημ. Κωσταβέλλης ἕως Σβόλιανη.

Εἰς τὰς 21 τοῦ ἰδίου ἔφυγεν ἡ σύζυγος Στέργιου Καραγιώργου Βαγγελῆ μὲ τὴν κόρην της Σοφίαν διὰ Χαλκίδα.

Π. Ν.

Ἔτος 1906.

89

Εἰς τὰς 14 Ἰουλίου ἐπῆγαν εἰς Λιαψίστι ὁ μοχτ. Καραγιώργος Κωστ. Σπανός, Νικόλ. Ράφτης, Γ. Γάτζος, Βασίλ. Χατζούλης, Κώστας καὶ Παπα-Νικόλαος καὶ τοὺς ἀνέκριναν διὰ τοὺς ἀγάδες Πλαζομίτας, ὅπου ἐχάθησαν.

Εἰς τὰς 19 Ἰουλίου ἀπέρασαν δύο ἀντάρται πληγωμένοι ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ αἰμοβόρου Γ. Σούλια καὶ τοὺς ἐπῆγαν εἰς Μαγιέρην. Τὴν ἴδια νύκτα ἀπέρασαν ἄλλοι τέσσαρες (4) καὶ ἐπῆγαν διὰ Ντοσκόν.

Π. Ν.

Εἰς τὰς 27 Ἰουλίου ἤλθεν ὁ ἀρχηγὸς Γρ. Ζιάκας μὲ 23 ἄνδρας καὶ ἐκάθισεν εἰς Σμουρδαν ὥρας 48 καὶ ἔφυγεν διὰ Καστανοχώρια.

Π. Ν.

Εἰς τὰς 23 Αὐγούστου ἤλθεν ὁ ἀρχηγὸς Γρ. Ζιάκας μὲ τοὺς ὀπλαρχη-

γους Λούκαν, Σάββαν, Θεοδόσιον και Σπύρον, τὸ ὄλον ἄνδρες 45, ἐκάθισαν εἰς Κατελάνην¹ ὥρας 24 και ἔφυγον πρὸς Βορράν.

Π. Ν.

Εἰς τὰς 24 τοῦ ἰδίου ἤλθον δύο ἀντάρται ἐκ τῆς συμμορίας τῶν ἄνω και ἐκάθισαν ὥρας 10 και ἔφυγον διὰ Μερίχοβα.

Εἰς τὰς 27 τοῦ ἰδίου ἀπέρασαν ἕνας ἀντάρτης ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ Κ. Μπέλιου, ἐκάθισεν ὥρας 3 και ἔφυγεν διὰ Ἑλληνικόν. Εἶχεν ἐπιστολάς.

Π. Ν.

1906.

Εἰς τὰς 1 Σεπτεμβρίου ἤλθον δύο ἀντάρται· ὁ εἰς ἦτον ἀσθενής ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ καπ. Θεοδόση και ἐκάθισαν ὥρας 72 και τοὺς ἐπῆγεν εἰς Σβόλιανη ὁ Δημήτριος Κωσταβέλης και Νικ. Μπολογιάννης.

Εἰς τὰς 7 Σεπτεμβρίου ἀπέρασαν ἕνας ἀντάρτης ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ καπιτάν Σπύρου, Γεώργιος, και ἐπῆγεν εἰς Τρίκαλα.

Π. Ν.

Εἰς τὰς 4 Ὀκτωβρίου ἀπέρασαν εἰς ἀντάρτης, ὁ Εὐάγγελος Παπαμήλιου, Ζιοπανιώτης, ἐκάθισεν ἐδῶ ὥρας 12 και ἔφυγεν διὰ Μαγιέρην.

Εἰς τὰς 6 τοῦ ἰδίου πάλιν ἐπέστρεψεν ὁ ἴδιος και ἐκάθισεν ὥρας 24 και ἔφυγε διὰ Ζιοπάνιον.

Εἰς τὰς 12 τοῦ ἰδίου ἀπέρασαν 4 ἀντάρται, οἱ δύο ἀσθενεῖς, και ἐκάθισαν ὥρας 5 και τοὺς ἐπῆγαν εἰς Μαγιέρην με δύο ζῶα ὁ Καραγιώργος και ὁ Κώστας Σπανός.

Εἰς τὰς 12 Ὀκτωβρίου μᾶς ἤλθεν και ἀπὸ τὸ Κέντρον τοῦ Κομιτάτου ἐγκύκλιος διαταγὴ πῶς νὰ φέρονται τὰ σώματα και πῶς νὰ τοὺς δέχονται τὰ χωρία· εἶναι γεγραμμένη ἀπὸ 28 Αὐγούστου.

Π. Ν. Δ.

1906.

Εἰς τὰς 24 Ὀκτωβρίου ἀπέρασαν δύο ἀντάρται· ἔρχονταν ἀπὸ Τρίκαλα και ἐπῆγιναν εἰς τὸν ἀρχηγὸν Ζιάκαν· ἐφιλοξενήθησαν ὥρας 24 και τοὺς ἐπῆγεν ὁ Ζῆσος Μπολογιάν εἰς Ζουπάν.

Νοεμβρίου 19.

Ἀπέρασαν ὁ ὄπλαρχηγὸς Λούκας Κόκκινος με δώδεκα ὀπαδούς· ἐφιλοξενήθη ὥρας 24 και ἔφυγε διὰ Ζβόλιανη.

Εἰς τὰς 13 Δεκεμβρίου ἀπέρασαν ὁ ὄπλαρχηγὸς Λούκας με δύο ὀπαδοὺς, ἐφιλοξενήθη ὥρας 8 και ἔφυγε διὰ Μαέρην τὸν ἐπῆγεν ὁ Κώστας Κομπορέλας.

Εἰς τὰς 30 Δεκεμβρίου ἤλθον οἱ ὄπλαρχηγοὶ Λούκας και Φλώρος με

1. Κατελάνη· τοποθεσία.

15 ἄνδρας· ἐφιλοξενήθησαν ὥρας 24 καὶ ἔφυγον διὰ Μαέρην. Τοὺς ἐπῆγεν ὁ Ζῆσος Μπολογιάννης.

Διὰ τὸ ἔτος 1906 ἔγιναν οἱ λογαριασμοὶ καὶ ἐπλήρωσαν τὸ στέφανον ἀνὰ 12 γρόσια ἀνταρτικά.

Π. Ν. Δ.

1907 Ἰανουαρίου 3.

92

Ἦλθον 4 ἀνάρται, ὁ Φλῶρος Κάρας, Καλόγηρος, καὶ εἰς Χρῖστος Ἄλβανός, ἄνευ ὄπλων καὶ ἐφιλοξενήθησαν ὥρας 24 καὶ ἔφυγον διὰ χωρίον Ντόλον· τοὺς ἐπῆγαν ὁ Ζῆσος Μπολογιάννης καὶ Κώστας Κομπουρέλας.

Εἰς τὰς 14 Ἰανουαρίου ἦλθεν εἰς ἀνάρτης, ὁ Εὐάγγελος Παπαμήλιου, ἀπὸ Ζουπάν· ἐφιλοξενήθη ὥρας 12 καὶ ἔφυγε διὰ Μαέρην.

Εἰς τὰς 24 Ἰανουαρίου ἦλθον δύο ἀνάρται, ὁ Εὐάγγελος Παπαμήλιου καὶ Γεώργιος ἐκ Τζιράκι· ἐφιλοξενήθησαν ἡμέρας 5 καὶ ἔφυγον πάλιν διὰ Μαέρην.

Εἰς τὰς 3 Μαρτίου ἦλθον 5 ἀνάρται, Καλόγηρος ἀπὸ Βιβίστι, Καλόβας ἀπὸ Ζουπάν, Μιχαὴλ Μονόφθαλμος ἐκ Βοχορίνας καὶ Παναγιώτης ἐκ Βραβόνιστας καὶ Ἀλέξης ἐκ Τίστας¹ ἄμισθοι, χωρὶς πειθορξίαν, καὶ ἐφιλοξενήθησαν δύο ἡμέρας καὶ ἔφυγον καὶ ἐπῆγαν εἰς Ζουπάν.

Π. Ν. Δ.

1907.

93

Μαρτίου 7· μᾶς ἦλθεν κανονισμὸς ἀπὸ ἀρχηγῶν Γρηγ. Ζιάκαν πῶς νὰ φέρονται τὰ σώματα καὶ τὰ καθήκοντα τῆς ἐπιτροπῆς. Ἰδὲ καὶ ἀνάγνωθι. Ἄρθ. 7.

Εἰς τὰς 16 Μαρτίου ἦλθον δύο ἀνάρτηδες, Εὐάγγελος Παπαμήλιου, ἀπὸ Ζουπάν καὶ Γεώργιος Ἀναγνώστου ἀπὸ Τζιράκι²· ἐκάθισαν ὥρας 24 καὶ ἔφυγον διὰ Ζουπάν.

Εἰς τὰς 2 Ἀπριλίου ἦλθεν ὁ Νικόλαος Γκάρας, ἀνάρτης, με πυρίτιδα· ἐκάθισεν ὥρας 24 καὶ ἔφυγεν διὰ Ζουπάνιον.

Εἰς τὰς 11 Ἀπριλίου ἦλθον 4 ἀνάρται ἀπειθεῖς· Ἄν. Καλόβας καὶ Εὐάγγελος Παπαμήλιου, Ζουπανιώται, Μιχαὴλ Μονόφθαλμος ἐκ Βοχορίνας καὶ Ἀλέξης ἀπὸ Σπήλαιον· ἐκάθισαν ὥρας 24 καὶ ἔφυγον διὰ Ζουπάνιον.

1907.

94

Εἰς τὰς 17 Ἀπριλίου εἰς χωρίον Κριμίνιον ἐφόνευσαν οἱ Κριμινιώτα

1. Τί σ τ α· Ζιάκα, χωριὸ τῆς Ἐπαρχίας Γρεβενῶν.

2. Τ ζ ι ρ ά κ ι· Ἅγιος Κοσμάς, χωριὸ τῆς Ἐπαρχίας Γρεβενῶν.

τὸν Νικ. Γκάραν ἐκ Βιβίστι, Ἀναστάσιον Καλύβαν ἀπὸ Ζουπὰν καὶ Ἀλέξην ἀπὸ Σπήλαιον· ὁ δὲ Μιχαὴλ Μονόφθαλμος ἐπληρώθη καὶ ἔφυγεν μαζὶ μὲ τὸν Βαγγέλη Παπαμήλιου. Ἐζητοῦσαν φόρον.

Εἰς τὰς 22 Ἀπριλίου, ἡμέραν τοῦ Πάσχα, ἤλθεν τὸ σῶμα τοῦ ὄπλαρχηγοῦ Λούκα, ἄνδρες 12, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Δημ. Τζάρα¹, ἐφιλοξενήθησαν ὥρας 24 καὶ ἔφυγον διὰ Μαέρην.

Ἀπριλίου 28 ἤλθον οἱ δύο ἀναρχικοί, ἦτοι λησταιί, Μονόφθαλμος Μιχαὴλ καὶ Εὐάγγελος Παπαμήλιου· ἐκάθισαν ὥρας 24 ἔξωθεν τοῦ χωρίου καὶ ἔφυγον διὰ Μιραλήν.

Εἰς τὰς 29 Ἀπριλίου ἤλθεν ὁ Νάκας ἐκ Γρεβενά, Καλόγηρος ἐκ Βιβίστι καὶ Παναγιώτης ἐκ Βραβόνιστα, ἀντάρται· ἐφιλοξενήθησαν ὥρας 12 καὶ ἔφυγον διὰ Ντοσκόν.

1907.

Εἰς τὰς 21 Μαΐου ἀπέρασαν πάλιν οἱ ἴδιοι λησταντάρται Μιχαὴλ Μονόφθαλμος καὶ Εὐάγγελος Παπαμήλιου, ἐστάθησαν ὥρας ἕξ καὶ ἔφυγον διὰ Ζουπάνιον.

Εἰς τὰς 1 Ἰουνίου ἤλθον τρεῖς ἀντάρτηδες, Νάκας ἐκ Γρεβενῶν καὶ ἕτεροι δύο, ἐκάθισαν ὥρας 12· ὁ Νάκας ἦτον ἀσθενής· ἐπῆγεν εἰς Ζουπὰν, οἱ δὲ δύο ἐπῆγαν εἰς Μαέρην.

Εἰς τὰς 4 Ἰουνίου ἀπέρασαν ὁ ἀρχηγὸς Νικολ. Λαχτάρης μὲ εἴκοσιν ὄπαδοὺς καὶ ψυχογῖον εἶχεν ἐκ τοῦ χωρίου μας τὸν Δημ. Κωσταβέλην· ἐλημέρισαν εἰς Σεντούκι εἰς τὸ Παλαιόκαστρον ὥρας 12 καὶ ἔπειτα ἔφυγον διὰ Κωνσταντζικόν.

Εἰς τὰς 11 Ἰουνίου ἤλθον οἱ τρεῖς λησταντάρται Μιχαὴλ Μονόφθαλμος καὶ Εὐάγγελος Παπαμήλιου καὶ ἓνας Ζῆσος ἀπὸ Παλαιοχώριον Γρεβενῶν· ἐκάθισαν ὥρας 24 ἔξωθεν τοῦ χωρίου καὶ ἔφυγον διὰ Ντοσκόν.

1907.

Εἰς τὰς 19 Ἰουνίου ἔφυγεν οἰκογενειακῶς ὁ Βασίλειος Τζάικα, γυνὴ του, ἔν κοράσιον καὶ ἔν υἱόν καὶ ἐπῆγεν εἰς Ἑλληνικόν, ἐπαρχία Θῆβαι, εἰς κωμόπολιν Δόβραινα². Ἐπέστρεψεν τὸ 1910 Νοέμβριον.

Ἰουλίου 8· ἀπέρασαν ὁ Δημ. Κωσταβέλης, ἀντάρτης, συγχωριανὸς μὲ γράμματα· ἐπῆγαινον εἰς Τρίκαλα· ἐκάθισαν ὥρας 24 καὶ ἔφυγον διὰ Μαγέρην.

Εἰς τὰς 15 Ἰουλίου ἐστείλαμεν ψωμί δκ. 60 εἰς ἀρχηγὸν Ν. Λαχτάρην εἰς Ψηλόραχη.

Εἰς τὰς 16 Ἰουλίου μᾶς ἤλθεν ὁ ἀρχηγὸς Γεώργ. Στιμονερῆς ὑπὸ τὸ

1. Δημ. Τζάρας (Γεώργιος Στενομερῆς).

2. Δόβραινα (Θηβῶν)· Κορίνη.

ψευδώνυμον Τζάρας με εἴκοσι ἕξ ὁπαδούς· ἐφιλοξενήθη ὥρας 12 καὶ ἔφυγον διὰ Ντοσκόν. Τοὺς ἐπῆγεν ὁ Γεώργιος Τζούβαλης, ντραγάτης.

Εἰς τὰς 19 Ἰουλίου μᾶς ἦλθεν ὁ καπιτάν Κώστας Μαυρομάτης με 5 ὁπαδούς· ἐκάθισεν ὥρας 18 καὶ ἔφυγον διὰ Βορβοσκόν.

Εἰς τὰς 23 Ἰουλίου μᾶς ἦλθεν ὁ Δημ. Κωσταβέλης συγχωριανός μας με τρεῖς χιλιάδες φυσίγγια συνάουερ καὶ 400 φυσίγγια μάλινχερ καὶ τὰ ἄφησαν ἐδῶ· ἐκάθισεν αὐτὸς δύο ἡμέρας καὶ ἔφυγεν· ἐπῆγεν εἰς ἀρχηγὸν Λαχτάραν διὰ μέσου Ζβόλιανης.

1907.

97

Εἰς τὰς 24 Ἰουλίου ἦλθεν γράμμα ἀπὸ Χαλκίδα καὶ μᾶς ἔγραφαν εἰς τὰς 13 τοῦ τρέχοντος αὐτοκτόνησεν ὁ Πέτρος Μπαρμπαγιάννης, χωριανός μας, ἐτῶν 22.

Τῇ 9ῃ Αὐγούστου ἦλθον ἀπὸ ἀρχηγὸν Λαχτάραν ὁ Δημ. Κωσταβέλης, Ἰωάν. Καλόγηρος καὶ Παναγιώτης ἀπὸ Βραβόνιστα. Περίλαβον τὰ πολεμοφόδια καὶ τὰ ἐπῆγαν εἰς Βορβοσκόν. Ὁ δὲ Δημ. Κωσταβέλης ἔφυγεν διὰ Ἀμερικὴν· Ἐκάθισαν ἐδῶ ὥρας 24.

Εἰς τὰς 14 Αὐγούστου ἦλθον 2 ἀντάρται, Παναγιώτης καὶ Ἡλίας, ἀπὸ Φετόκ¹ καὶ ἔφυγον διὰ Μαγέρι. Ἐκάθισαν ὥρας 18. Ἀπέρασαν καὶ ὁ Καλόγηρος· με βίαν ἐκάθισεν μόνον δύο ὥρας.

Σεπτεμβρίου 6. Ἀπέρασαν δύο ὀπλίται ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ ἀρχ. Λαχτάραν· ἐκάθισαν ὥρας 24 καὶ ἔφυγον διὰ Ζβόλιανη· τοὺς ἐπῆγεν ὁ Βαγγέλης Τζιμοτζέλας.

1907.

98

Εἰς τὰς 10 Σεπτεμβρίου ἔφυγεν ἡ οἰκογένεια Δημήτρη Ντελῆ εἰς Καζακλάριον Θεσσαλίας.

Εἰς τὰς 19 Σεπτεμβρίου ἀπέρασαν τρεῖς ὀπλίται τοῦ ἀρχηγοῦ Ν. Λαχτάραν καὶ τοὺς ἐπῆγεν ὁ Βάσος γύφτος εἰς Μαέρην.

Εἰς τὰς 20 Σεπτεμβρίου ἦλθον ὁ ἀρχηγὸς Γ. Τζάρας με 4 ἄνδρας καὶ ἐκάθισεν εἰς Σμούρδα ὥρας 48· οἱ 24 ὥρας ἐτροφοδοτήθη ἀπὸ ἡμᾶς καὶ οἱ 24 ὥρας ἀπὸ Μαέρην καὶ ἔπειτα ἔφυγε διὰ Λούντζι.

Εἰς τὰς 1 Ὀκτωβρίου ἀπέρασαν εἰς ὀπλίτης τοῦ ἀρχηγοῦ Γ. Τζάρα· ἐκάθισεν ὥρας 24 καὶ ἔπειτα τὸν ἐπῆγεν εἰς Μαέρην ὁ Βαγγέλης Τζιμοτζέλας, ντραγάτης.

Εἰς τὰς 2 Ὀκτωβρίου ἦλθεν ὁ ἀρχηγὸς Νικ. Λαχτάραν με εἴκοσιν ὁπαδούς καὶ ἐκάθισεν εἰς τὸ Σιόποτο ὥρας 24 καὶ ἔπειτα ἐπῆγεν εἰς Σμούρδα καὶ ἀπὸ κεῖ εἰς Ζβόλιανη.

1. Φυτόκ· Φυτώκιον χωριὸ ἄγνωστο.

1907.

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἦλθεν καὶ ἡ καταγραφή καὶ ἐκανόνισεν τὰ μπιτίλια, δηλ. τὸν στρατιωτικὸν φόρον.

Εἰς τὰς 28 Ὀκτωβρίου πρῶτῃ ἦλθον δύο ἀρχηγοί, ὁ Γ. Τζάρας καὶ Εὐάγγελος Κουρουπούλης, με 34 ἄνδρας. Ἐκάθισαν ὥρας 14 καὶ ὁ μὲν ἀρχηγὸς Εὐάγγελος Κουρουπούλης ἔφυγεν διὰ Ντόλον με ἄνδρας 20 καὶ ὄδηγόν ἐκ Ζουπὰν Ἴω. Βαμπακιά, ὁ δὲ Γ. Τζάρας με 14 ἄνδρας ἔφυγεν διὰ Μιραλὴ με ὄδηγόν Κωστ. Κομπορέλαν.

1907.

Εἰς τὰς 28 Ὀκτωβρίου ἐκτύπησαν καὶ τὸν Νικ. Λότζον, χωριανόν μας, με τὸ ξίφος εἰς τὴν κεφαλὴν εἰς Χαλκίδα· ἔζησεν ἡμέρας 11 καὶ ἀπέθανεν.

Εἰς τὰς 18 Νοεμβρίου ἦλθον οἱ ὀπλίται τοῦ ἀρχηγοῦ Ν. Λαχτάρα, Καλόγηρος καὶ Ἡλίας Μαλτέζος, με 3 φορτώματα ὄπλα καὶ δύο φορτώματα φυσίγγια καὶ ἐκάθισεν ὥρας 24 καὶ ἔφυγον διὰ Ντόλον. Ἦλθεν καὶ ὁ Παναγιώτης ἐκ Βραβόνιστας¹ με 2 φορτώματα πυρίτιδα. Ἐκάθισεν μίαν ἑβδομάδα καὶ ἔφυγεν διὰ Ζουπάνιον.

1907.

Εἰς τὰς 24 Νοεμβρίου ἦλθον τρεῖς ὀπλίται ἀπὸ Τρίκαλα ἀπὸ τὸ σῶμα ἀρχηγοῦ Ν. Λαχτάρα· ἐκάθισαν ὥρας 12 καὶ ἔφυγον διὰ Σβόλιανη.

Εἰς τὰς 29 Νοεμβρίου ἦλθεν ὁ ἀρχηγὸς Νικ. Λαχτάρας με 15 ὀπλίτας καὶ ἔκανε κατάλογον νὰ πληρώνουμε γρόσια 300 κατὰ μῆνα. Ἐκάθισεν ὥρας 36 καὶ ἔφυγεν διὰ Μπόρσια. Τὸν ἐπῆγεν ὁ Γεώργιος Τζούβαλης.

Εἰς τὰς 9 Ὀκτωβρίου ἀπέρασαν εἰς ὀπλίτης τοῦ ἀρχηγοῦ Ν. Λαχτάρα· ἐκάθισεν ὥρας 12 καὶ ἔφυγεν διὰ Μαγέριν· ὄδηγὸς Χρῖστος Ντρούγκας.

Εἰς τὰς 10 Ὀκτωβρίου ἀπέρασαν ὁ ὀπλίτης Καλόγηρος· ἐκάθισεν ὥρας 4 καὶ ἔφυγεν διὰ Λούντζι.

1908.

Ἰανουαρίου 1 ἦλθον τρεῖς ὀπλίται τοῦ ἀρχηγοῦ Ν. Λαχτάρα καὶ ἐκάθισαν ὥρας 24 καὶ ἔφυγον διὰ Ζουπάνιον.

Εἰς τὰς 20 Ἰανουαρίου ἀπέρασαν ὁ ὀπλίτης Τ. Καλόγηρος, ἐκάθισεν ὥρας 2 καὶ ἔφυγεν διὰ Ζουπάνιον.

1908.

Εἰς τὰς 30 Ἰανουαρίου ἦλθεν ὁ ἀρχηγὸς Ν. Λαχτάρας με 15 ὄπαδους· ἐκάθισεν ὥρας 48, ἐξυλοκόπησεν τὸν Κυριαζὴ Ντελὴ καὶ Ζῆσον Κάβουραν, ἐπειδὴ παρήκουσαν τὰς διαταγὰς του καὶ ἔφυγεν διὰ Μαγιέρην. Ἦλθον καὶ δύο ἕτεροι ὀπλίται ἀπὸ Ζβόλιανη.

1. Βραβόνιστας· Καλὴ Ράχη (Γρεβενῶν).

Εἰς τὰς 1 Φεβρουαρίου ἦλθεν ὁ ἀρχηγὸς Εὐάγγελος Κουρόπουλος μετὰ 15 ὀπαδοῦς· ἐκάθισεν ὥρας δύο καὶ ἔφυγεν διὰ Μαγέριν.

5 Φεβρουαρίου ἀπέρασαν εἰς ὀπλίτης τοῦ ἀρχηγοῦ Λαχτάρου καὶ ἐκάθισεν ὥρας 24 καὶ ἔφυγεν διὰ Μαγέριν.

16 Φεβρουαρίου ἦλθεν ὁ καπιτάν Ἰω. Φλώρος· ἐκάθισεν ἡμέρας 4 καὶ ἔφυγεν διὰ Ζβόλιανη.

Μαρτίου 13 ἀπέρασαν δύο ὀπλίται τοῦ ἀρχηγοῦ Λαχτάρου· ἐκάθισαν ὥρας 4 καὶ ἔφυγον διὰ Μαγέριν.

1908.

Μαρτίου 15 ἦλθεν ὁ ἀρχηγὸς Εὐάγγελος Κουρουπούλης μετὰ δύο ὀπλαρχηγούς, Σούλιον καὶ Δέρπελην, καὶ 18 ὀπλίτας.

Εἰς τὰς 16 ἦλθεν ὁ ὀπλαρχηγὸς Λαχτάρου μετὰ δύο ὀπλαρχηγούς Μπελον καὶ Μανόλην, καὶ 15 ὀπλίτας. Ἐφωτογραφήθησαν ἐδῶ καὶ ἔφυγον εἰς τὰς 17 ὄλοι μαζὶ διὰ Μαγέριν.

Εἰς τὰς 23 ἀπέρασαν ὁ ὀπλαρχηγὸς Ἡλίας Δεληγιαννάκης μετὰ 4 ὀπαδοῦς καὶ ἔφυγον διὰ Μαγέριν· ὄδηγός Ν. Γούσιας. [Ἐφονεύθη ὁ Ἡλίας στὸ Σκρά τὸ 1918 Μάϊον· ἦτον ἀνθυπολοχαγός]¹.

Εἰς τὰς 30 ἦλθεν ὁ ὀπλαρχηγὸς Ἰω. Δέρμπελης μετὰ 8 ἄνδρας· ἐκάθισεν ὥρας 10 καὶ τὴν ἡμέραν ἐβγήκεν εἰς Σμουρδα.

Εἰς τὰς 1 Ἀπριλίου ἦλθον οἱ δύο ἀρχηγοί, Εὐάγγελος Κουρουπούλης καὶ Λουκάς Ρουμेलιώτης, μετὰ 42 ὀπαδοῦς καὶ ἐκάθισαν ὥρας 12 εἰς τὸ χωριὸν καὶ 12 εἰς Σμουρδα. Εἰς τὸ λημέρι ἐπληρώσαμεν καὶ 4 μηναιὰ πρὸς γρόσια 140 εἰς Ζουπάνιον, διότι / ἐκεῖ ἐκλέχθη τὸ ταμεῖον τῆς περιφερείας μας εἰς ταμίαν Μολοσσόν, ἦτοι ἱατρὸν Μ. Π. Θεοδώρου. Ὁ ἀρχηγὸς Λαχτάρου μᾶς εἶχεν ρίξει νὰ πληρώνουμεν γρόσια 300 κατὰ μῆνα, ἀλλὰ ὁ Κουρουπούλης τὰ ἐλάττωσεν εἰς ἑκατὸν σαράντα (140).

Εἰς τὰς 3 Ἀπριλίου ἦλθεν ὁ ὀπλίτης Δημ. Τζάρας ἐκ Μιραλῆς ἀσθενής· ἐκάθισεν ὥρας 24 καὶ ἔφυγεν διὰ Ζιοπάνιον. Ὁ Κουρουπούλης ἀρχηγὸς μᾶς ἔθεσεν καὶ ψευδώνυμον τοῦ χωρίου μας· ἀρθ. 32.

Εἰς τὰς 13 Ἀπριλίου ἡμέραν τοῦ Πάσχα ἦλθον δέκα ὀπλίτες τοῦ ἀρχηγοῦ Κουρουπούλη καὶ ἐκάθισαν ὥρας 24 καὶ ἔφυγον διὰ Μαγέριν.

Εἰς τὰς 16 ἦλθεν ὁ Δημ. Τζάρας ὀπλίτης ἀσθενής· ἐκάθισεν ἡμέρας 7 καὶ ἔφυγεν διὰ Μαγέριν.

Εἰς τὰς 19 ἀπέρασαν ὁ ἀρχηγὸς Εὐάγγελος Κουρουπούλης μετὰ τέσσαρας ἄνδρας· ἐκάθισεν μίαν ὥραν καὶ ἔφυγεν διὰ Ζιοπάνιον.

1908.

Εἰς τὰς 21 Ἀπριλίου ἦλθεν πάλιν ὁ ἀρχηγὸς Εὐάγγελος Κουρουπούλης· ἐκάθισεν ὥρας 24 μετὰ τέσσαρες ὀπλίτας καὶ ἔφυγεν διὰ Μπόρσια.

1. Προσθήκη τοῦ παπα-Νικόλα κατοπινῆ.

102

103

104

Εἰς τὰς 28 Ἀπριλίου ἤλθον δύο ὀπλίται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ καπετὰν Μπέλιου. Ἐκάθισαν δύο ὥρας καὶ ἔφυγον διὰ Ζουπάν.

Εἰς τὰς 30 ἤλθον οἱ ὀπλαρχηγοὶ Γ. Σούλιος καὶ Ἰωάννης Δέρμπελης· ἐκάθισαν ὥρας 12 καὶ τὸ πρωὶ ἐπῆγαν εἰς Σμούρδας λημέρι· ἄνδρες ἦτον 22.

Μαῖου 1 ἤλθεν ὁ ἀρχηγὸς Εὐάγγ. Κουροπούλης καὶ οἱ ὀπλαρχηγοὶ Γ. Σούλιος καὶ Ἰω. Δέρμπελης, τὸ ὄλον ἄνδρες 32· ἐκάθισαν ὥρας 24 καὶ ἔγινε πληρωμὴ καὶ διάλυσεν τὸ σῶμα. Ὁ Ἀρχηγὸς μὲ 8 ἄνδρες ἔφυγαν διὰ Μπόρσια. Ὁ Σούλιος μὲ 12 ὀπλίτας ἔφυγεν διὰ Ζβόλιανη καὶ 5 ὀπλίται ἐπῆγαν εἰς Ἀρχηγὸν Λ. Ρουμελιώτην. Ὁ δὲ Ἰωάννης Δέρμπελης μὲ 7 ἄνδρας ἔφυγεν διὰ Λούντζι.

Εἰς τὰς 22 Μαΐου ἀπέρασεν εἰς ὀπλίτης ἐκ τοῦ σώματος τοῦ Ρουμελιώτου· ἐκάθισεν ὥρας 24 καὶ ἔφυγεν διὰ Μαγέρην.

1908.

Εἰς τὰς 23 ἀπέρασεν ἄλλος ὀπλίτης τοῦ ἰδίου σώματος, ἐκάθισεν ὥρας 12 καὶ ἔφυγε διὰ Μαγέρην.

Εἰς τὰς 24 ἤλθον δύο ὀπλίται ἐκ Μαγέρη· ἐκάθισαν ὥρας 12 καὶ ἔφυγον διὰ Ζουπάν.

Εἰς τὰς 26 ἀπέρασεν ἕνας ὀπλίτης τοῦ Ρουμελιώτου· ἐκάθισεν ὥρας 12 καὶ ἔφυγεν διὰ Μαγέρην. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἀπέρασαν ἀπὸ τῆς μάνδρας τοῦ Σιόλιου εἰς ποτάμι τρεῖς Ἀλβανοὶ Τοῦρκοι καὶ ἐπῆγαν εἰς Ντοσκὸν εἰς ἀρχηγὸν Λουκᾶν Ρουμελιώτην· τοὺς ἐπῆγεν ὁ Νικ. Γούστας, πιστῶς ὑπηρετῶν εἰς τὰ Ἑλληνικὰ σώματα.

Εἰς τὰς 26 Μαΐου ἀπέρασαν τρεῖς ὀπλίται τοῦ ἀρχηγοῦ Λουκᾶ Ρουμελιώτη· ἐκάθισαν ὥρας 24 καὶ ἔφυγον διὰ Ζιοπάνιον.

Εἰς τὰς 28 Μαΐου ἀπέρασεν ὁ ἀρχηγὸς Λ. Ρουμελιώτης μὲ 30 ἄνδρας· ἐκάθισεν ὥρας 12 εἰς Σμούρδα λημέρι καὶ ἔφυγεν διὰ τὴν μονὴν τῆς Ἀγ. Τριάδος.

1908.

Εἰς τὰς 2 Ἰουνίου ἀπέρασαν 4 ὀπλίται· ὁ εἰς πληγωμένος, τὸν συνώδευον· ἐκάθισαν δύο ὥρας καὶ ἔφυγον διὰ Μαγέρην. Ἦτον ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ ἀρχηγοῦ Λ. Ρουμελιώτη.

Εἰς τὰς 8 Ἰουνίου ἤλθεν ὁ ἀρχηγὸς Λούκας Ρουμελιώτης μὲ 17 ὀπλίτας· ἐκάθισεν ὥρας 12 εἰς Σιόπουτον καὶ ἔφυγεν διὰ Μαγέρην.

Εἰς τὰς 19 Ἰουνίου ἀπέρασεν ὁ Ἰω. Καλόγηρος μὲ 4 ὀπλίτας· ἐκάθισαν ὥρας 2 καὶ ἔφυγον διὰ Μαγέρην.

Εἰς τὰς 29 Ἰουνίου ἀπέρασεν εἰς ὀπλίτης Ζουπανιώτης Στέργιος Σύρου. Ἐκάθισεν ὥρας 12 καὶ ἔφυγε διὰ Ζιοπάνιον.

Εἰς τὰς 8 Ἰουλίου ἀπέρασεν εἰς ὀπλίτης Κωτίζος Δημάκης ἐκ Μπούρας,

105

106

χωρίον τῆς ἐπαρχίας Γρεβενῶν, ἐκ τοῦ ἀρχηγοῦ Λουκά Ρουμελιώτου· ἐκάθισαν ὥρας 12 καὶ ἔφυγεν διὰ Μαγέρην.

Ἰουλίου 14· ἀπέρασαν δύο ὄπλιται τοῦ ἀρχηγοῦ Ρουμελιώτου· ἐκάθισαν ὥρας 12 καὶ ἔφυγον διὰ Ζουπάνιον

1908.

107

Εἰς τὰς 17 Ἰουλίου ἀπέρασαν τρεῖς ὄπλιται τοῦ ἀρχηγοῦ Λ. Ρουμελιώτου· ἐκάθισαν ὥρας 24 καὶ ἔφυγον διὰ Μαγέρην.

Εἰς τὰς 18 Ἰουλίου μᾶς ἦλθεν χαροποιὸς ἀγγελία, διότι ἐκηρύχθη τὸ σύνταγμα ὑπὸ τῶν Νεοτούρκων εἰς Θεσσαλονίκην καὶ Μοναστήριον τῆ ἐνδεκάτῃ Ἰουλίου, Τουρκιστὶ ἐστὶσι κανὼν (σύνταγμα) Ἄδαλέτι, Χουριγέτι, Μουσαβαάτ (δικαιοσύνη, ἐλευθερία, ἰσότης). Ἐτυχον καὶ ἐξ ὄπλιται τοῦ ἀρχηγοῦ Ρουμελιώτου· ἐκάθισαν ὥρας 24, ἐπυροβολοῦσαν ἀδιακόπως μαζὶ μὲ τοὺς χωριανούς· ἐχόρευσαν, ἐδιασκέδασαν, ἔπεσαν χίλια ὄπλα χάριν τῆς ἐλευθερίας καὶ ἔφυγον· ἐπῆγαν νὰ παραδώσουν τὰ ὄπλα καὶ νὰ ἡσυχάσουν· ἐδόθη ἀμνηστία γενικῆ.

1908.

108

Εἰς τὰς 21 Ἰουλίου ἀπέρασαν 7 ἀντάρται τοῦ ἀρχηγοῦ Λ. Ρουμελιώτου, ἐντόπιοι, ἐκ τῆς ἐπαρχίας Γρεβενῶν καὶ ἐπῆγαν εἰς Γρεβενὰ νὰ παραδώσουν τὰ ὄπλα.

1908.

Εἰς τὰς 21 μᾶς ἦλθαν καὶ 5 διαταγαί, δύο ἐκ τοῦ Καϊμακάμ, μία τοῦ Ἀρχιερέως καὶ δύο ἐκ τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τῆς Ὀθωμανικῆς Προοδευτικῆς Ἐνώσεως. Διατάζουν νὰ ὑπάγουν οἱ ἀντάρται νὰ παραδώσουν τὰ ὄπλα, καθὼς φαίνονται αἱ διαταγαί.

Εἰς τὰς 22 Ἰουλίου ἦλθεν ἀγγελία ἐκ τῆς Ὀθωμανικῆς Προοδευτικῆς Ἐνώσεως καὶ ἐτελέσαμεν δοξολογίαν εἰς τὸν Ὑψιστον τὸ ἑσπέρας, ἡ ὥρα δύο τῆς νυκτός, καὶ ἐπυροβολήσαμεν καὶ ἐχαιρετίσαμεν τὴν νέαν Κυβέρνησιν.

Ἀρχιμανδρίτης παπα-Νικόλαος
γράφω διὰ ἐνθύμιον.

[Ἄλλὰ τὸ Σύνταγμα εἶναι καθαρῶς Τουρκικὸν - Γιανιταρτικὸν, θέλουν νὰ ἐκτουρκίσουν τοὺς Χριστιανούς - 1910 γράφω]¹

1908 εἰς τὰς 25 Ἰουλίου ἀπέρασαν δύο ὄπλιται τοῦ ἀρχηγοῦ Ρουμελιώτου φανερά· ἐκάθισαν 12 ὥρας καὶ ἔφυγον διὰ Μαγέρην.

Εἰς τὰς 26 ἀπέρασαν ὁ Ἀρχηγὸς Ρουμελιώτης μὲ 16 ἄνδρας φανερά· ἔρχονταν ἀπὸ Ζουπάν / ἐπαρουσιάσθησαν εἰς τὸ χουκιμάτι καὶ τοῦ ἐδανεί-

109

1. Προσθήκη τοῦ παπα-Νικόλα κατοπινῆ.

σαμεν λίρας 5 διὰ ὁδοιπορικά· ἐκάθισεν ἕως μία ὥρα καὶ ἔφυγεν διὰ Μαγέρην.

Εἰς τὰς 29 ἀπέρασεν ἕνας ὀπλίτης τοῦ καπιτάν Λούκα Κόκκινου· ἐκάθισεν ὥρας 12 καὶ ἔφυγε διὰ Μαγέρην.

Εἰς τὰς 6 Αὐγούστου ἀπέρασεν ὁ καπιτάν Λούκας Κόκκινος μὲ ἕναν ὀπλίτην, ἐκάθισεν ὥρας 32 καὶ ἔφυγε διὰ Ζβόλιανη.

Εἰς τὰς 11 Αὐγούστου ἦλθεν ὁ Μουδύρης ἐκ Ζουπάν καὶ Κ. Κοσμάς Τσακνάκης καὶ δύο ἀξιωματικοὶ καὶ μᾶς ὄρκισαν εἰς τὸ Σύνταγμα. Ἐκάναμι καὶ κατάλογον τὰ ὀνόματα διὰ νὰ γενῆ ἡ ψηφοφορία τῆς Βουλῆς.

Εἰς τὰς 28 Σεπτεμβρίου ἐπήγαμεν εἰς Ζιοπάνιον ἄνδρες 35 ἄνω τῶν 25 ἐτῶν ἡλικίας καὶ ἐψηφίσαμεν ἐκλέκτορα τὸν κυρ-Κοσμά Τσακνάκη ὡς ἀντιπρόσωπον ἐκ μέρους 4 χωρίων: Ζουπάν, Ντόλος, Κωνσταντζικόν καὶ Λιμπόχοβον καὶ αὐτὸς ἔδωσε ψῆφον διὰ βουλευτὴν τὸν κ. Γεώργιον Μπούσιον ἐκ Γρεβενῶν / καὶ Κωνσταντῖνον Δρίζην, ἐκ Κοζάνης. Αὐτοὶ οἱ δύο βουλευταὶ ἐξέλεξαν οἱ ἐκλέκτορες διὰ τὸ Μουτσαριφλίκιον Σερβίων. Ὁ Κωνσταντῖνος Δρίζης ἀπαιτήθη καὶ ἐξέλεξαν τὸν Χαρίσιον Βαμβακάν.

Εἰς τὰς 4 Δεκεμβρίου συνῆλθεν ἡ Βουλὴ καὶ ἐξέλεξεν Πρόεδρον τὸν Ἄχ-μὲτ Ριζᾶ βέην, χριστιανομάχον.

1909.

Εἰς τὰς 31 Μαρτίου ἐπανεστάτησαν οἱ ἀντιδραστικοὶ καὶ ἐσυνάχθησαν τὰ Μακεδονικὰ τάγματα καὶ ἐπήγαν εἰς τὴν Κων/πολιν ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στρατάρχου Σεφκὲτ Μαμουτ πασᾶ καὶ τοὺς ὑπόταξεν.

Καὶ εἰς τὰς 14 Ἀπριλίου, ἡμέρα Τρίτη, ἐξεθρόνισαν τὸν Σουλτάν Χαμίτ καὶ ἐθρόνισαν τὸν Σουλτάν Μεμέτ Ἐφένδην Ε΄ (Πέμπτον).

1909.

Εἰς τὰς 15 Μαΐου ἔφυγεν ὁ Μητροπολίτης, ἐπήγην Γάνου καὶ Χώρας καὶ Σισανίου ἐξελέγη ὁ Παραμυθίας Ἱερόθεος.

Εἰς τὰς 2 Σεπτεμβρίου ἦλθεν ὁ ὄπλαρχηγὸς Νικόλ. Μπέλιος μὲ 5 ἄνδρας μὲ σκοπὸν νὰ κτυπήσῃ ἕναν Ρουμάνον Ζῆσον εἰς Ζιοπάνιον καὶ ἐφιλοξενήθη ἡμέρας 8 (ὀκτώ) καὶ ἔφυγεν.

Εἰς τὰς 5 Ὀκτωβρίου πάλιν ἦλθεν καὶ ἐκάθισεν ἕνα ἑσπέρας ἐδῶ καὶ πάλιν ἔφυγεν.

Εἰς τὰς 7 Ὀκτωβρίου τὸν ἐπερίμεναν εἰς τὸ φυλάκτη τὴν γέφυραν καὶ τὸν ἐπυροβόλησαν, ἀλλὰ δὲν ἠμπόρεσαν νὰ τὸν φονεύσουν καὶ ἔφυγεν διὰ Τρίκαλα.

Τὸ 1910 Φεβρουαρίου 11 ἐπήγαμεν εἰς Λιαψίστι καὶ ἔγινε ἡ καταγραφὴ διὰ τὴν στρατολογία ἀπὸ 21 ἐτῶν μέχρι 26, τὸ ὅλον παιδιὰ (36) τριάντα - ἕξ τὸν ἀριθμόν.

Τὸ 1910 Μαρτίου 9 ἕως 13 ἐγινεν ἡ κλήρωσις τῶν στρατευσίμων. 112

Τὸ 1910 Ἰουλίου 13 ἤλθον καὶ ζητοῦν τρεῖς νέους τοῦ 21, ἀλλὰ οἱ νέοι εὐρίσκονται ἐν τῇ Ἀλλοδαπῇ.

Τὸ 1911 Μαρτίου 25 ἐτέθη ὁ θεμέλιος λίθος εἰς τὸ παρεκκλήσιον τοῦ Ἁγίου Νικολάου εἰς ποτάμι. Τὰ ἐξοδα ἐσυνάχθησαν εἰς Ἀμερικὴν ὑπὸ τοῦ ἐκεῖ εὐρισκομένου χωριανοῦ μας· ἐδαπανήθησαν γρόσια τουρκικὰ 2.600 (ἦτοι δύο χιλιάδες καὶ ἑξακόσια).

Τὸ 1911 Μαρτίου 29 ἐγινε παρανάλωμα τοῦ πυρὸς ἐν κοράσιον τριετῶς, τοῦ Τούλια Καραθάνου, Σαρμανιώτου, ἐξ ἀπροσεξίας.

Ἀρχιμανδρίτης Νικόλαος.

1911 ἐπέστρεψεν ἡ θυγάτηρ Πούλιου Φίκα ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ, ὅπου εἶχεν φύγει τὸ 1906, καὶ μάλιστα ἤλθεν ὑπανδρευμένη με ἓνα Δολάτικον νέον Γεώργιον. 113

1911 Ἰουνίου 6 ἀπέρασαν δύο ὄπλαρχηγοί, Ν. Μπέλιος καὶ Γεώργης Σούλιος, με 13 ὄπαδους ὑπὸ τὸ πρόσχημα ληστὰς· ἐκάθισαν εἰς ποτάμι ὥρας 12 καὶ ἔφυγον διὰ Ζουπάνιον. Τοὺς ἐπῆγεν ὁ Ν. Διαμαντῆς.

Εἰς τὰς 30 Ἰουλίου ἀπέρασαν δύο ἀντάρται καὶ ἐπῆραν ψωμί καὶ καπνὰ.

Εἰς τὰς 1 Αὐγούστου ἀπέρασαν ὁ ὄπλαρχηγὸς Θωμᾶς Βιτζ καὶ Κώστας Κρούντας Κωνσταντιζιώτης με 17 ὄπαδους· ἐφιλοξενήθησαν ὥρας 24, μᾶς ἐφορολόγησαν καὶ ἑξ ἴρας Τουρκικὰς καὶ καπνὰ καὶ ἄλλα ψώνια γρόσια 50.

Ἀρχιμανδρίτης Νικόλαος.

Τὸ 1911 Σεπτεμβρίου 21 ἐπῆραν ἀγγάρεια ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις ζῶα πέντε καὶ τὰ ἐβάσταξεν καὶ τὰ ἐργάσθησαν ἕως 12 Ὀκτωβρίου καὶ πάλιν τὰ ἐπέστρεψεν ἐλεεινὰ, τοῦ δὲ Γεώργη Καπζὲ τὸ μουλάρι τὸ ἐβάσταξεν καὶ τὸ ἐπλήρωσεν γρόσια χίλια ἑκατόν (1.100). 114

Τὸ 1912 πάλιν ἐγινε ψηφοφορία εἰς Ζουπάν διὰ ἐκλέκτορας δύο καὶ ἐξελέξαμεν Σεραφεῖμ, Ἡγούμενον τῆς Ἀγ. Τριάδος, καὶ Κοσμάν Γάρον.

Τὸ 1912 Μαρτίου 27 ἐπληρώσαμεν λίρας Τουρκικὰς (ἀρ. 6) ἑξ ἡ Κοινότης διὰ τηλεφῶνον καὶ οὔτε ἔκαναν· τὰ κατεγράσθη τὸ Κομιτάτον Ἐνωσις καὶ Πρόδοδος.

Τὸ 1912 Αὐγούστου 8 οἱ ληστὰι ἐπῆραν αἰχμάλωτον τὸν Ἀθανάσιον Κουλοσάκην καὶ ἐπλήρωσεν ἡ Μάνδρα τοῦ Γεωργίου Πούλιου ἢ Σιόλου λίρας ὄθωμ. τριάκοντα (30). Τοιουτοτρόπως τὸ ἐκανόνισαν οἱ ληστὰι καὶ τὸν ἐξυλοκόπησαν καὶ δυνατὰ τὸν Ἀθ. Κουλοσάκην. 115

Γράφω δι' ἐνθύμιον Ἀρχιμανδρίτης Νικόλ. Δ. Κοκόλης.

Τὸ 1912 Σεπτεμβρίου 16 οἱ ὄπλαρχηγοί Κ. Κρούντας καὶ Γεώρ. Σούλιος μᾶς ἐφορολόγησαν καὶ ἐδώσαμεν λίρας τεσσαράκοντα (40) καὶ φανέλας τέσσαρας καὶ ἐσώβρακα τέσσαρα.

Εἰς τὰς 23 τοῦ ἰδίου ἐξήτησαν ἀγγάρεια ζῶα ἀπὸ τὸ χωρίον μας. Ἐδώσαμεν 100 γρόσια δῶρον εἰς τοὺς ζαπτιέδες καὶ ἀπηλλάχθημεν.

1912 Ὀκτωβρίου εἰς τὰς ἀρχάς· ἐκηρύχθη πόλεμος μεταξὺ Τουρκίας καὶ Μαυροβουνίου. Μετὰ δύο ἡμέρας ἐκηρύχθη πόλεμος Σερβίας καὶ Τουρκίας. 116

Εἰς τὰς 5 τοῦ Ὀκτωβρίου ἐκηρύχθη πόλεμος Ἑλλάδος καὶ Βουλγαρίας ἐναντίον τῆς Τουρκίας.

Εἰς τὰς 7 Ὀκτωβρίου ἦλθον Ζαπτιέδες· διαταγὴ φρικτὴ. Ζητοῦσαν ἄλογα, μουλάρια, βόδια. Ἐδώσαμεν γρόσια 200 εἰς τοὺς ζαπτιέδες καὶ ἀπηλλάχθημεν.

Εἰς τὰς 13 τοῦ ἰδίου κατελήφθησαν τὰ Γρεβενὰ ἀπὸ τὸν Ἑλληνικὸν στρατόν.

Εἰς τὰς 19 τοῦ ἰδίου ἀπέρασεν ὁ ὄπλαρχηγὸς Ν. Μπέλιος μὲ / 25 ὀπαδοὺς καὶ ἐκήρυξαν τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ χωρίου μας. Ἐτελέσαμεν δοξολογίαν καὶ ἐξητωκραυγάσαμεν ὑπὲρ τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων Γεωργίου τοῦ Α' καὶ ἀπ' ἐδῶ ἐμετέβη εἰς Ζιοπάνιον. 117

Εἰς τὰς 20 τοῦ ἰδίου κατελήφθη καὶ τὸ Λιαψίστι, ἔδρα τῆς ἐπαρχίας μας, ὑπὸ τῶν Ἑλληνικῶν στρατευμάτων.

Μετὰ 10 ἡμέρας ἐπέστρεψεν ὀπίσω ὁ περιβόητος Μπεκίρ ἀγᾶ μὲ 150 ὀπαδοὺς καὶ ἐκατέλαβεν τὰ Λιαψίστι καὶ Γρεβενὰ, ἐπειδὴ ἦτον εὐκαιρα ἀπὸ Ἑλληνικὰ στρατεύματα· ἐκάθισεν ἐν ἐσπέρας εἰς Γρεβενὰ καὶ ἀνεχώρησεν καὶ πάλιν κατελήφθησαν ἀπὸ Ἑλληνικὸν στρατόν. Εἰς αὐτὸ τὸ διάστημα / ἐπυρπολήθησαν πολλὰ χωρία Ἑλληνικὰ καὶ Τουρκικὰ. Ἐκ τοῦ χωρίου μας ἔκαναν λάφυρα Κώστας Τζούφας, Ν. Γούσιας, Κώστας Κομπουρέλας, Δημ. Κωσταβέλης, Ἡλίας Μαλτέσας, Νικόλ. Μπολογιάν καὶ Κώστας Σακαλῆς, δηλαδὴ σιτάρι, καλαμπόκι καὶ βόδια καὶ ἄλογα. 118

30 Νοεμβρίου ἦλθεν ἡ ἀστυνομία εἰς Ζιοπάνιον.

1913.

Ἰανουαρίου 1 ἦλθεν εἰς ἐνωματάρχης καὶ μὲ τέσσαρας χωροφύλακας καὶ εἰσέπραξαν ἀπὸ τὰ λάφυρα :

Ἀπὸ Κώσταν Τζούφαν γρόσια 216

Ἀπὸ Ἡλίαν Μαλτέσον » 150

Ἀπὸ Νικόλ. Μπολογιάν » 150

Ἀπὸ Σακαλῆν Κώσταν » 108

καὶ ἕτερες λίρ. ὄθωμ. πέντε, γρόσια 540 / ὅπου εἶχεν πάρει ἀπὸ ἓνα Τοῦρκον Πλαζομίτη, ὁ ὅποιος ἔκανε ἀγωγή εἰς τὴν ἀστυνομίαν τὸν Ἡλίαν Μαλτέσον καὶ Νικόλ. Μπολογιάν, τοὺς ἔδεσαν ἕως μισῆ ὥρα ὅπου ἐναντιώθησαν εἰς τὴν ἀστυνομίαν. 119

Ἐπῆραν καὶ ἀπὸ Κώστα Κομπουρέλ. ἀγελάδα	1
καὶ ἀπὸ Νικόλ. Γούσιαν ἀγελάδια	3
καὶ ἀπὸ Δ. Κωσταβέλη ἀγελάδια	2

Τὸ 1913 Ἰανουαρίου 18, ἐσπέρας μᾶς ἤλθον ἀπὸ χωρίον Κεράσοβον¹ τῆς ἐπαρχίας Κονίτζης 40 οἰκογένειες πρόσφυγες, ψυχαὶ ἕως 165 μὲ μοσχάρια, βόδια, γίδια καὶ πρόβατα καὶ τοὺς ἐφιλοξενήσαμεν ὥρας 36 καὶ ἔπειτα ἀνεχώρησαν διὰ Γρεβενά. Στὸ χωρίον τοὺς ἐμβῆκεν στρατὸς Τουρκικὸς καὶ πολῖται βασιβοζούκηδες καὶ τὸ ἐλαφυραγώγησαν.

1913 Ἰανουαρίου 20 ἔφεραν ἀπὸ Γρεβενά ὄπλα καὶ φυσίγγια καὶ τὰ 120 διεμοίρασαν ὡς ἑξῆς:

Ἄνόματα	Ἄπλα	Φυσ.	Ἄνόματα	Ἄπλα	Φυσ.
1. Γεώργ. Καπζές	1	150	14. Στέργ. Μπίγκας	1	150
2. Γεώργ. Σαμαράς	1	150	15. Κοσμᾶς Τζουμάκος	1	150
3. Στέργιος Μπίμπος	1	150	16. Στέργ. Κωσταβέλης	1	150
4. Ἄθαν. Νούλας	1	150	17. Κοσμᾶς Δραγατσούλης	1	150
5. Βασ. Καραγιώργος	1	150	18. Γρηγ. Τασούλας	1	150
6. Θωμᾶς Σπανὸς	1	150	19. Χρ. Συλιτζῆς	1	150
7. Δημ. Μπαρμπαγιάν	1	150	20. Στ. Ντάλας	1	150
8. Δημ. Σπανὸς	1	150	21. Κλ. Κολουσάκης	1	150
9. Ἄπόσ. Ν. Βλάχος	1	150	22. Γεώργ. Δελῆς	1	150
10. Ἄθαν. Τρίσκος	1	150	23. Φίλιπ. Μαλτέσος	1	150
11. Δημ. Λότζος	1	150	24. Γεώργ. Κούρναβος	1	150
12. Στέρ. Καραγιώργος	1	150	25. Ζήσος Μπολογιάννης	1	150
13. Βασ. Τζάικας	1	150			

Ἐδόθησαν καὶ εἰς τὰ ἄλλα ὄπλα ὅπου εἶχαμεν ἀπὸ τοὺς ἀντάρτας ἀπὸ 150 φυσίγγια τὸ ἓν καὶ συνεπληρώθησαν τὸ ὅλον φυσίγγια ὀκτὼ χιλιάδες.

1913.

121

Ἰανουαρίου 28 ἐδώσαμεν εἰς τὸν Ἑλληνικὸν στρατὸν ἀλεύρι ὀκ. 350 πρὸς 5 ὀκ. ἢ οἰκία καὶ 20 ὀκ. φασόλια, διότι δὲν ἤμποροῦσαν νὰ φέρουν ἔνεκα τοῦ χειμῶνος καὶ τὸ ἐπήγαμεν εἰς Βορβοσκόν.

Τῆ 5ῃ Φεβρουαρίου ἐσυνάξαμεν πρὸς 5 ὀκ. χορτάρι διὰ τὰ ζῶα τὰ κυβερνητικὰ καὶ τὸ ἐπήγαμεν εἰς Βορβοσκόν ὀκ. 400 καὶ δύο φορές ἐπήγαμ ἀγαρεία ἀπὸ 7 ζῶα· ἐφόρτωναν εἰς Δοσκόν² καὶ τὰ ἐπήγαμαν εἰς Φούρκα.

Εἰς τὰς 25 Φεβρουαρίου ἐσυνάξαμεν βοήθειαν διὰ τοὺς παθόντας ἐκ τοῦ πολέμου κατὰ διαταγὴν τοῦ διοικητοῦ ἐπιτρόπου γρόσια 400 καὶ τὰ

1. Κεράσοβο· Κερασῶν χωριὸ τῆς Ἡπείρου.

2. Δοσκὸ ἢ Ντοτσκὸ· Δοστικόν.

εμβάσαμεν εἰς τὸν Ἀστυνομικὸν Σταθμάρχην Ζουπανίου καὶ ἐστάλησαν.
Ἀρχιμανδρίτης Νικόλαος Κοκόλης.

Τὸ 1913, Ἰουλίου 14 ἦλθεν ὁ διερμηνεὺς τοῦ διοικητικοῦ ἐπιτρόπου Κυρ. Πρόδρομος καὶ ἐκάναμεν ἔρανον διὰ τοὺς πληγωμένους ἀδελφούς μας στρατιώτας καὶ διὰ τὰ ὄρφανά, τὰ ὅποια ἔμειναν ἄνευ προστασίας· δραχμὰς χίλιας τετρακοσίας ὀγδοήκοντα-ἑπτὰ (1487). 122

Εἰς τὰς 18 Αὐγούστου ἦλθεν διαταγὴ καὶ ἐσύναξαν ὄπλα τὰ δημόσια γκρά καὶ ἐκεῖνα ὅπου μᾶς ἔδωσαν ἡ Κυβέρνησις καὶ ἐκεῖνα ὅπου εἴχαμεν ἀπὸ τοὺς ἀντάρτας. Ἔως 40 τὸν ἀριθμὸν.

Τὸ 1914. Φεβρουαρίου 5.

Πρῶτὴ φορὰ ἐπῆγαν κληρωτοὶ οἱ γεννηθέντες 1892 καὶ 1893: Δ. Ντρούγκας, Φίλιππος Μαλτέσος, Βασ. Τζούφας, Βασ. Καραβαγγέλης, Γρηγόρ. Διαμαντῆς, Κων/νος Τζοῦβαλης, Ἀπόστ. Ν. Γιολτάς· ὁ Γρηγ. Α. Φίκας ἦτον κουλὸς ἀπὸ τὸ χέρι τὸ ἀριστερόν καὶ ἐπλήρωσεν δρ. 350, ὁ Σωτήριος Δ. Μηλιόπουλος ἔκανεν ἀναβολὴ νὰ τελειώσῃ τὰς σπουδὰς εἰς Λύκειον Θεσσαλονίκης καὶ οἱ δύο εἶναι ἀνυπότακτοι εἰς Ἀμερικὴν Νικ. Κούρναβος καὶ Δημ. Λότζανος. 123

Μαΐου 5 ἔφεδροι ἐκατατάχθησαν τὸ 1890 καὶ 91: Εὐάγγελος Ἰω. Κατζόγιαννος, Στέργιος Β. Μηλιόπουλος, Ἀντώνιος Κ. Κεχαγιᾶς, Κων. Στέργ. Κούπης, Ἰω. Χ. Γιάνκου καὶ ὁ Στέργ. Διαμαντῆς εὐρίσκονταν εἰς Ἀμερικὴν.

1915 Ἰανουαρίου 8.

Ἐκατατάχθησαν τὸ 1889 καὶ 1888: Νικόλαος Π. Κατζόγιαννος, Γεώργιος Ἰω. Σαμαράς, Κοσμάς Κων. Ντραγατούλης, Θωμᾶς Γ. Μαλτέσος. Ὁ Δημήτριος Ε. Κούρναβος καὶ Κων/νος Μπίγκας ἀπόντες εἰς Ἀμερικὴν, ὁ Στέργιος Β. Κωσταβέλης εἰς Σέρρας ἀπών.

Τὸ 1914 ἐκλήθη καὶ ἡ ἡλικία οἱ γεννηθέντες τὸ 1894.

Σεπτεμβρίου 8 ἔφυγον Χριστόδουλος Κατζόγιαννος, Βασίλειος Ντάλας καὶ Εὐάγγελος Γκούπης. 124

Τὸ 1915, Σεπτεμβρίου 8 ἐκλήθησαν αἱ ἡλικία οἱ γεννηθέντες τὸ 1886 καὶ 1887 διὰ Γυμνάσια: Στέργιος Μπίμπος, Γεώργ. Νουλόπουλος, Χρίστος Φήκας, Δ. Τζοῦβαλης, Εὐάγγελος Τσουμάκος καὶ ἰατρὸς Ζάχου.

Τὸ 1915, Σεπτεμβρίου 12 ἐκηρύχθη Γενικὴ Ἐπιστράτευσις καὶ ἐπῆγαν αἱ ἡλικία ἀπὸ 1886 ἕως 1893 τὸ ὅλον 26 παιδιὰ ἀπὸ τὸ χωρίον μας. Ἐπῆραν καὶ 7 ζῶα καὶ τὰ δύο τὰ ἐπῆραν ὀπίσω.

Τὸ 1916, Ἰούνιος, ἐγίνεν ἀποστράτευσις καὶ ἀπελύθησαν καὶ ἔμειναν ὑπὸ τὰ ὄπλα δύο ἡλικία.

Τὸν Σεπτέμβριον ἦλθον Βενιζελικοὶ εἰς Ζιοπάνιον καὶ ἔψαλλαν ἀγία- 125

σμόν, κήρυξαν ἐπανάστασιν ἐναντίον τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς κυβερνήσεώς του.

Τὸ 1916, Αὐγούστου 20.

Ἐπῆγαν οἱ γεννηθέντες τῷ 1895 Ἀλέξανδρος Τσουμάκος, Βασίλ. Παπαδόπουλος καὶ Δημοσθένης Φήκας.

Τῇ 23ῃ Αὐγούστου ἀπέρασεν ἐν ἀερόπλανον ἐκ τοῦ χωρίου μας καὶ ἐθαύμασαν οἱ ἄνθρωποι πρώτη φοράν ὅπου εἶδον.

28 Ὀκτωβρίου 1916 ἦλθεν ἀπόσπασμα ὁ καπιτάν Ἀνδρέας ἐκ Κλεισοῦρας μὲ 12 ἄτομα καὶ ἐβάδισαν διὰ Μαέρινη καὶ ἐκεῖ ἦτον Γουναρικός στρατός ἕως 35 ἄτομα καὶ ἐπολέμησαν ἕως 10 λεπτά τῆς ὥρας καὶ ἔφυγον ἔπειτα διὰ Ζιοπάνιον καὶ εἰς τὰ Κουτσομίλια τοὺς ἐπυροβόλησαν οἱ ἐπίστρατοι Ζουπανίου καὶ ἔφυγον διὰ Ζβόλιανη, ἐσύλλαβον καὶ ἐν αἰχμάλωτων οἱ Γουναρικοί.

Τὸ 1916, Δεκέμβριον, ἦλθον εἰς Ζουπὴν ἀποικιακὰ Γαλλικὰ στρατεύματα Ἄραβες, Ἀλγερινοὶ καὶ ἔγινεν οὐδέτερα ζώνη. 126

1917, Ἰανουαρίου 15, ἐπῆγαν ἀγγάρεια εἰς Πρασόγιαννη¹, τοὺς ἐπῆραν οἱ Ἄραβες ζῶα 8, 6 γαϊδούρια καὶ δύο μουλάρια· ἐπῆγαν ὁ Νικόλ. Γούσιος, Θωμᾶς Μαλτέσιος, Εὐάγγελος Κούρναβος καὶ Στέργιος Ντάλας καὶ μὲ μία ἑβδομάδα ἐπέστρεψαν.

Φεβρουαρίου 10 ἐπῆγεν καὶ ὁ Κώστας Τσοῦφας ἀγγάρεια εἰς Βορβοσκόν μὲ ἐν ζῶον,

Ἰανουαρίου 25 ἦλθεν ἀπόσπασμα Ἄραβες καὶ ἐπῆραν τὸν Βασίλειον Τσοῦφα καὶ ἐκάθισεν 12 ἡμέρας κράτησιν· ἀνεκρίθη καὶ ἀθωώθη.

Ἐνθύμιον τῆς Πείνης.

127

Τὸ 1915 Σεπτέμβριον καὶ Ὀκτώβριον τὸ σιτάρι εἶχεν ἢ ὀκτὸ λεπτὰ 75 ἕως 80, τὸ καλαμπόκι εἶχεν 40 ἕως 50 τὴν ἄνοιξιν, Ἀπρίλιον καὶ Μάιον. Τὸ 1916 ἔφθασεν ἕως 1 δραχμὴ καὶ 10 λεπτὰ ἢ ὀκτὸ καὶ ὁ ἀραβόσιτος λεπτὰ 70. Τὸ 1916 Αὐγούστον, Σεπτέμβριον εἶχεν τὸ σιτάρι 1 δρχ. ἕως 20 λεπτὰ, ὁ ἀραβόσιτος 80 ἕως 90 λεπτὰ ἢ ὀκτὸ. Τὸ 1917 ἀπὸ Ἰανουάριον, Φεβρουάριον καὶ Μάρτιον τὸ σιτάρι ἔφθασεν 3 δρχ. καὶ 4 ἢ ὀκτὸ, ὁ ἀραβόσιτος 3 δρχ. ἢ ὀκτὸ· ἔπειτα ἀνέλαβεν ἡ Γαλλικὴ Κυβέρνησις καὶ ἐπρομήθευεν ἄλευρα ἀπὸ Κοζάνη καὶ Βέροιαν καὶ τὸ ἐπουλοῦσεν 1 δρχ. καὶ 60 λεπτὰ καὶ κάθε ἑβδομάδα ἐπῆγαν ἀπὸ τὸ χωρίον μας ἀπὸ 10 ἕως 20 ζῶα καὶ ἔφερναν καὶ διεμοιράζονταν κάθε ἄτομον ἀπὸ μία ἕως μία καὶ μισὴ ὀκτὸ καθ' ἑβδομάδα.

27 Μαρτίου 1917. Γράφω δι' ἐνθύμιον Ἀρχιμ. Νικόλαος

1. Πρασόγιαννη· Πυρσόγιαννη.

Ἡ ζάχαρη ἔφθασεν δρχ. 8 χρυσᾶς, ὁ καφῆς δρχ. 8, τὸ ἔλαιον δρχ. 4 καὶ 128 ὄλα ἐν γένει τὰ εἶδη.

1917 Φεβρουαρίου 28.

Ἦλθεν ὁ Γαλλικὸς στρατὸς καὶ ἔκανε ἔρευνα διὰ ὄπλα· εἶχον δώσει αὐστηρὰς διαταγὰς νὰ τὰ παρουσιάσωμεν καὶ εὗρηκαν εἰς Ἄθανάσιον Νούλα ἕν ὄπλον καὶ φυσιγγία καὶ ἤθελαν τουφεκισθῆ, ἀλλὰ ἀπεδείχθη δὲν ἦτο ἰδικόν του τὸ ὄπλο καὶ ἀθωώθη. [Ἦτον ὄπλον τοῦ Λάμπρου, γύφτου ἀπόντος].

Τὰ στεῖρα γιδοπρόβατα τὰ ἐπίταξαν ὄλα εἰς τὸ χωρίον μας, ἕως 30, καὶ τὰ ἐπλήρωσαν ἀπὸ 9 δρχ. τὸ ἐν· ἐπίταξαν καὶ 3 ἀγελάδας καὶ ἐπλήρωσαν τὸ κρέας πρ. 1,30 δρχ. γαλλικῆς.

Τὸ 1917 Μάιον. Πεῖνα. Τὸ σιτάρι τὸ κιλὸ 75 ἕως 80 δραχμᾶς [χρυσᾶς]. Τὸ καλαμπόκι τὸ κιλὸ 50 ἕως 60 δραχμᾶς [χρυσᾶς]. Εἰς τὴν ἀγορὰν Τσοτυλίου :

1917.

Μαΐου 1η ἐπῆραν σφάγια δέκα ἀπὸ Ἄθ. Κουλοσακὴν καὶ Τούλαν Καραθάνου καὶ τὰ ἐπλήρωσαν τὴν ὀκά πρ. 14,50 ἐλληνικᾶς.

1917.

Ἀπριλίου 7 — ἐπήραμεν ἀπὸ τὴν Γαλλικὴν Κυβέρνησιν ἐκ Ζουπανίου ἀλεύρι 200 πρὸς μιστὴ ὀκά τὸ ἄτομον πρὸς δρχ. 1,60. Διοικητὴς ἦτον ὁ λοχαγὸς Μανγκῶ.

Τῆ 18η Ἀπριλίου ἐπήραμεν ἕτερες ὀκάδες 400 καλαμποκίου πρὸς 2 καὶ 20 τὴν ὀκά ἐστοίχισεν· λοχαγὸς Κοσέν.

Τῆ 11η Μαΐου ἐπήραμεν ὀκάδες 450 πρὸς 2,25 λεπτὰ σιτάρι καὶ καλαμπόκι ἀναμειγμένα καὶ ἐτρέχαμεν ὄλοι μὲ τὰς σακκούλας καὶ ἐπήραμεν τὴν ὀκά· Δυστυχία! Φρίκη!

1917. Ἰουνίου 10 εἰς τὴν ἀγορὰν Τσοτυλίου τὸ σιτάρι ἔφθασε τὸ κιλὸ 130 δρχ. 100, δηλ. ἡ ὀκά δρχ. 5 [χρυσᾶ], τὸ καλαμπόκι δρχ. 80, ἡ ὀκά δρχ. 4.

Μαΐου 25 ἀπέρασεν ἕτερον ἀερόπλανον ἐκ τοῦ χωρίου μας.

Τῆ 14 Ἰουλίου ἐσηκώθησαν τὰ ἀποικιακὰ Γαλλικὰ στρατεύματα καὶ ἔγινεν οὐδετέρα ζῶνι πέραν τοῦ Κωνσταντῆζικοῦ καὶ ἦλθεν ἡ ἑλληνικὴ ἀστυνομία εἰς Ζιοπάνιον.

Εἰς τὰς ἀρχὰς Αὐγούστου τὰ γεννήματα τὰ ἐπιτάζει ἡ Κυβέρνησις καὶ ἐπήγαιναν εἰς Κοζάνην καὶ ἔπαιρναν τὸ σιτάρι πρὸς 1 δρχ. καὶ 5 λεπτὰ τὴν ὀκά καὶ τὸ κριθάρι λεπτὰ 85 καὶ ἐστοίχιζεν ἕως ἐδῶ 1,53 δρχ. καὶ παραχωροῦν τὸ κάθε ἄτομον 150 δράμια τὴν ἡμέραν· τὸν μῆνα ὀκάδες 11 καὶ 100 καὶ παίρνουν οἱ ἄνθρωποι νὰ διαχειμᾶσουν.

Ὁ ἀραβόσιτος ἐστοίχιζεν ἕως 1 δρχ. καὶ 0,43 λεπτὰ.

129

130

131

Τὸ 1918, Ἰανουάριον.

Τὸ κρέας τὸ χοιρινὸν ἔφθασεν δρχ. 10 - 12,

Τὸ κρέας τὸ πρόβειον καὶ γίδειον δρχ. 7,

Τὸ βούτυρον δρχ. 15 - 18,

Ἡ λίγδα χοίρινη δρχ. 12 - 15,

Τὸ ἐλαιόλαδον δρχ. 7 - 10,

Τὸ τυρὶ δρχ. 8,

Τὸ τυρὶ μπάτζος δρχ. 6,

Ζάχαρι ἀπὸ 8 - 15 - 18,

ρύζι 8 - 10.

Καὶ ἔλλειψις μεγάλη.

Γίδα καὶ κατσίκι δρχ. 100 - 120,

Προβατο μὲ ἀρνὶ 95 - 105.

Ἀπριλίου 27, ὁ Ἡλίας Ἀθ. Μαλτέσος ἔπεσε εἰς δυσμένεια τῶν Γάλλων καὶ ἐφυλακίσθη ἕως δέκα ἡμέρες εἰς Τσοτύλιον καὶ ἔπειτα ἐδραπέτευσεν καὶ ἔφυγεν δι' Ἡπειρον.

1918, Ἰουνίου 17, ἀπέρασαν δύο ἀερόπλانا καὶ εἰς τὰς 28 ἀπέρασεν ἕτερον ἀερόπλanon. 132

Τὸ 1922 Αὐγoustos.

Ἐγίνε μεγάλη ἦττα εἰς τὸν στρατὸν μας ἀπὸ τὸν Μουσταφὰ Κεμάλη.

Αἰχμάλωτοι χιλιάδες 55,

Τραυματαῖα » 40,

Νεκροὶ » 10.

Ἀπὸ τὸ χωρίον μας δύο αἰχμάλωτοι: Χρῆστος Κομπορέας καὶ Β. Παπαδόπουλος. [Ἐὸ Χρῆστος ἀπέθανεν ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ].

Τὸ 1925 πείνα μεγάλη

Τὸ σιτάρι ἢ ὀκὰ δρχ. 8 ἕως 10,

Τὸ βούτυρον ἢ ὀκὰ δρχ. 40,

Τὸ ἔλαιον ἢ ὀκὰ δρχ. 30,

Τὸ λίπος χοιρινὸν ἢ ὀκὰ 40,

Ζάχαρη 30,

φασούλια 14.

Γράφω διὰ ἐνθύμιον Ἀρχιμ. Νικόλ. Κοκόλης.

Δι' ἐνθύμιον.

1923 Μάρτιος· Λίρα Ἀγγλίας δρχ. 415,

Τουρκίας δρχ. 370,

Δολλάριον Ἀμερικῆς δρχ. 100.

133

[Τὸ 1923 κατὰ μῆνα.

Ἐνημέρηται τὸ κωδωνοστάσιον δοθὲν κατ' ἀποκοπὴν 12 χιλ. δραχμῶν διὰ τὴν κτιστικὴν μόνον εἰς τοὺς ἀδελφοὺς Τασιοῦλα Φήκα καὶ Ν. Γκαπζέν τὸ ὅλον ἐστοίχισεν ἕως 17.000 δι' ἐράνων τῶν ἐν τῷ χωρίῳ διαμενοντῶν καὶ τῶν ἐν Ἀμερικῇ, Κωνσταντινουπόλει, Θεσσαλονίκῃ, Ἀδριανουπόλει, Λαρίσῃ, Χαλκίδι καὶ λοιπῇ ἀλλοδαπῇ Λιμποχοβιτῶν καὶ τινῶν ξενοχωριτῶν.

Κατάλογος τῶν συνδραμόντων εἰς δραχμὰς (45 τὸ δολλάριον)

Δημ. Τζούβαλης	(833,30 + 100)	933,30
Γεώργ. Τζότζολας		833,30
Δημ. Λότσιος		833,30
Ἄδελφοὶ Νικολαΐδη		500
Βασίλ. Κουρναβίδης	(279 + 100)	379
Κων. Κατζόγιαννος	(174,40 + 100)	274,40
Ἄδελφοὶ Κ. Κεχαγιᾶ	(277 + 50)	329
Νικ. Μπουλογιάννης		250
		<hr/>
		α. 4.332,30

Παναγιώτης Τζούφας		174,40
Κωνσταντῖνος Τζούφας		75
Εὐάγγ. Τσομάκος		104,65
Στέργιος Μπίμπος		104,65
Θεόδωρος Μπίμπος		50
Νικόλ. Κατσαρὸς		100
Ἰωάν. Ζάχος (ιατρός)		100
Δημ. Κοκόλης		100
παπα - Νικόλαος		75
Στέργιος Καραγιώργος		100
Νικόλ. Γκαπζές		100
Ζάχος Μπαρμπαγιάννης		200
Νικόλ. Σαμαρόπουλος		200
Ἄθων. Λότσιος		200
Στέργιος Κομπορέλας	(174,40 + 25)	199,40
Ἀλέξ. Παπαδόπουλος	}	(174,40 + 25) 199,40
Ἄθων. Παπᾶ		
Δημ. Κουρναβίδης		174,40
Εὐάγγελος Κουρναβίδης	50	224,40
		<hr/>
		β. 1.223,20

Νικόλ. Γούσιας	100
Ἡλίας Μαλτέσιος	100
Βασίλ. Τζιμοτζέλας	100
Ἀνδρέας Κυρατζῆς (Μιραλῆ)	100
Βασίλειος Καραγιῶργος	100
Δημ. Σπανός	100
Κωνστ. Σακαλῆς	100
Δημ. Σαμαρινίδης	100
Δημ. Ζ. Τζούφας	100
Κων. Τσούβαλης	100
	<hr/>
	γ. 2.083.70.

Γρηγόριος Διαμαντῆς	(69,75 + 50)	119,75
Δημ. Ἀλεξόπουλος		75
Νικόλ. Καραθάνος		62,50
Τζήμας Καραθάνος		50
Γιάνινα Ἀλεξόνυμφη		50
Νούλας Κυρατζῆ (Μιραλῆ)		50
Στέργιος Δρούγκας		50
Ἄθαν. Νούλας		50
Ἀντών. Τζιμοτζέλας		50
Κοσμᾶς Δραγατούλης		50
Γρηγ. Φήκας		50
Ἰωάννης Βράμπας		50
Γεώργ. Κατσόγιαννας		50
Γεώργ. Τζούφας		50
Κων. Κολοσάκης		50
Θωμᾶς Σπανός		50
Γεώργ. Σαμαράς		50
Γεώργ. Τσαρνός		50
Στέργ. Κωσταβέλης		40
Δῆμος Νικολαΐδης		50
Ἡλίας Στεργιάδης		30
		<hr/>
		δ. 1.127,25.

Βασίλ. Τσαΐκας	30
Χριστόδ. Ζήκου	30
Ἰωάν. Στεργ. Τζούφας	30
Χρίστος Φήκας	30

Δημ. Μπαρμπαγιάννης	25
Γεώργ. Μπουλογιάννης	25
Ζήσης Τζούφας	25
Κώστσινα Ζαχαριάδου	25
Γλυκερία Κουριαβίδου	25
Νικόλαος Κατζόγιαννης	25
*Όλγα Κατσόγιαννη	25
Κοσμάς Τσομάκος	25
Χρίστος Καραβαγγέλης	25
Ζήσης Μπουλογιάννης	25
Φίλιππος Μαλτέσιος	25
Νικ. Γιάγκος	25
*Ηλίας Παπανικολάου (Μαγέρι)	25
Δημοσθ. Φήκας	25
Γεώργ. Φήκας	25
Χρήστος Συλιτζής	25
Γεώργ. Δελής	25
	<hr/>
ε.	505
Νικ. Τσαρνός	25
*Άθαν. Φήκας	25
Γεώργ. Καρανίκος	20
Στέργιος Δάλας	15,50
Ζήσινα Τριανταφύλλου	7
Πανάγω Νουλοπούλου	5
	<hr/>
στ.	97,50

Μεταφορά τῶν ἄνω ποσῶν :

α	4331,30
β	1223,20
γ	2083,70
δ	1127,25
ε	505
στ	97,50
	<hr/>
	9368,95 δρχ.
	<hr/>
	10868,95]
	<hr/>

*Εκ Κ/λεως σταλεῖσαι 1500

[Ἔτος 1925 τῆ 22 Ὀκτωβρίου, ἡμέραν Πέμπτην, ὁ συγχωριανός μας Κώστας Κατσόγιαννης ἐξῆλθεν ἀπὸ πρωίας εἰς κυνήγιον μὲ τὸ σκυλί τοῦ Γ. Τζότζολα μὲ σκοπὸν νὰ ἐπιστρέψῃ τὸ μεσημέρι στὸ σπίτι του. Τῆ 8ῃ ὥρᾳ τὸν εἶδεν ὁ Ἀθανάσιος Σαμαράς εἰς τῆς Κωστάκως τὰ κάστανα κυνηγῶντα καὶ διευθυνόμενον ἄνω πρὸς τὸν Σμόλικαν. Τῆ 11ῃ ὥρᾳ τὸ σκυλί ἐπέστρεψεν στὸ χωριὸ (ἀπὸ τὸν δρόμον ἄνω Μπλαντόρας) μόνον, μὲ τὴν ἄλυσον στὸν λαιμὸ του. Ὁ Κώστας δὲν ἐπέστρεψεν καὶ τὸ βράδυ ἀκόμη. Διὸ ἀνησύχησεν ἡ οἰκογένειά του καὶ ἐπῆγεν ὁ Βαγγέλης γαμβρὸς του (Καραθάνος) εἰς τὴν Μαῆρην μήπως ἐπῆγεν ἐκεῖ ἢ μήπως τὸν εἶδεν τις εἰς τὸ Σιντούκι ἀπὸ τοὺς τσολνῶντας τὰς κασιτανέας Μαγιεριώτας. Ἐπέστρεψεν ἄπρακτος· καὶ μετὰ, ὁ Βαγγέλης μὲ Κώσταν Μπίγγαν καὶ Ἰωάννην Σακαλῆν ἐπῆγαν κατὰ τὸν μύλον, τῆς Γκάτσινας τὰ δένδρα καὶ Παλιόκαστρον ἐρευνῶντες καὶ καλοῦντες μήπως ἦτο πεσμένος που καὶ δὲν ἤμποροῦσε νὰ σηκοθῆ, ἀλλὰ ματαίως, καὶ τῆ 11ῃ ἐπέστρεψαν. Τὸ πρωὶ τῆς ἐπιούσης Παρασκευῆς πάλιν ἐξῆλθον εἰς ἐρευναν περὶ τοὺς δέκα διερευνήσαντες μέχρι τῆς μεσημβρίας ὅλα τὰ μέρη ἀπὸ τῆς Κωστάκως τὰ κάστανα μέχρι τοῦ Παλιοκάστρου ἄνω, κάτω, δεξιὰ, ἀριστερά, ἀλλὰ πάλιν ματαίως. Ἦλθεν ἐκ Ζουπανίου καὶ ὁ ἀστυνόμος, ὅστις ἄφησεν ἐδῶ ἓνα χωροφύλακα συστήσας νὰ ἐρευνήσουν πάλιν. / Διὸ μετὰ μεσημβρίαν ὁμάς ἐκ 10 ἀτόμων (Βασιλ. Τζιμοτζέλας, Γ. Τζότζολας, ὁ χωροφύλαξ, Β. Κουρναβίδης, Χριστοδ. Ζῆκος, Δημ. Τζάμας, Εὐάγγ. Καραθάνος, Δημ. Σακαλῆς καὶ 2 ἄλλοι) ἐκίνησαν πρὸς τοῦτο. Οἱ 4 τελευταῖοι ἐχώρησαν ἀπὸ τὸ Κάλφα πηγᾶδι πρὸς τὰ κάτω. Οἱ 6 πρῶτοι ἀπὸ τὸ Μαυραδάκι ἐβάδισαν (εἰς μέτωπον 40 - 50 μέτρων) πρὸς τὴν Σμούρδαν, ἔγυραν πρὸς Σεντούκι, διῆλθον τὸ δάσος τὸ Μαγιεριώτικον καὶ ἀνῆλθον εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Παλιοκάστρου, οὐδὲν ὅμως ἴχνος ἀνεύρον καὶ κατῆλθον εἰς τὸ Πηγᾶδι τοῦ Καρακώστα. Ἐκεῖ ἐκάθησαν περὶ τὰ 20 - 30 λεπτά, συνομιλοῦντες καὶ γνωματεύοντες καὶ καταλήξαντες εἰς τὴν ὑπόθεσιν ὅτι ἐνέπεσαν εἰς ἐνέδρα λησῶν τυχαίως, οἷτινες, κρατήσαντες αὐτὸν τὴν ἡμέραν, τὴν νύκτα τὸν ἐσυμπαρέλαβον μεθ' ἑαυτῶν, ἢ διὰ νὰ τοῖς δείξῃ τὸν δρόμον ἢ ἐκ φόβου μὴ τοὺς προδώσῃ, καὶ βεβαίως ἀπόψε ἢ αὔριον τὸ πρωὶ ἢ αὐτὸς θὰ ἐπέστρεψεν ἢ εἰδησις θὰ ἦρχετο. Ἐπὶ τῇ ιδέᾳ ταύτῃ ἀναπαυθέντες καὶ μὲ ἐλαφρυνθεῖσαν καρδίαν ἐσηκώθησαν, ἵνα ἐπιστρέψωσι στὸ χωριὸ. Πρῶτος ὁ Β. Τζιμοτζέλας, μόλις ὅμως ἐπροχώρησε 2 - 3 βήματα, βλέπων πρὸς τὰ κάτω ἦρχισε κραυγάζων : Νά τοσ! ὁ μάρμπας μου! ἐδῶ εἶναι! νά τοσ! καὶ ὤρμησε πρὸς τὸ 4 - 5 μέτρα ἀπέχον ἐκ τῆς βρύσεως κάτωθι μέρος κλαίων: Ἄχ! μάρμπα μου! μάρμπα μ'! μάρμπα! / Κατήλθομεν καὶ οἱ 4 ἄλλοι (τοῦ Δ. Τζάρου χωρισθέντος ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ Παλιοκάστρου). Ἐκεῖ ἐδρέθημεν πρὸ φρικαλέου θεάματος. Ὁ Κ. Κατζόγιαν-

136

137

138

νης ἔκειτο ἀκίνητος, πλαγιασμένος εἰς τὸ ἔδαφος (πράσινον καὶ ὀλίγον κατοφερές), τὴν δεξιὰν πλευράν, τὸν δεξιὸν πόδα τετωμένον, τὸν ἀριστερὸν ὀλίγον ἀνασηκωμένον (τὴν ἄκραν τοῦ ὑποδήματός του τσακισμένην ὀλίγον, ὡς ἀκουμήθισσαν εἰς ἐξέχον ὀλίγον χῶμα) τὴν δεξιὰν χεῖρα τετωμένην ὀριζοντίως καὶ μεταξύ τῶν δακτύλων κρατῶσαν τὸ μικρὸν τσιγαρέττου του (καὶ παρ' αὐτὸ πεσμένον τὸ τσιγάρον σῶον κατὰ τὰ 3/4), τὴν ἀριστεράν χεῖρα ἐναγκαλιζομένην τὸ δίκανόν του (ἔχον σηκωμένους καὶ τοὺς δύο πετεινοὺς καὶ σῶα τὰ ἐντὸς φυσίγγια), τὴν δὲ κεφαλὴν ὑπτίαν (μπρούμυτα, χωμένην) εἰς τὸ ἔδαφος. Ἀφελόντες τὸ τουφέκιον ἐγυρίσαμεν τὸ σῶμα καὶ τὴν κεφαλὴν. Ἦτο πῶμα! Τὸ πρόσωπόν του εἶχεν ὄσιν φρικτὴν καὶ ἀγρίαν! Ἔνεκα τοῦ βάρους τοῦ σώματος εἰς τὸ ἐπικλινές ἔδαφος ὄθουντος αὐτὸ πρὸς τὰ κάτω) καὶ τοῦ προσώπου χωμένου εἰς τὰ χόρτα τοῦ ἐδάφους (περισσότερον τοῦ ἀριστεροῦ μέρους), τοῦ ἀριστεροῦ προσώπου τὸ ἄνω χεῖλος ἦτο συμπεπλεγμένον πρὸς τὰ ἄνω, ὥστε ἐφαίνοντο οἱ ὀδόντες, τὸ ἄκρον τῆς μύτης ἦτο συμπεπλεγμένον καὶ λευκόν, τὸ ἄνω βλέφαρον καὶ τὰ φρύδια ἀνασηκωμένα πρὸς τὸ μέτωπον καὶ ἀνοικτὸν τὸν ὀφθαλμὸν (προβλέποντα ἀγρίως)! / Εἰς ὄλον δὲ τὸ πρόσωπον ἦσαν τὰ ἀποτυπώματα 139 τῶν χόρτων. Ἐμείναμεν ἀναυδοὶ καὶ τρέμοντες ἀπὸ τὴν συγκίνησιν, οὐδεὶς ἐξ ἡμῶν εἶχεν εὐρεθῆ πρὸ τοιοῦτου θανάτου. Ὡς φαίνεται, ἀφοῦ ἐκυνήγησεν μέχρι τῆς 10ης ὥρας ἦλθεν ἐκεῖ (ἐπιστρέφων διὰ τὸ σπῆτι καὶ ἐκάθισεν διὰ νὰ ἀναπαυθῆ καὶ ἔπειτα ν' ἀρχίσῃ καταβαίνων πρὸς τὴν Μπλαδὸρην. Ἔδεσε τὸν ἄλυσον στὸ σκυλί, καὶ ἐκάπνισε 3-4 ἐκεῖ τσιγάρα καὶ παρεδόθη εἰς σκέψεις καὶ στενοχωρίας, (εἶχε τοιαύτας ἔνεκα ἐπιταγῶν τινων σταματηθεισῶν καὶ ἐπιστρεφομένων ἔνεκα ἀπωλείας 4 ἐν τῷ ταχυδρομείῳ καὶ λάθους τινὸς γινομένου) καὶ ἐκεῖ τῷ ἦλθεν ἐγκεφαλικὴ συμφορησις (ὡς εἶπεν ὁ τὴν ἐπαύριον ἔλθων ἰατρός) καὶ στρέψας τὴν κεφαλὴν ἐξεψύχησεν. — Μολονότι δὲ εἶχον περάσει 30 ὥραι ἀπὸ τοῦ θανάτου οὐδεμίαν ὄσμήν εἶχεν. — Τότε ὁ Δ. Τζιμοτζέλας ἐφυγε δρομαίως στὸ χωρὶο (ἡμεῖς δὲ ἐκαλέσαμε καὶ τοὺς ἄλλους 4) καὶ μετ' ὀλίγον ἐλθόντων ἀπὸ τὸ χωριὸ καὶ πολλῶν ἄλλων μετεφέραμε στὸ σάσιμα τὸν νεκρὸν, τὴν δὲ αὐριον Σάββατον ἐγινεν ἡ κηδεῖα του.

1925 Δεκεμβρίου 24. Ἐκρεμάσθη εἰς τὸ κωδωνοστάσιον τοῦ Ναοῦ μας ἡ 140 νέα μεγάλη καμπάνα, δωρηθεῖσα ὑπὸ τῶν ἐν Λαρίσῃ μενόντων συγχωριανῶν μας Στεφάνου καὶ Γεωργίου (Γούλα) Κων. Γκιουκαίων (στοιχίσασα αὐτοῖς περὶ τὰς 6 χιλ. δραχμάς χαρτίνας). Χρυσᾶς περὶ 360. Τὸ δολλάριον 70 - 75].

Τὸ 1925 καὶ 1926 ἕως Ἰουλίου ἡ λίρα Ἀγγλικὴ ὑψώθη δρχ. ἕως 395, Τουρκικὴ ὑψώθη δρχ. ἕως 360, εἰκοσόφραγκον ὑψώθη δρχ. ἕως 300.

Ἐνεκα τῆς ὑψώσεως τοῦ συναλλάγματος τὸ σιτάρι ἢ ὀκά δρχ.	10,
	ἀραβόσιτος 7,
	ζάχαρι 22,
	καφές 85,
	ἔλαιον 36,
	δρυζα 18.

Καὶ ὅλα τὰ εἶδη ὑψωμένα.

Γράφω δι' ἐνθύμιον Ἀρχ. Νικόλαος.

Θεσσαλονίκη

ΓΙΑΝΝΗΣ ΤΣΑΡΑΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Τὸ Πάσχα τοῦ 1966 ἡ νέα διαλεχτὴ φιλόλογος δ. Δέσποινα Κουκόλη, ἐγγονὴ τοῦ παπα-Νικόλα Κοκόλη, πῆγε νὰ μείνη γιὰ λίγες μέρες στὸ Δί-
λοφο. Ἐκεῖ, καθὼς ἐρευνοῦσε ὅ,τι ἔμεινε ἀπ' τὸ ἀρχεῖο τοῦ παποῦ τῆς
παπα - Νικόλα, ποὺ βρίσκεται τώρα στὸ σπίτι τῆς θείας τῆς κ. Βασιλικῆς
Κεχαγιᾶ, κόρης τοῦ παπα - Νικόλα, βρῆκε καὶ τὸ παρακάτω ἔγγραφο. Τὸ
ἔγγραφο αὐτὸ σὲ δίφυλλο χαρτί πόστας μὲ ὕψος 0,26 καὶ πλάτ. 0,205, μὲ
ὄρατα γράμματα, ἀλλὰ καὶ μερικὲς ἀνορθογραφίες, πιάνει δυὸ περίπου
σελίδες. Ἀπ' τὶς πληροφορίες ποὺ μπόρεσε νὰ συγκεντρώσῃ ἡ δ. Κουκόλη
μαθαίνουμε πὼς τόχει γράψει ἕνας ἀπ' τοὺς τρεῖς ὄπλαρχηγούς ποὺ ὑπο-
γράφουν. Αὐτοὺς οἱ Λιμποχοβίτες τοὺς ἤξεραν, ἀλλὰ μὲ τὰ ψευδώνυμά
τους, ὅσοι εἶχαν, ὅπως τὰ σημειῶνω δίπλα στ' ὄνομά τους μέσα σὲ παρένθε-
ση κι ὅπως τάχουμε συναντήσῃ καὶ στὸ Ἡμερολόγιο.

Ἡ ἱστορικὴ ἀξία τοῦ ἐγγράφου αὐτοῦ εἶναι αὐτονόητη, ἀλλὰ ἐμᾶς
ἐδῶ, μᾶς ἐνδιαφέρει γιατί ἔρχεται νὰ τονίσῃ τὴν τόσο μεγάλῃ προσφορὰ
στὸ Μακεδονικὸ Ἀγῶνα τοῦ μικροῦ χωριοῦ Λιμποχόβου καὶ νὰ συμπλη-
ρῶσῃ τὴν προσωπικότητα καὶ τῶν ἄλλων Λιμποχοβιτῶν βέβαια, ποὺ βλέ-
πουμε στὸ Ἡμερολόγιο, ἀλλὰ προπάντων τοῦ ἴδιου τοῦ παπα - Νικόλα

ΤΟ ΕΓΓΡΑΦΟ

Ἐν Ὄνόματι τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Πατρίδος

Οἱ ὑποφαινόμενοι ὄπλαρχηγοὶ τοῦ σώματος τῶν πρὸς τὰ δεξιὰ τοῦ
Ἀλιάκμονος Ἑλληνικῶν Μακεδονικῶν σωμάτων τοῦ Ἀρχηγοῦ Κυρίου

Στεφάνου Μάλλιου συνελθόντες σήμερα τῇ 3ῃ τοῦ μηνὸς Δεκεμβρίου τοῦ ἔτους 1905 ἐν τῷ χωρίῳ Λιμποχόβφ καὶ ἐν τῷ Σχολείῳ διορίσαμεν Ἐπιτροπὴν συγκεκμημένη ἐκ τῶν Κυρίων ἱερέως Παπα - Νικολάου, Κυριαζῆ Κώστα, Κώστα Τζιούφα, Ἄθ. Τζιούφα, Κώστα Τέγου, Γεωργίου Νικολάου, Κώστα Νίκου, κατοίκων τοῦ ἀνωτέρω χωρίου, ἵνα ἡ εἰρημένη Ἐπιτροπὴ χάριν τῆς ἐλευθερίας τῆς Πατρίδος καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ αἰσθήματος συντρέξωσιν καὶ προστατεύσωσιν ἐκ συμφώνου μέχρι ρανίδος αἵματος τὰ Ἑλληνικὰ Μακεδονικὰ Σώματα ἀπὸ πᾶσαν προδοσίαν, μυστικὴν ἐχθρικὴν συμφορίαν καὶ ἀπὸ πᾶν τυχαῖον παρουσιαζόμενον δυσάρεστον συμβάνειδοποιούντες ἡμᾶς ἢ καὶ πᾶν Ἑλληνικὸν Μακεδονικὸν Σῶμα περιφερόμενον πλησίον τῆς περιφέρειας μας, εἰδοποιούντες ὡσαύτως ἡμᾶς, ἐὰν ἀνακαλύψωσιν προδότην τινὰ μυστικῶς, ἵνα ἐκτελέσωμεν τὰ διατασσόμενα ὑπὸ τοῦ ἀνωτάτου Ἑλληνικοῦ Μακεδονικοῦ Κομιτάτου, παρέχοντες εἰς ἡμᾶς πᾶσαν εὐκολίαν τροφῶν κλπ., ἔχοντες ἐπίτηδες ἄνθρωπον διοριζόμενον παρὰ τῆς Ἐπιτροπῆς διὰ τὴν μεταβίβασιν πληροφοριῶν ἐπείγουσῶν καὶ ἐγγράφων.

Διὸ συνετάχθη τὸ παρόν, ὅπερ ἀναγνωσθὲν μεγαλοφώνως ὑπεγράφη παρ' ἡμῶν καὶ τῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἐπιτροπὴ

Οἱ ὄπλαρχηγοὶ

Παπα - Νικόλαος Δ.
 Κυριαζῆς Κώστας (Κυριαζῆς Δελῆς Μουχτάρης)
 Κώστας Τζιούφας
 Ἄθανάσιος Τζιούφας (ὁ Δάσκαλος)
 Κώστας Τέγος (Κώστας Σπανὸς ἢ Γκουνταῆς)
 Γεώργιος Νικολάου (Γεώργιος Μαλτέσιος ἢ Μακρῆς)
 Κώστας Νίκου (Κώστας Καρανίκος)
 Ἡλίας Ἀγγελιοφόρος (Ἡλίας Μαλτέσιος)

Θωμᾶς Μπέλλας
 Λούκας Κόκκινος (Καπετὰν Λούκας)
 Διαμάντης Τσιάπρας (Καπετὰν Διαμάντης)

Π Ι Ν Α Κ Α Σ
ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ

- A.
- Ἀβδήπασας :
- Ἀβδούλ Χαμίτ : 281
- Ἀγγαρεία : 263, 266, 267, 270, 272, 273, 279, 299, 300, 301
- Ἀγγαρεία Βασιλική : 270
- Ἀπτούλ Ἀζίζ : 269, 271
- Ἀπτούλ Μετζιτ (Σουλτάν) : 265, 268
- Ἅγιος Ἀθανάσιος : 279
- Ἁγίου Νικολάου παρεκκλήσιον : 299
- Ἁγίας Τριάδος μονή : 269
- Ἀγύρται : 283
- Ἀδάμος : 264, 267
- Ἀδριανούπολις : 262, 263, 264, 279
- ἀερόπλανον : 304
- Ἀθανασιάδινα : 273
- Ἀθανάσιος ὁ ἀπὸ Κώου : 261, 262
- Ἀθῆναι : 273, 287
- ἀκαρέκα : 271
- ἀκρίβεια : 276
- ἀλαττάς : 266
- ἀλβανικός : 262
- Ἀλβανός : 263, 266, 267, 272, 273, 274
- Ἀλβανός Χρῆστος : 291
- Ἀλέξανδρος μητροπολίτης : 270
- ἀλεύρι : 301
- Ἀλῆμβεις μαμούρης : 272
- ἀμάθεια : 279
- Ἀμβρόσιος : 271
- Ἀμερική : 293, 299
- Ἀμελικόν : 283
- Ἀμπιτὴν Βέης : 272
- Ἀναγνώστου Γεωργ. : 291
- Ἀναγνώστου Νικ. : 274
- Ἀντάρας Κώστας : 275
- ἀντάρτες ἀπειθεῖς : 291
- ἀντάρτης : 275, 287
- ἀνταρτικά γρόσια : 291
- ἀντιδραστικοί : 298
- ἀποικιακὰ στρατεύματα : 303
- Ἀπτούλ Χαμίτ Χαν : 271
- Ἄραβες : 303
- Ἀρβανιτόβλαχος : 277
- Ἀργυρόκαστρον : 266
- Ἀργυροπούλι : 275
- Ἄρκοῦδας : 285
- ἀρματολίκι : 263
- ἀρματολοί : 264
- Ἀσλάν Βέης : 263
- ἀστυνομία : 300
- Ἀχμέτ Ρεζά Βέης : 298.
- B.
- Βαγγέλης ὄπλαρχηγός : 289
- Βάγια : 287
- Βακάλης Παπακωνσταντῖνος : 289
- Βακαλόπουλος Ἀπόστ. : 260
- Βαλὴ πασάς : 264
- Βαμβακάς Χαρίσιος : 298
- βασιβουζούκηδες : 301
- βαρβαρότης : 279
- Βέργα σῶμα : 285
- Βάρδας Γεωργ. : 284, 289
- βάση : 266
- Βασίλειος Παπαδημήτρης : 284
- Βέηδες : 263, 266
- Βέροια : 288
- βήχας : 269
- Βιβίστι : 287, 288, 291, 292
- Βιτζ Θωμάς : 299
- Βιτόλια : 263, 264, 268, 272, 286
- Βλαχόπουλος Ἄντων. (Λίτζας) : 287
- Βλαχοστέρριος : 264
- βλαχοχώρια : 267
- Βοίου ἐπαρχία : 257
- Βορβοσκό : 273, 285, 293

Βόσνα : 272
 Βοχορίνα : 273, 291
 Βουλγαρία : 274, 281
 βουλευτής : 298
 Βουλή : 298
 Βράμπας Πούλιος : 268
 Βράμπας Νικ. : 276
 Βράμπας Γεωργ. : 284
 Βραχοπλαγιά : 257
 Βρόστανι : 274

Γ.

Γάνου και Χώρας : 298
 Γάρος Κοσμάς : 229
 Γάτζος Γεώργιος : 289
 Γενή Παζάρ : 290
 γέννημα (τό) δημητριακό : 304
 Γεώργιος Α : 300
 Γιαγιάμπης : 266
 Γιάνκος 'Ιωάννης : 302
 Γιατζος Βελίκο : 263
 Γιολτάς Νικ. : 302
 γιούσμπασης : 275
 Γκάρας Νικ. : 292
 Γκέκηδες : 267
 Γκούπης Κώστας : 279
 Γουναρικοί : 303
 Γούσιας Νικ. : 285, 286, 295, 296, 301
 Γρεβενά : 275, 292, 298, 300, 301
 γυμνάζω : 263
 γύφτος : 276, 293

Δ.

Δεληγιαννάκης 'Ηλ. : 295
 Δέλιο(ν) : 287
 Δεμενίτζα : 267
 δένω : 266
 Δέρμπελης 'Ιω. : 295, 296
 Δημακάδικα : 280
 Δημάκης Κώτσης : 296
 Διαμάντης : 285
 Διαμαντής Γρηγ. : 302
 Διαμαντής Νικ. : 286, 299
 Διαμαντής Στέργιος : 302
 διδάσκαλος : 276
 Διονύσιος : 280

Δόβραϊνα (Θηβών) : 292
 Δοσκός : 301
 Δούβαλης Μήλιος : 265
 Δούβαλης Νικ. : 286
 Δούκας :
 Δρίζης Κων. : 298
 δώρα : 273
 δωροδοκία : 276

Ε.

ἐγκύκλιος διαταγή : 290
 ἐκατόνταρχος : 288
 ἐκλέκτωρ : 298, 299
 ἐκστρατεία : 279
 'Ελλάς : 300
 'Ελασσών : 265
 'Ελευσίνα : 273
 'Ελληνικό [Βασίλειο] : 267, 269, 273, 278, 281, 289, 290, 299
 'Ελληνική 'Επανάσταση : 262, 263
 'Ελληνοτουρκικός πόλεμος : 281
 ἐπανάσταται : 281, 285
 ἐπιστρατία (πόλεμος) : 278
 ἐπίστρατοι : 303
 ἐπιτίμιον : 271
 ἔρανος : 302
 'Ερζεγοβίνη : 272
 Εύβοια : 280

Ζ.

ζαπιές : 300
 Ζβάρναρης : 277
 Ζβόλιανη : 285, 286, κ.ά.
 Ζήκου 'Αθ. : 278, 279
 Ζιάκας : 267, 289, 290, 291
 Ζιμνάτζι : 267
 Ζιουπάνι ή Ζουπάνι : 280, 281, 284, κ.ά.

Η.

ήμιχόλερα : 270

Θ.

Θεοδόσης : 290
 Θεοδόσια : 290
 Θεοφάνεια : 262

Θεραπεῖα (τά) : 262
 Θεσσαλία : 272, 277, 278
 Θεσσαλονικὴ : 279
 Θῆβαι : 269, 278, 287

I.

ἱεροδίκης (κατῆς) : 268, 270
 Ἱερόθεος Παραμυθίας : 293
 ἱεροπραξία : 280
 Ἰλάμι (ἀπόφαση δικαστικὴ) : 268
 Ἰραδὲς (διάταγμα) : 269
 Ἰσοῦφ βῆης : 264

K.

Καβακλί (ἐπαρχία) : 274
 Κούβαρος Ζῆσος : 244
 Καζακλάριον (Ἄμπελών) : 277, 279, 293
 καιμακάμης : 278, 279, 297
 Καλαμπάκα : 281
 Καλιάρη (Πτολεμαῖς) : 270, 278
 Καλίινικος : 262
 Καλόγηρος : 291
 Καλόγηρος Ἰω. : 287, 288, 292 κ.ά.
 Καλύβας : 291
 Καλύβας Ἄν. : 291, 292
 Κάλυμνος : 282
 Κάλφας Ἰω. : 284
 κανόνι : 262
 κανονισμός : 291
 Καπτζῆς Γεώργιος : 299
 Καπτζῆς Κοσμάς : 274
 καπετάν Γιωργάκης : 264
 καπετανλίκι : 263, 264
 Καπλάν βῆης : 263
 Καραβαγγέλης : 275, 302
 Καραγάτς : 263
 Καραγιάννης : 263
 Καραγιαννούλης : 269
 Καραγιώργος : 273, 289, 290
 Καραγιώργος Δημάκης : 280
 Καραγιώργου Ἀλεξάνδρα : 280
 Καραθάνος Τοῦλιας : 299
 Καρακίτσος : 273
 Καραμητζος : 273, 274, 275
 Καρανίκας Ζαχ. : 286
 Κάρας Νικ. : 287, 288

Κάρας Φλώρος : 291
 καρδιά : 270
 Καστανοχώρια : 289
 καταγραφή : 271, 272, 293, 294
 κατάλυμα : 263, 272, 273, 274, 275, 276
 καταχρήσεις : 262, 264
 Κατζέοι : 262
 Κατζίκας : 277, 281
 Κατζογιάννης : 269
 Κατζόγιαννος : 265, 279
 Κατζόγιαννος Βασ. : 287
 Κατζόγιαννος Εὐσ. : 276, 302
 Κατζόγιαννος Νικ. : 302
 Κατζόγιαννος Παν. : 230
 Κατζόγιαννος Στέρ. : 271,
 Κάτζος Κώστας : 267
 Καφτάναγας : 264
 Κεράσοβο : 301
 Κεχαγιάς Ἄντ. :
 κιατίπης (γραμματέας) : 276
 κίνημα : 276
 Κιφιζέζ : 266
 Κλάδιο : 288
 κλέφτες : 264
 κλέφτικα ἔξοδα : 274
 κληρώσεις στρατευμάτων : 293
 Κοζάνης νομός : 275
 Κοίμησις τῆς Θεοτόκου : 265
 κόκκινη μπιστεριά : 283
 Κόκκινος Λουκάς (Λοῦκας) : 287, 290,
 293
 κοκκύτης (κοκίτης) : 283
 Κολίκας : 267
 κομάρικα : 271, 279
 Κομιτάτο : 288
 Κομιτάτο Κέντρου : 290
 Κομπορέλας : 263
 Κομπορέλας Κων. : 290, 291, 294, 300,
 301.
 Κομπορέλας Νικ. : 267, 298
 κονάκια : 268, 269, 277
 Κοντόπουλος Παπακώστας : 265
 Κορέστια : 289
 Κορυτσά : 266
 Κοσέρα ἀδελφοί : 277
 Κοσέρας Θωμᾶς : 277
 Κοτενούλης : 272

Κουκόλη Ἀθηνᾶ : 257
 Κουκόλη Δέσποινα : 311
 Κουκόλης παπα - Νικόλας : 261, 262, 267, 283, 281, κ.ά.
 Κουλουσάκ<η> ἄδελφοί : 278
 Κουλουσάκης Ἀθ. : 299
 Κούπη ἄδελφοί : 288
 Κούπης Κων. : 286, 302
 Κούρναβος Ἀναστ. : 287, 288
 Κούρναβος Δημ. : 302
 Κούρναβος Θωμᾶς : 280
 Κούρναβος Ἰω. : 284, 288
 Κούρναβος Νικ. : 302
 Κούρναβος Στέργ. : 288
 Κούσαβος (βρῦση) : 264
 Κουροπούλης : 295
 Κουροπούλης Εὐθ. : 295
 Κουτζούκ Ἀληβης : 260
 Κρητικός : 285
 Κρμίνιον : 266, 291
 Κρμινιώτες : 291
 Κρούτας Γούλας : 281
 Κρούτας Ζήκος : 275
 Κρούτας Κ. : 299
 Κύναμη (Πολύλακκο) : 264
 Κωνσταντιζιώτης : 273, 275, 276, 299
 Κωνσταντινούπολις : 262, 265, 269, 271, 276, 279, 280, 288, 293
 Κωσταβέλη Κονδύλω : 283
 Κωσταβέλης Ἀντ. : 265
 Κωσταβέλης Βασ. : 276, 283
 Κωσταβέλης Δημ. : 286, 287, 289, 290 κ.ά.
 Κωσταβέλης Ζαχαρίας : 265
 Κωσταβέλης Κώστας : 267, 277
 Κωσταβέλης Λάμπρος : 284, 287
 Κωσταβέλης Στέργιος : 302
 Κωσταντζικο : 263
 Κωτρότζιος : 263, 267
 Κωτρότζιος Νικ. : 271

Λ.

Λάρισα : 279, 288
 Λάσκαρης : 270
 λατομεία : 272
 λάφυρα : 263, 265
 Λαχτάρας : 293, 294, 295

Λαχτάρας Νικ. : 292
 Λεόντιος : 265, 266
 Λέρος : 282
 Λέσος : 277
 λευκός ὄγκος : 283
 ληξιαρχικό κατάστιχο : 276
 λησταί : 265, 267, 268, 273 κ.ά.
 λησταντάρτες : 281, 292
 λησταποδόχος : 276
 ληστής : 275, 276, 277, 278, 299
 Λιαψίσι (Νεάπολις) : 264, 270, 279, 285 κ.ά.
 Λιμπόχοβο 281, 293
 Λίτζας : 286, 288
 Λίτζας Ἀνωνάκης : 286
 Λότζανης Νικ. : 294
 Λούκας (Κόκκινος) : 285, 286, 289, 290 κ.ά.
 Λούντζι : 275, 284, 286, 287 κ.ά.
 λοφές : 268
 λύνω καὶ δένω (ἀποδένω) : 266.

Μ

Μάγγος : 272
 Μαγέρη ἢ Μιέρη : 284, 286, 289, 292 κ.ά.
 Μαεριώτες : 270
 «Μακεδονία» (ἔφημ.) : 260
 Μακεδονικά τάγματα : 293
 Μακρυγιάννη βρῦση : 274
 Μακρυγιάννης : 262
 Μάλιος Στέφ. : 285
 Μαλτέσος : 273
 Μαλτέσος Γεώργ. : 285
 Μαλτέσος Ἡλίας : 284, 285, 286, 294
 Μαλτέσος Κοσμάς : 302
 Μαλτέσος Φιλ. : 302
 μαμουζάδες : 266
 μαμουράδες : 272
 μαμούρης : 276
 Μανόλης : 296
 μαντίλι : 266
 Μαυροβούνιον : 268, 300
 Μαυρομάτης Κων. : 286, 293
 Μαχμούτ Σουλτάν : 263, 265
 μαχμουντρές : 265
 Μεγάλη Ἐπανάσταση : 269

- Μεγάλη Πέμπτη : 275
 Μέγας Ἀγισμὸς : 262
 μελαζιμης : 277
 Μελέτ Βεκίλ : 268
 Μελίστα Κονιτζης : 287
 Μεχμέτ Ρεσατ Σουλτάν : 298
 μεμουράς : 270
 Μερίχοβο : 286, 290
 μεταλλίκι : 265
 μετζίτι : 265
 Μηλιόπουλος Στέργ. : 302
 Μηλιόπουλος Σωτήρ. : 302
 Μήλιος : 271
 Μήλιος Ἀπ. : 286
 Μήλιος Βασ. : 286
 Μήλιος Στ. : 277
 μνηαῖο : 263
 μικερές : 272
 Μιραλή : 275, 284, 285, 292 κ.ά.
 Μιραλιώτης : 275
 Μιρασάνη : 277, 284, 286
 Μολοσσός : 295
 Μοναστήριον : 289, 297
 Μονόφθαλμος Μιχ. : 291, 292
 μουδίρης : 278, 287, 288, 298
 μουδριλίκι : 276
 Μουλογιάννης : 278
 Μουράτ : 271, 272
 Μουτσαφριλίκιον Σερβίων : 298
 Μπαρμπαγιάννης : 271, 276
 Μπαρμπαγιάννης Ζαχ. : 281
 Μπαρμπαγιάννης Πέτρ. : 293
 μπαρουτί : 262
 Μπεκιάρης παπα - Ζήσος : 280
 Μπεκίρ Ἀγάς : 300
 μπασι μπουζούκι : 262, 263
 Μπέλος Ζήσος : 278
 Μπέλος : 286, 287, 289, 290 κ.ά.
 Μπέλος Ν. : 285, 298, 299, 300
 Μπίγκας : 269
 Μπίγκας Δημ. : 280
 Μπίγκας Κων. : 302
 μπίμπασης (χιλίαρχος) : 276
 μπισοβίτης : 265
 μπιτίλια (φόρος στρατιωτικός) : 294
 Μπλαχάβας : 287
 Μπολογιάννης Ζήσος : 291
 Μπολογιάννης Νικ. : 290, 300, 301
 Μόρσια : 285, 294, 295
 Μπούρα (Γρεβενών) : 296
 Μπουρσιανιώτης Κώτζος : 285
 Μπούσιος Γεώργιος : 298
 Μπρίκας : 264
 Μπρούφας Ἀθ. : 281
- N
- Νάκας : 292
 Νεότουρκοι : 297
 νεφρίτις : 283
 Νίκου Κώστας : 285
 Νιτρούζι : 281
 νιφουζι (τὸ στέφανο) : 272
 Νούλας Γεώργιος : 267
 Νούλας Ζήσης : 275
 Νούλας Θεοδόσιος : 285
 Νούλας Κώτας : 266
 Νούλας Στέργιος : 267
 Νταβέλης : 276
 Ντάλας : 263
 Ντελή Θωμαῖς : 274
 Ντελής : 263, 264, 272
 Ντελής Βασίλ. : 279
 Ντελής Δημ. : 293
 Ντελής Κοσμάς : 270, 276
 Ντελής Κυριτζής : 285, 286, 294
 Ντελής Κώστας : 273
 ντερβέναγας : 270, 273, 274, 275
 ντερβεγανλίκι : 263
 ντερβένι : 269
 ντερβεντζής : 269
 Ντόκος : 272, 273
 Ντόλος (Βυθός) : 286, 289, 291, 294, 298
 Ντοσκός : 287, 288, 289, 291, 294, 298
 Ντούβαλης : 269
 ντραγάτης : 289
 Ντραγατσός Κοσμάς : 301
 Ντρούγκας : 262, 263, 265, 271, 274
 Ντρούγκας Ἀθαν. : 280
 Ντρούγκας Δημ. : 301
 Ντρούγκας Ἰω. : 277, 278
 Ντρούγκας Κων. : 274
 Ντρούγκας παπα - Ἰωάννης : 277
 Ντρούγκας Χρ. : 294

- Ξ.
- Ξεκλεμές : 272
 Ξηρολίβαδο : 281
 Ξυλιάζω (δέρνω) : 276
 Ξύλο : 276
- Ο.
- όδοποιία : 280
 'Οθωμανική Προοδευτική Ένωση : 297
 'Οσνιτζα (Καστανόφυτο) : 288
 'Οστροβο (Άρνισσα) : 270
- Π.
- Παλαιόκαστρον : 265, 292
 Παλαιομάγειρον : 276, 281
 Παλιοχώριον (Γρεβενών) : 292
 πανώλης : 265
 Παπαγάκος : 272
 Παπαγιάννης : 277
 Παπαδημητρίου Βασ. : 286
 Παπαδήμος Θεόδ. : 262
 Παπαθεοδώρου Μ. : 295
 Παπαζαχαρή : 275
 Παπαϊωάννης : 274
 Παπαϊωάννου : 284
 Παπαϊωάννου 'Α. : 286
 Παπακώστας Ζήκος : 262
 Παπαμήλιος Ευάγγ. : 289, 290, 291, 292
 Παπαστεργίου : 284
 Παπαχατζής Βασ. : 262
 Πάπος : 285
 Πάπου πηγάδι : 264
 Πάσχα : 262
 πειθαρχία : 262, 263
 πείνα : 303, 304
 Πετροπουλάκης Λεων. : 288
 Πλάζομη : 282, 288
 Πλαζομίτες : 289, 300
 πλήρωμα : 263
 Πόρτης Κοσμάς : 277
 Πούλιος ή Σιόλιος Γεώργ. : 299
 Πούλιος Δημ. : 269, 270
 Πρί(ν)τζου 'Αγόρω : 278
 πρόκριτοι : 265
- προνομακόν : 280
 πρόσθιμον : 280
 Προφήτης 'Ηλίας : 270
- Ρ.
- Ραδοβίνιστα : 284
 Ραιδεστός : 275
 Ράφτης Νικ. : 289
 Ρίγκλαβον : 287
 Ρουμελιώτης : 296, 297
 Ρουμελιώτης 'Αθ. : 275
 Ρουμελιώτης Λουκάς : 295, 296, 297
 Ρωσοτουρκικός πόλεμος : 267, 272
- Σ.
- Σάββας : 289
 Σακαλής Κώστας : 277, 279, 300
 Σαμαράς Γεώργιος : 302
 Σαμαράς 'Ιω. : 284
 Σαμαρνεάς Λεων. : 275
 σατραζάμης : 263
 Σαφεντίν μπέης : 275, 278
 Σεραφείμ (ήγούμενος) : 299
 Σερβία : 272, 300
 Σέρβια : 284
 σεισμός : 280
 σειρήτι : 266
 Σεφκέρ Μαμουτ πασάς (στρατάρχης) : 298
 Τζιάκας Γιάννης : 265, 270
 Σιάτιστα : 264
 Σιγάλας 'Αντ. : 260
 Σιόλιος : 296
 Σιόποτο : 282, 293, 296
 Σιρέτ : 269
 Σισάνιον : 266, 270
 Σιώπης Στέργιος : 286
 Σιούρδα : 267, 289, 293 κ.ά.
 Σούλιος Γεώργ. : 286, 288, 289 κ.ά.
 Σούμλα (Βουλγαρία) : 266
 Σούτας Ζήσος : 279
 Σουφαρίδης : 272
 Σπανός Κωστ. : 282, 289, 290
 Σπανός Χαρ. : 278
 Σπήλαιον : 267, 291, 292
 Σπύρος : 289, 290

στέφανο (ἡ οἰκογένεια) : 274, 277, 280,
286, 291
συμμορία : 264
συμπόσιο : 263
Σύνταγμα : 297, 298
σύντεκνος : 273, 275
Σπύρου Στέργιος : 296
σχολεῖον : 271

Τ.

τακτικός στρατός : 263
τάλαρα αὐστριακά : 268
Τατάουλα (Τατάβλα) : 279
ταχυδρόμος : 280
Τζάικας Βασ : 292
Τζακνάκης Κοσμάς : 270, 298
Τζαπουρνιά (τοποθεσία) : 270
Τζάρας : 292
Τζάρας Γεώργιος : 293, 294
Τζάρας Δημ. : 295
τζαρούχια : 273
Τζατζαρογιάννης : 265
Τζάτζος Ἀντών. : 284
Τζέπος Ἰω. : 284
τζερεμετζω (προστιμέρω) : 273
Τζέρμας : 275
Τζέρο : 264, 268
Τζεσμές : 281
Τζικολός : 263, 266
Τζιακούρας : 287
Τζημοτζέλας : 289
Τζημοτζέλας Ἀντ. : 287
Τζημοτζέλας Βαγγ. (δραγάτης) : 293
τζιολίκα : 271
Τζιώρατζης : 264
Τζιώρατζιος (ἀρχιληστής) : 263
Τζιράκι : 291
τζιράπια : 278
τζιρεμές : 266
Τζιούφας Ἀχιλλ. : 257
Τζότζολας : 271
Τζότζολας Στ. : 276
Τζοτόλιον : 277, 284
Τζούβαλης Ἀθ. : 302
Τζούβαλης Γεώργ. (ντραγάτης) : 278,
292

τζούκα Σμόλικα : 265
τζουμάδικο : 264
Τζούφας Ἀθαν. : 285, 286
Τζούφας Βασ. : 267, 302
Τζούφας Γεώργ. : 277
Τζούφας Εὐάγγ. : 284
Τζούφας Κώστας : 279, 281, 283, 284
κ.ά.
Τζούφας Παν. : 285
τηλέφωνον : 299
Τίστα (ἡ) : 291
Τουμπελίδης Μαργαρίτης : 262
Τουρκίας πόλεμος : 300
Τρικόκαλα : 288, 290, 292, 294
Τρισκός : 284, 286
τυραννία : 265, 269
Τύρναβος : 277

Υ

Ἵπουργεῖον στρατιωτικῶν : 276

Φ

Φανάρι (Θεσσαλίας) : 263
«Φάρος Βορείου Ἑλλάδος» περ. : 270
Φάρασα : 272
φασόλια : 301
Φίκας Γούλας : 279
Φίκας Γρηγ. : 302
Φίκας Νικ. : 263
Φίκας Πούλιος : 283, 287, 299
φθίσις : 283
Φίλιπούπολις : 271, 274
Φλώρος : 290, 291, 295
φόρος : 269
Φούρκα : 301
φουστανέλλα : 273
φυσίγγι : 263
Φωτιάδης : 276

Χ.

χάλαζα : 269
Χαλκίδα : 278, 283, 289, 293.
Χαμίτ Σουλτάν : 298
χαματιές : 276
χαράτσι : 263

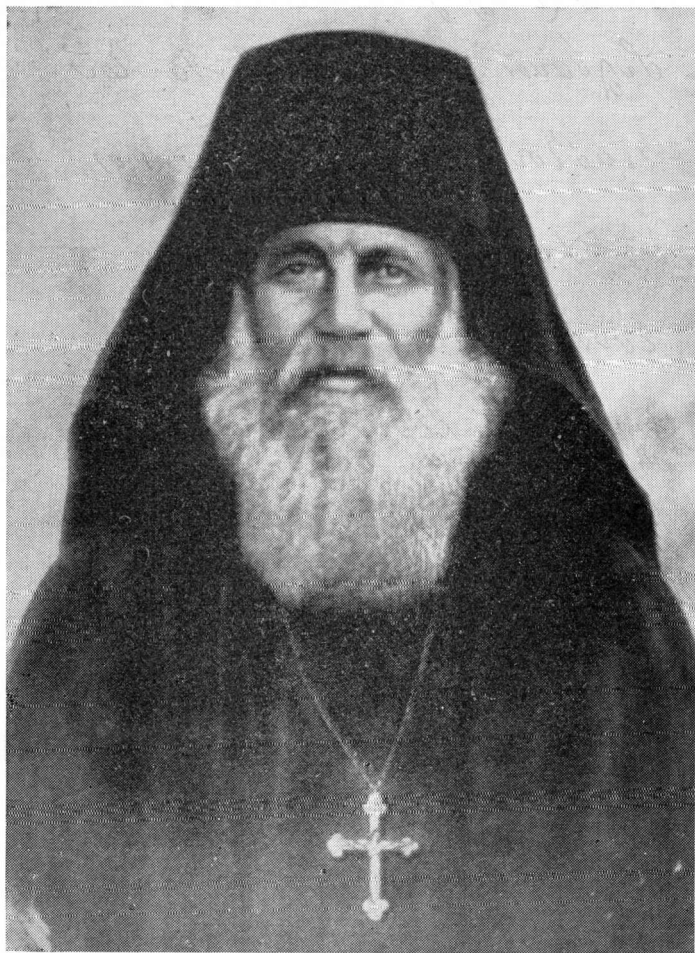
χαρκάδες : 278	χωριανικά έξοδα : 273
χάρτζι : 270	χωρίον : 263
Χατζούλη 'Αναστασία : 269	
Χίος : 281	Ψ.
χοκιάτι : 279, 280, 285	
χολέρα : 269	
χριστιανομάχος : 298	ψηφοφορία : 298, 299
χώρα : 261, 263, 271	ψυχογιός : 275
χωριανικό (τό) : 266	ψυχή (άτομο) : 276

RÉSUMÉ

Le Journal du Père-Nicolas Kokolis - lui-même le dénome Table Chronologique - se compose de 140 pages.

Dans les 66 premières pages il a recueilli des souvenirs trouvés et copiés dans divers livres ecclésiastiques ou autres et dans des registres communaux de son village, Limbochovo (aujourd'hui Dilophon) dans la sous-préfecture Voïon, de la préfecture de Kozani, en Macédoine de l'Ouest; ces pages nous fournissent des renseignements précieux sur la vie dans ce village et ses alentours au XIXème siècle.

Ces renseignements commencent en 1817 et se terminent en 1895, date à laquelle il fut sacré prêtre. Depuis cette date et jusqu'en 1925, où s'arrêtent ses notes, les faits qu'il inscrit il les a vécus lui-même. Dans les pages 77-110 il parle de la lutte Macédonienne (1904-1908) et il nous donne des renseignements sur l'activité de Limbochovo durant cette lutte. Ensuite, il nous parle de la Constitution Turque de 1909, de la libération de la Macédoine en 1912 - 1913, des années difficiles de la Ière Guerre Mondiale (1914 - 1918) et de la catastrophe de l'armée grecque en Asie Mineure en 1922, et il termine par quelques autres renseignements datant de 1926.

Ἀρχιμανδρίτης Νικόλαος Κουκόλης ἐκ Διλόφου (πρώην Λιμποχόβου)
Βοΐου - Νομοῦ Κοζάνης

Χρονογραφικῶς Πινακ
Σημωσῶν τοῦ Σουλτανα τοῦ
Δευτέρου εννείου (19 εἰννο)
ἐν τῷ Χώρῳ Συνοδικῶν.

ἐκτυπώθησαν ἐν ἐμοῦ τοῦ
ἐπιτάκτου Κερῆς Νικολαΐδου.
Αθῆναι τῷ 1895 ὅταν ἐχειρο-
κτείνῃ ὁ τοῦ Σ. Ἀνδρου. κ κ

Ἀθανασίου τοῦ Ἀποστόλου, μετὰ τὴν ἐπι-
ἐξελέγησαν Ἀπόστολοι ἐπει βιβλίον
ἐν τῷ ἐπιτάκτῳ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου
καὶ οἱ ἐπίσκοποι ἐκτυπώθησαν ἐν
ἐν τῷ ἐπιτάκτῳ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου
ἐν τῷ ἐπιτάκτῳ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου
ἐν τῷ ἐπιτάκτῳ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου
ἐν τῷ ἐπιτάκτῳ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου.